

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

ANAMARIJA MERLJAK

**UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA
SOCIALNA PEDAGOGIKA**

**FILM KOT OBLIKA SPODBUDE K
POGOVOROM O PARTNERSKIH
ODNOSIH**

DIPLOMSKO DELO

Mentorica: dr. Špela Razpotnik

Kandidatka: Anamarija Merljak

Ljubljana, april 2012

ZAHVALA

Moje diplomsko delo je končano, kar mi brez pomoči in opore nekaterih ljudi ne bi uspelo. Zato se najprej želim zahvaliti svoji mentorici, dr. Špeli Razpotnik, ki me je spremljala ves čas pisanja diplome in raziskovanja, od ideje do zaključka, me poslušala in potrpežljivo usmerjala. Hvala mojemu možu Vidu, ki me je ljubeče in vztrajno spodbujal ter mi vse dni stal ob strani. Rada bi se zahvalila tudi svojim staršem, da so mi omogočili študij in verjeli vame, ter bratoma za njune spodbude. Na koncu še hvala dobremu Bogu za vse darove, ki mi jih podarja.

POVZETEK

Diplomsko delo predstavlja film kot obliko spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih.

V teoretičnem delu so najprej predstavljene opredelitve medijev na splošno, skozi vidike različnih avtorjev je opredeljen film in njegovi nameni ter odnos med filmom in gledalcem. Nadalje sta predstavljeni še medijska vzgoja ter uporaba filma v medosebnih odnosih. Sledi še predstavitev in opredelitev partnerskih odnosov, razvoj in ohranjanje le-teh ter konflikti in komunikacija. Namen diplomskega dela je namreč predstaviti, kako lahko ogled filma pomaga odpirati skupini parov teme, povezane s partnerskim odnosom.

V empiričnem, kvalitativnem delu diplomskega dela so predstavljene in povezane s teoretičnimi spoznanji teme, povezane s partnerskim odnosom, ki so jih pari v skupinskem pogovoru izpostavili. Predstavljeni in analizirani so tudi načini, na katere so udeleženci pogovora govorili o teh temah, ter kakšna je pri tem vloga filma.

Ogledi filmov so partnerjem odprli zelo različne teme, ki se nanašajo na partnerski odnos. Glavni načini, na katere so partnerji govorili o teh temah, izhajajoč iz filma, pa so bili: iskanje vzporednic med sabo in filmom, navajanje citatov ter opis posameznih prizorov iz filma.

Ugotovila sem, da je ta metoda dela lahko zelo uporabna v različnih kontekstih socialno pedagoškega delovanja.

Ključne besede: mediji, film, uporaba filma v medosebnih odnosih, partnerski odnos, teme pogovora, vloga filma, skupina parov.

ABSTRACT

This dissertation presents the film as a form of incentive to talks on partnership relations.

The theoretical part presents definitions of the media in general; the film, its intentions and the relationship between the film and the viewer are defined through aspects of various authors. Furthermore, there are representations of the media education and the use of the film in interpersonal relations. This is followed by the presentation and definition of partnership relations, development and maintaining of these relations, conflicts and communication. The aim of the thesis is to present how to a group of pairs watching the movie helps to open topics related to partnership relations.

The empirical, qualitative part of the thesis presents topics, which are linked to theoretical knowledge and are related to partner relationships and were in a group interview exposed and stressed by couples. Presented and analyzed are also ways in which interview participants talked about these topics and what the role of the film is.

Watching films opened to partners a wide variety of topics relating to the partner relationship. The main ways in which partners talked about these topics, based on the film were: finding parallels between themselves and the film, citing as well as describing of certain scenes from the film.

I have found this method being very useful in various contexts in social pedagogical work.

Keywords: media, film, using film in interpersonal relationships, partner relationship, conversation topics, the role of the film, a group of couples.

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	v
ABSTRACT	vii
1 UVOD.....	1
I. TEORETIČNI DEL.....	2
2 MEDIJI.....	2
3 FILM.....	5
3.1 FILM IN GLEDALEC	8
3.2 MEDIJSKA VZGOJA.....	12
4 UPORABA FILMA V MEDOSEBNIH ODNOSIH	14
4.1 METODA PRIKAZOVANJA.....	16
4.2 METODA POGOVORA.....	17
5 PARTNERSTVO	18
5.1 OPREDELITEV MEDOSEBNIH IN PARTNERSKIH ODNOSOV.....	18
5.2 RAZVOJ PARTNERSKIH ODNOSOV.....	20
5.3 OHRANJANJE ODNOSA.....	22
5.4 KONFLIKTI.....	22
5.4.1 Reševanje konfliktov	23
5.5 KOMUNIKACIJA V PARTNERSKEM ODNOSU.....	25
II. EMPIRIČNI DEL.....	29
6 RAZISKOVALNI PROBLEM IN NAMEN RAZISKOVANJA.....	29
7 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA.....	29
8 RAZISKOVALNA METODOLOGIJA.....	30
8.1 RAZISKOVANA SKUPINA.....	30
8.2 INSTRUMENT IN NAČIN ZBIRANJA PODATKOV	31
8.3 POSTOPEK OBDELAVE PODATKOV	33
9 OBNOVA FILMOV IN POGOVOROV	34
9.1 FILM: <i>NAJINA ZGODBA (THE STORY OF US)</i>	34
9.2 FILM: <i>KROŽNA CESTA (REVOLUTIONARY ROAD)</i>	35
9.3 FILM: <i>V PRIMERU, DA ... (CASOMAI)</i>	36
10 PREDSTAVITEV REZULTATOV	38
10.1 FILM.....	38
10.2 PARTNERSKI ODNOS.....	40

10.3	KONFLIKTI	42
10.4	KOMUNIKACIJA	44
10.5	OTROCI.....	45
10.6	SLUŽBA IN POKLICNO ŽIVLJENJE.....	46
10.7	PRIJATELJSTVO.....	48
11	INTERPRETACIJA.....	50
11.1	TEME V SKUPINSKIH POGOVORIH.....	50
11.2	VLOGA FILMA	56
12	ZAKLJUČEK.....	64
13	LITERATURA.....	68
14	PRILOGE.....	73
14.1	PRILOGA ŠTEVILKA 1: PRIMER KODIRANJA.....	73
14.2	PRILOGA ŠTEVILKA 2: PREPIS PRVEGA SKUPINSKEGA POGOVORA.....	77

1 UVOD

Ko se pogovarjam s prijatelji in vrstniki, kdaj so si nazadnje ogledali kakšen film, je njihov odgovor skoraj vedno povezan z bližnjo preteklostjo: včeraj zvečer, med vikendom, prejšnji teden ..., kar mi je dalo misliti, da je gledanje filmov ena od priljubljenih oblik preživljanja prostega časa med študenti in mlajšimi izobraženci. Iz tega ter iz lastne izkušnje sklepam, da tudi osebe v partnerskih odnosih gledajo filme skupaj. Tovrstna aktivnost je za partnerje lahko zgolj neke vrste razvedrilo, lahko pa je tudi poučna. Filmi s svojo vsebino, liki in dogajanjem namreč odzvanjajo v gledalčevih mislih in ga spodbujajo k razmišljanju. Če si partnerja svoje mnenje izmenjata, lahko dobita vpogled v razmišljanje drugega in se s tem še bolj medsebojno odkrivata. Madison in Schmid (2001) pravita tudi, da skupni ogled filma zaradi istočasne skupne izkušnje med gledalci ustvari takšno okolje, kjer se je možno pogovarjati o vsem. Torej lahko ogled filma partnerjema pomaga, da med seboj spregovorita, debatirata o temah, ki so bile prikazane v filmu ter si izmenjujeta mnenja. Če pa pogovoru dodata še osebni pogled in vsebine iz filma preneseta na svojo zvezo, bo to za rast njunega odnosa zelo dobrodošlo. K temu partnerje še posebej spodbujajo filmi z ljubezensko in partnersko tematiko, predvsem takšni, ki partnerskih odnosov in filmske zgodbe ne prikazujejo zgolj površinsko in stereotipno, ampak so bolj poglobljeni (Kelbl, 2011).

To področje si želim raziskati v svojem diplomskem delu. V teoretičnem delu bom najprej predstavila opredelitve medijev na splošno, podrobneje bom predstavila film od njegovih začetkov do danes, ga opredelila skozi vidike različnih avtorjev, opisala njegove namene ter odnos med filmom in gledalcem. Nadalje bom predstavila medijsko vzgojo ter uporabo filma v medosebnih odnosih. Ker v empiričnem delu področje filma kot obliko spodbude k pogovorom raziskujem s pomočjo oseb, ki so v partnerskih odnosih, bom v teoretičnem delu predstavila in opredelila tudi partnerstvo, razvoj in ohranjanje partnerskih odnosov ter konflikte in komunikacijo, ki je osnova tovrstnega odnosa.

V empiričnem delu diplomskega dela bodo predstavljeni rezultati skupinskih pogovorov s pari, s katerimi smo si skupaj ogledali filme na temo partnerskih odnosov. Predstavila bom teme, povezane s partnerskimi odnosi, ki so jih v pogovoru izpostavili, ter jih bom v interpretaciji povezovala s teoretičnimi spoznanji. Predstavila in analizirala bom tudi načine, na katere so udeleženci pogovora o teh temah govorili, kako jim je pri tem pomagal ogled filma ter razlike med pogovori glede na razplet filma.

I. TEORETIČNI DEL

2 MEDIJI

Danes živimo v času, ki je neločljivo prepleten in povezan z množičnimi mediji. Barker in Gaut (1996, str. 344) to poimenujeta s pojmom »medijska družba«. Živimo torej v družbi, kjer je prisotnost in uporaba medijev zelo pogosta.

Oblike (vrste) medijev so različne. Rečemo lahko, da so mediji različne metode komunikacije z veliko občinstva (Clark, Jones, Malyszko in Wharton, 2007), pri čemer mislimo tako na knjige, časopise, revije kakor na radio, televizijo, kino, internet in računalniške igre.

Komunikaciji preko množičnih medijev Barker in Gaut (1996) pravita množična komunikacija, kar pomeni širjenje sporočila na daljši rok mešanemu, različnemu občinstvu, pri tem pa se uporabljajo hitra sredstva za obnovitev sporočila in poceni razdelitev.

Naštela bom nekaj značilnosti množične komunikacije, kot jih navajata Barker in Gaut (1996):

- Množična komunikacija presega prepreke časa in prostora. Zaradi napredka množične komunikacije imamo občutek, da je svet manjši kot je bil prej. Ljudje na enem koncu sveta lahko neposredno spremljajo dogodek na drugem koncu sveta, pri čemer si delijo veselje ali žalost ob istih dogodkih (npr. teroristični napad na Ameriko, kraljeva poroka v Angliji ...). Množična komunikacija omogoča, da si lahko kdorkoli ogleda dogodek izpred nekaj let.
- S prvo značilnostjo je povezana tudi naslednja: ogromen doseg množičnih medijev. Zato je potreben nadzor v izbiri in urejanju sporočil, ki so neprekinjeno prenesena občinstvu. Posameznikov ali organizacij, ki vplivajo na sporočilo množičnega komuniciranja, je več različnih vrst: prvi so v sami industriji množičnega komuniciranja, drugi so politični, tretji pa so ekonomski (finančni).
- Povratno sporočilo je pri množični komunikaciji preloženo. Po definiciji namreč množična komunikacija domneva, da je občinstvo ločeno (oddaljeno) od vira (pošiljatelja). Zato je povratno sporočilo ali odgovor prejemnika na sporočilo omejen ali odložen.

Namen uporabe množičnih medijev je zelo različen; odvisen je od uporabnika medijev in njegovih potreb, saj so nameni lahko pridobivanje informacij, razvedrilo (zabava), stik s svetom, izobraževanje, spremljanje dogajanja v svetu ... Tako so tudi funkcije medijev, kot

jih navaja Košir (1996), različne: informirati gledalce, jih vzgajati in zabavati pa tudi oblikovati javno mnenje. Ravno zaradi zadnje funkcije medijev so le-ti podvrženi opazovanju strokovnjakov ter deležni tudi številnih kritik.

Množični mediji so deležni različnih odzivov in pogledov, tako sprejemajočih kot kritičnih. Najprej bom naštel nekaj kritik, ki se nanašajo predvsem na medije, ki so predvajani preko zaslonov. Buddemeier (1996) pravi, da mediji niso sposobni etike, prav tako pa zaradi strmenja gledalcev v zaslon spreminjajo njihovo zavest in delujejo hipnotično. Trček (1994) navaja očitek, da mediji s svojimi podobami ukalupljajo naše življenje, ga tipizirajo in s tem siromašijo raznolikosti. Košir (1996) opozarja na to, da mediji gledalcem ustvarjajo iluzijo odnosa in bližine. Prav naivnost gledalcev, da z gledanjem in poslušanjem vstopajo v odnose bližnje vrste, je po Koširju (1996) najbolj problematična, saj se gledalci raje in vse pogosteje odločajo za medijsko bližino, vse manj časa pa namenijo negovanju resničnih odnosov z ljudmi, s katerimi živijo. Še ena pomembna kritika medijev, ki se nanaša predvsem na njihovo informativno funkcijo je, stvarnosti, resničnosti ne kažejo takšne, kot je, ampak jo predstavljajo, reprezentirajo (Košir, 1996). Mediji torej ne poročajo o vseh dogodkih, ki se zgodijo, ampak se na podlagi dogovorjenih pravil in režije plačnikov izbirajo novice, ki se jim zdijo primerne in jih tudi na temu primeren način predstavijo. Zato je pomembna tudi medijska vzgoja, o kateri bom govorila kasneje.

Košir (1996) do samih množičnih medijev zavzame nevtralen odnos, saj pravi, da mediji sami po sebi niso niti dobri niti slabi. Medijski vpliv na občinstvo in na dogajanje v ljudeh ni enak pri vseh, ampak je odvisen od vsebin množičnih občil, od občinstva samega, njegovih izkušenj, življenjskih okoliščin, okolice, vse skupaj pa je tesno prepleteno z družbeno-kulturnim kontekstom, v katerem živijo tako bralci, poslušalci in gledalci kot ustvarjalci medijskih podob (prav tam).

V novejših virih o medijih govorijo drugače, odobravajoče. Menim, da je do sprememb prišlo zaradi razširjenosti uporabe medijev. Tako npr. Rugelj (2006a) pravi, da so mediji pomemben in dragocen del naše kulture (pri tem misli na t. i. gibljijske medije, ki delajo in posredujejo gibljive podobe, kot so film, televizija, video, internet in računalniške igre). Zagovarja (prav tam) tudi temeljno pravico otrok, da se v šoli o medijih učijo, saj postajajo mediji vodilen in globalen vir zgodb, idej in mnenj ter s tem vse bolj pomemben del naše kulturne dediščine.

Zanimalo me je, koliko časa Slovenci zares preživimo z množičnimi mediji in če upravičeno govorimo o t. i. medijski družbi. Po podatkih Medianine raziskave iz leta 1996, ki jo navaja Košir (1996), so Slovenci preživeli s klasičnimi množičnimi mediji (časopis, radio, televizija) več kot sedem ur dnevno. Ta podatek se mi zdi zelo visok, če temu prištejemo še 8-urni

delavnik in 7 ur spanja, saj potem ostaneta samo še 2 uri dneva. Če ta podatek drži, potem gotovo velja, da so Slovenci leta 1996 živeli v medijski družbi. Glede na to, da se je od leta 1996 prepredenost družbe z mediji še povečala (predvsem zaradi brezplačnih časopisov, mobilne tehnologije ter razširjenosti uporabe interneta), si upam trditi, da tudi danes živimo v medijsko prepleteni družbi.

Želela sem najti še kakšne novejšje podatke o uporabi množičnih medijev. Naletela sem na raziskavo Statističnega urada Republike Slovenije o uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije v gospodinjstvih in pri posameznikih v Sloveniji iz leta 2011, ki je objavila rezultate, da je v prvem četrtletju leta 2011 imelo dostop do interneta 73 % gospodinjstev. Med osebami, starimi 10–15 let, je bilo rednih uporabnikov računalnika kar 99 % (Černuta, 2011). Ti odstotki so zelo visoki. Drugih raziskav celotne populacije Slovencev pa nisem našla. Odkrila sem, da se je veliko raziskovala uporaba množičnih medijev pri otrocih in mladostnikih. Roberts, Foehr in Rideout (2005) pravijo, da raziskovalci usmerjajo posebno pozornost na vlogo množičnih medijev v življenju otrok in mladostnikov zato, ker so mladi najpogostejši uporabniki medijev (na kar kaže tudi prej omenjena raziskava, narejena v Sloveniji), nadalje ker začnejo najhitreje uporabljati novo nastajajoče (elektronske) medije in ker so se medijske oblike v zadnjih letih in desetletjih bistveno spremenile. Erjavec (v Rugelj, 2006b) imenuje današnje otroke in mladostnike kar »zaslonarji«, ker se njihova uporaba medijev ne razlikuje po posameznih medijih, npr. glede na televizijo, računalniške in video igrice, filme, računalnike, mobilne telefone, ampak nenehno uporabljajo različne zaslone, do katerih imajo enostaven dostop.

Tako so tudi rezultati raziskave Mladina 2010 (Kirbiš 2011a, str. 256) pokazali, da se je v zadnjem desetletju v vsakodnevni dejavnosti mladih (15–29 let) izrazito povečal čas, ki ga mladi namenijo uporabi računalnika, zmanjšal pa se je čas, namenjen gledanju televizije in opravljanju gospodinjskih opravil. Povprečna vrednost dnevne uporabe spleta na celotnem vzorcu mladih je bila slabi dve uri in pol oz. dobrih 143 minut dnevno (Kirbiš 2011b, str. 287). Prvo mesto zaseda poslušanje glasbe, za kar mladi v povprečju na dan porabijo dobrih 71 minut; ta računalniška dejavnost je najpogostejša najbrž zato, ker je mogoče glasbo poslušati »v ozadju«, torej hkrati z drugimi (računalniškimi in neračunalniškimi) dejavnostmi. Sledijo gledanje filmov (slabih 52 minut dnevno), uporaba socialnih omrežij (47,8 minut dnevno) in iskanje ter prenašanje glasbe ali filmov iz interneta (41,2 minut dnevno). Rezultati kažejo, da najpogostejše računalniške dejavnosti spadajo v sfero zabave, razvedrila in komunikacije (prav tam: 286, 287). Iz teh podatkov lahko upravičeno sklepam, da tudi danes živimo v medijski družbi, ki pa je vse bolj povezana z uporabo računalnika in interneta.

Ker je tema diplomskega dela film, ki je tudi eden od množičnih medijev, se bom v nadaljevanju posvetila temu področju.

3 FILM

Razvoj filma nam je skoraj v celoti pred očmi, saj se je dogajal v zadnjih stotih, sto desetih letih. Če torej na hitro pregledamo zgodovino razvoja filma po Thompsonu in Bordwellu (2009, str. 695), ugotovimo, da je bil film celotno prvo polovico 20. stoletja edini ter zato dominanten medij z gibljivo sliko. Prva kinematografska predstava na svetu se je zgodila leta 1895, ko sta brata Lumiere javno prikazovala reprodukcijo žive slike na projekcijskem (filmskem) platnu vsem gledalcem **hkrati** (Musek, 1960, str. 14). Kraji prvih filmskih predstav so bili javni, npr. salon, kavarna, cirkuški šotor. To je filmu že takoj v začetku dalo pridih nečesa, kar je po Brenku (1979) namenjeno vsem, množici, in čigar glavni namen je zabavati. Ko je okrog leta 1950 nastopila televizija, je prisilila filmarje in kino-lastnike, da so se prilagodili novi tekmici, če so hoteli obdržati svoje gledalce, zato so začeli filme predvajati tudi na televizijskem programu. Razvoj tehnike je šel seveda še naprej, saj so okrog leta 1980 z iznajdbo videokasete gledalci dobili priložnost, da si filme ogledujejo, kjerkoli in predvsem kadarkoli si oni želijo. S tem je »televizijski« način gledanja filmov že prevladal nad kinematografskim. Od leta 1990 je bilo filme mogoče najemati ali kupovati na DVD-jih, kjer so filmi preoblikovani v cenejšo digitalno obliko, nekaj let zatem in vse do danes pa je mogoče filme že gledati na internetu ali pa jih od tam shraniti na domači računalnik. Ta razvoj filma nam kaže, da so bili filmi najprej odvisni od javnih projekcij, nato od televizijskega programa, danes pa je ogled filma dejansko popolnoma individualna ter zasebna odločitev gledalca.

Od prvih začetkov do danes se je film razvil v »medij 20. stoletja, torej medij našega časa« (Pelko, 2005, str. 7) in kljub temu, da je starejši od ostalih elektronskih medijev, še vedno ostaja živ, zanimiv in popularen. To trditev utemeljujem predvsem z množico gledalcev filma. Na začetku, ko so filme predvajali samo v kinematografih, so ti beležili množičen obisk. Npr. Vrabec leta 1968 navaja podatek, da so kinematografi vsega sveta letno sprejeli 15 milijard obiskovalcev. Novejši raziskovalci filma, kot sta Bordwell in Thompson (2001), pravita, da milijoni ljudi po vsem svetu v vsakem trenutku gledajo filme. Jovanović (2008) navaja, da obsega filmska publika čez 60 % prebivalcev planeta.

Če pogledamo obiskanost kina v Sloveniji, naletimo na dva podatka. Prvega navaja največji prikazovalec filmov v Sloveniji, Kolosej, in sicer je bil povprečen mesečni obisk njihovih kinopredstav od leta 2001 do 2006 približno 150.000 obiskovalcev (Kino trgi in obiskovalci, 2007). Drug podatek pa navaja Statistični urad Republike Slovenije, in sicer da si je leta 2010 v slovenskih kinematografih dolgotražne filme ogledalo 2.888.391 gledalcev (Svetlin Kastelic, 2011). Ti podatki govorijo samo o ogledih filmov v kinu. Koliko filmov pa si gledalci ogledajo doma preko televizije, izposoje DVD-jev in spleta, je težje definirano in manj raziskano področje, zato lahko samo sklepamo, da so številke veliko večje od podatkov ogledov filmov v kinu.

Na vprašanje, kaj je film, nam avtorji različno odgovarjajo. Najkrajši odgovor da Filmski leksikon, ki pravi, da je film »pojem, s katerim se tako v vsakdanjem kot strokovnem izrazu označuje »kulturni objekt« ali tako rekoč vse, kar je posneto na filmskem traku« (Kavčič in Vrdlovec, 1999, str. 186). Material, vsebino, ki je posneta na filmskem traku pa Rutar (2006a) opredeli kot pripoved oz. zgodbo, ki nam skuša nekaj povedati. Film seveda govori v svojem jeziku, ki ga po Musku (1960, str. 3) sestavljajo žive, gibljive slike, beseda oz. govor, razni šumi, glasba, barva, zaporedje posnetkov. Na začetku je bil film samo gibljiva slika, katero je spremljala glasba, izvajana v živo, tekom razvoja filma, pa so se temu pridružili še drugi elementi: govor, barva, zaporedje posnetkov ...

Film pripoveduje različne zgodbe; nekatere služijo dokumentiranju resničnosti, druge ustvarjanju fantastičnih svetov domišljije ali sprožanju avdiovizualnih eksperimentov (Thompson in Bordwell, 2009). Prvi filmi so bili metoda snemanja zgodovine (Barker in Gaut, 1996), torej so služili za dokumentiranje resničnosti. Arnheim (2000, str. 30) tako razlaga, da je bil namen filma zadovoljevanje želje po resničnem prikazovanju vsega posebnega, značilnega in vznemirljivega, kar se je dogajalo na svetu. Prvi filmski gledalci so bili prevzeti nad upodabljanjem vsakdanjih stvari na platnu na življenjski način (npr. pogled na hitro bližajočo se lokomotivo). Užitek, ki ga je dajal film takrat, je skoraj v celoti izhajal iz njegove vsebine (Arnheim, 2000, str. 30). Prvi filmi so gledalce očarali, kar omamili in navduševali, saj niso bili vajeni gledati premikajočih se podob na platnu. Danes nam je seveda postal film nekaj običajnega, vsakodnevnega, ob njem se ne čudimo več, razen če kateri od bistvenih elementov, npr. zvok ali barva, manjka in imamo torej nemi ali črno-beli film.

Postopoma so filmski ustvarjalci spoznali, da je razlike med filmom in realnim življenjem možno uporabiti za samostojno ustvarjanje podob in ne zgolj za snemanje resničnosti (Arnheim, 2000, str. 34). Niso se več ukvarjali s prikazanim predmetom samim po sebi,

ampak s slikovno predstavitvijo njegovih lastnosti, utelešenjem ideje, ki jo nosi v sebi ... S tem se je povečala umetniškost filmskega dela, saj se je pozornost gledalcev usmerjala na oblikovne kvalitete. To pomeni, da se gledalce vzpodbudi k nečemu, kar se sicer ne bi zgodilo, pozornost gledalca se usmeri tudi na to, kako izbrani človek (filmski lik) ustreza svoji vlogi, kako značilen je kak gib v primerjavi z drugim, bolj očitnim gibom, in kako je moč njegove postave izpostavljena s kotom snemanja. (Arnheim, 2000, str. 35). Razvijati so se torej začeli drugačni filmi, katerih povod za snemanje je bila ideja ustvarjalca in so gledalce popeljali v nove svetove.

Tako pridemo do pojma filmska zvrst. Kavčič in Vrdlovec (1999, str. 674) jo definirata kot »kategorijo, ki opredeljuje tip filma glede na njegov odnos do realnosti«. Ločimo tri osnovne zvrsti: dokumentarni film, ki prikazuje realne osebe in dogajanja v realnem okolju, igrani film, ki s pomočjo realnih ljudi (igralcev) upodablja fiktivne osebe in dogajanja, ter animirani film, ki s pomočjo fiktivnih elementov (lutk ali risanih figur) uprizarja fiktivno dogajanje. Seveda v te tri osnovne zvrsti ne moremo uvrstiti prav vseh filmov, saj nekateri vsebujejo lastnosti dveh različnih zvrsti; ta razvrstitev pa nam da neko osnovno sliko tega področja.

Poznamo tudi filmske žanre, ki opredeljujejo »skupne značilnosti večjega števila konkretnih filmskih del« (Kavčič in Vrdlovec, 1999, str. 676).

Že nekaj časa se razpreda polemika o filmu: ali je medij, ki zabava, ali umetnost.

Veliko avtorjev (Barker in Gaut, Brenk, Musek, Vrabec) o filmu govori kot o mediju, ki je pri ljudeh najbolj priljubljen, in katerega glavni namen je zabava in razvedrilo (Musek, 1960, str. 3). Tudi Barker in Gaut (1996) pravita, da ko govorimo o vlogi filma, večinoma govorimo o mediju, ki zabava, izjema so edino dokumentarni filmi. Zabavni medij je tisti, ki omogoča gledalcu neke vrste pobeg (izhod) ali odvrčanje od realnosti in strahov dnevnega življenja. Tudi Rutar (2006b) trdi, da gledalci pogosto razumejo film kot fikcijo, nekakšno izmišljeno zgodbo, ki je narejena za njihovo zabavo. Ko Šimenc (1994) navaja rezultate ankete o pričakovanjih mladine do filma, je na prvem mestu razvedrilo s kar 80%. Peršin (2006) pravi, da film ni samo zabava in da so ideje, da mora film (kot umetnost) ugajati in zabavati gledalce, še danes prisotne, vendar niso upravičene.

Kar nekaj strokovnjakov želi dati filmu večjo vlogo in pomen kot samo zabavo gledalcev. Po Arnheimu (2000, str. 13) je film podoben drugim vrstam umetnosti: slikarstvu, glasbi, književnosti in plesu v tem, da je medij, ki ga lahko, ni pa nujno, uporabimo za ustvarjanje umetniških izdelkov. Musek (1960, str. 4) pravi, da film je umetnost in da o tem ni treba razpravljati ter tega dokazovati. Peršin (2006, str. 9) trdi, da se je film moral vpisati v

tradicionalno umetnost kot samosvoja in specifična umetnostna zvrst in da so filmi knjige današnjega časa, vendar tako ni že od začetka pojava filma, pa tudi vsak film ni »knjiga«, ki bi jo bilo vredno prebrati. Naloga filma je po Peršinu (2006) vznemirjati in glede na stopnjo vznemirjenosti gledalca lahko govorimo o njegovem pristnem učinkovanju. Tudi Rutar (2006a) pravi, da je film nujno umetnost, tudi če o tem ničesar ne ve ali če se s to trditvijo ne strinja ter protestira proti njej. Zato, kot umetnost, ne bi smel biti odvisen od želje gledalcev in njihovih pričakovanj. Film kot umetnost je pripovedovanje zgodb na zelo poseben način – o tem, kar bi se lahko zgodilo med ljudmi, o tem, kar se dogaja med njimi, ne da bi se tega povsem zavedali. Dobri filmi so zato (Rutar, 2006a, str. 67) pripovedi, ki nam odpirajo nova obzorja, nove svetove. Zavezani so zvestobi resnici, pravici, da povedo karkoli; pri tem jih ne sme omejevati nihče razen resnice same.

Boggs in Petrie (2008, str. 3) pa o filmu govorita še drugače, in sicer kot o vrsti umetnosti in industriji, na kar opozarjajo veliki stroški, ki so vpleteni v proizvodnjo (izdelavo) gibljivih slik. Po njunem naj bi bil vsak film »otrok nemirnega zakona med poslovniki in umetniki« (prav tam). Prav tako Musek (1960, str. 4) pravi, da je film tudi industrija in trgovina, saj nastajanje filma traja tudi po več mesecev ali let, pri tem pa sodeluje ogromno strokovnjakov – od umetniških ustvarjalcev do tehnikov ter številnih delavcev. Za snemanje in vse naprave pa je potreben tudi denar.

Če nekako sklenemo, ne moremo trditi, da je film zgolj medij, namenjen zabavi, ali zgolj vrsta umetnosti. Ponavadi je film oboje, zraven pa sodi tudi industrija in veliko kapitala, ki je v film vložen.

3.1 FILM IN GLEDALEC

Ko je filma konec, lahko pri gledalcih vidimo različne odzive: nekateri si od ganjenosti brišejo solzne oči, drugi se smeji, tretji že na glas komentirajo in kritizirajo film, spet drugi so tiho in videti je kot da ne vedo, kaj bi povedali.

Z lastnostmi filmskih gledalcev in možnimi vplivi filma nanje se filmski teoretiki ukvarjajo že od začetka predvajanja filma. Filmski gledalec namreč postane z ogledom filma »subjekt individualnega, psihološkega in estetskega izkustva« pravita Kavčič in Vrdlovec (1999, str. 243).

Najprej se bom posvetila vrstam filmskih gledalcev, torej subjektom, kasneje pa bom govorila o njihovih izkustvih. Musek (1960, str. 73) filmske gledalce v odnosu do filma razdeli na tri skupine, ki so si različne glede na načine sprejemanja in doživljanja filma. V prvi skupini so

gledalci, ki sedejo na sedež in ostanejo do konca filma zgolj hladni opazovalci. Takšnih gledalcev je najmanj. V drugi, večji, skupini so (prav tam) gledalci, ki sicer med predvajanjem ne pozabijo, da gledajo film, a jih filmsko dogajanje s svojo zanimivostjo, napetostjo in privlačnostjo vsake toliko časa tako močno pritegne, da ga začno sodoživljati, pozabijo, da gledajo film in se uživajo v vse, kar gledajo na filmskem platnu. Večina gledalcev pa po Musku (1960) sodi v tretjo skupino gledalcev, za katero je značilno, da takoj, ko se na platnu ali televizijskem ekranu pojavi prvi prizor filma, pozabijo na okolico, v njih pa se prebudi življenje v filmsko dogajanje. Za te gledalce sta izginili dve dimenziji, v katerih je film predvajan; prostor je dobil globino, igralci, predmeti in kraji v filmu pa so zanje pristno zaživel. Ti gledalci lahko jokajo, se iz srca smeji, so vsi v napetem razburjenju. Rutar (2006b), ki pravi, da brez psihoanalize ne moremo pojasniti delovanja filmov na gledalce; vse filmske gledalce uvrsti v tretjo skupino in zanje pravi, da se, ko sedijo v temni dvorani skupaj z drugimi gledalci, pogreznejo v posebno stanje, ki ima nekatere značilnosti »hipnotičnih in sanjskih stanj«. V tem stanju, ki ga imenuje regres, so gledalci pripravljeni verjeti marsičemu, kar film prikazuje (Rutar, 2006b, str. 73).

Rutar (2006b) tudi razlaga, da so filmi tako prodajno uspešni, ker se pogosto navezujejo na gledalčeve nezavedne fantazme, nervoze in simptome. Isti avtor (2006a) trdi, da so filmi nujno namenjeni ljudem, ki si želijo filmov. Če filmi želijo priti do občinstva, morajo upoštevati želje gledalcev, ki pa si želijo zlasti to, kar potrjuje njihova vsakdanja pričakovanja (prav tam). Vendar če se film vrti okoli želja in preprostih pričakovanj gledalcev, okoli tega, kar prinaša denar, zabavo, slavo in družbeni ugled, se ne vrti okoli resnice.

Rutar pravi, da so filmi narejeni glede na zavedna in nezavedna pričakovanja ter želje gledalcev. Menim, da filmski ustvarjalci v določeni meri najbrž res sledijo željam gledalcev, še posebej če želijo, da si film ogleda veliko ljudi, hkrati pa je ustvarjanje filma gotovo odvisno od ustvarjalcev, njihovih zamisli in idej, ki jih želijo sporočiti.

Kaj se torej dogaja z gledalcem, da postane ob gledanju filma subjekt z individualnim, psihološkim in estetskim izkustvom?

Jean Mitrey (v Pelko, 2005) pravi, da film končajo gledalci, kar pomenim, da brez sprejema pri občinstvu, vsak film ostaja nedokončano delo. Tudi Musek (1960) trdi, da se živo srečanje gledalca s filmom ne zaključi v tistem trenutku, ko se film konča (ko se odvrti zadnji kader), ampak ponavadi vsak gledalec, seveda različno dolgo, v sebi nosi podobo filma. Ta torej v gledalcu odzvanja dlje časa, kot traja samo gledanje.

Bordwell in Thompson (2001) pravita, da filmi gledalce spominjajo na njihove najvznemirljivejše trenutke, prav tako pa gledalci poizkušajo v vsakdanjem življenju biti s svojimi dejanji ali govorom podobni likom v filmu. Filmi vplivajo na to, kako se ljudje oblačijo, oblikujejo frizuro, v kaj verjamejo ali o čem dvomijo in še na mnoge druge vidike življenja, obenem pa gledalcem nudijo tudi močna estetska doživetja, jih seznanjajo z različnimi kulturami in novimi načini razmišljanja. Torej film gotovo deluje na gledalce. Pomembno pa je zavedanje o njihovi različnosti glede na starost, osebnost in izkušnje, ki jih imajo, glede na socialno in kulturno okolje, v katerem živijo. Zaradi teh različnosti so vpliv, delovanje in razumevanje filma odvisni od vsakega gledalca posebej.

V nadaljevanju bom naštel nekaj najpogostejših učinkov filma na gledalce.

a) Identifikacija

Večina avtorjev, ki piše o delovanju filma na gledalce, govori o identifikaciji gledalca s filmskim dogajanjem in filmskimi liki. Identifikacija naj bi bila pri filmu najpogostejši učinek zato, ker je filmska slika avtentična z realnim življenjem in vzbuja vtis realnosti. Borčić (1978) pravi, da je zato film poleg televizije edini medij, ki omogoča popolno enačenje filmskega dogajanja z življenjem.

Identifikacija gledalca se pogosto zgodi takrat, ko daje film gledalcu več informacij, kot jih je ta sposoben sprejeti in jih osmisлити (Borčić, 1978), zato tak gledalec postane pasiven in brez premisleka pristane na prevzemanje ponujenega, videnega.

Šimenc (1994) sicer opozarja, da je presojanje, sprejemanje in identifikacija gledalca z videnim odvisna od vsakega posameznika, in sicer od njegovega življenjskega nazora, od časa, v katerem živi, okolja, v katerem je odraščal ter se izobraževal, in izkušenj, ki jih ima.

Pelko (2005) loči dve vrsti identifikacije: primarno identifikacijo, ki pomeni poistovetenje gledalca s pogledom filmske kamere, in sekundarno identifikacijo, ki je identifikacija s posameznim filmskim likom. Tudi Šimenc (1994) govori o identifikaciji gledalca z junakom, likom, zanjo pravi, da je najbolj preprosta. Ko se gledalec identificira z junakom, doživlja junakovo usodo kot svojo, jo občuduje in junaka posnema. To se zgodi, ker ni vzpostavljena razumska relacija med gledalcem in filmom. Takrat se po Pelku (2005) zgodi primarna identifikacija. S tem gledalec filmsko resničnost sprejema kot svojo lastno.

Borčić (1978) pravi, da film od gledalca, ki se identificira z njim, zahteva raziskovanje vzrokov identifikacije. Film prinaša gledalcu nove izkušnje, oblikuje njegov način vedenja in mišljenja, hkrati pa ima nekatere podobnosti z njegovo osebnostjo, s tem stanjem se mora gledalec soočiti in iskati možnosti izhoda iz njega. Zato se je prisiljen primerjati, presojati, se

opredeljevati in tako se gledalec zave, da je film samo ena od mogočih resničnosti, ki pa jo ponuja avtor filma. To zavedanje je prvi korak k aktivnemu sprejemu filma in tak gledalec ima izoblikovano filmsko zavest.

Zaradi istovetenja gledalcev s filmom pa tudi zaradi drugih razlogov so v začetku predvajanj filma pedagogi ostro protestirali, zahtevali so celo prepoved gledanja filmov, kasneje pa se je ta protest razvil v filmsko vzgojo, o kateri bom govorila kasneje.

b) Učenje z opazovanjem

Drugi možni vpliv filma na gledalce je učenje z opazovanjem. Barker in Gaut (1996) pravita, da ker otroci iz različnih razlogov (od dolgočasje do osamljenosti) gledajo televizijo, so nezavedno vključeni v proces t. i. »opazovalnega učenja« oz. učenja z opazovanjem, kar pomeni, da se nekaterih stvari naučijo preprosto z gledanjem obnašanja filmskih in televizijskih likov. Otroci se z opazovanjem učijo veliko stvari, npr. raznih veščin, spretnosti pa tudi vrednot, norm, vlog in spolnih stereotipov. Rutar (2008) to potrjuje z izsledki raziskav, ki kažejo, da otroci prek zaslonov in vsega, kar sprejmejo, oblikujejo svoje vedenje, razmišljanje, čustvovanje in tudi vrednote ter stališča. Kar se otroci naučijo z opazovanjem, je lahko pozitivno ali negativno, odvisno pa je od vedenja, ki ga opazujejo. Ponavadi otroci opazijo, ponotranjijo in okrepijo v svojem življenju tiste aktivnosti, ki se liku na zaslonu obrestujejo. To sicer ne pomeni niti pozitivne niti negativne okrepitve, saj je aktivnost, ki je nagrajena, lahko pozitivna, družbeno sprejemljiva, ali pa ne (prav tam).

Količina opazovalnega učenja je odvisna predvsem od starosti gledalca, saj so mlajši otroci bolj nagnjeni k posnemanju vedenja kot najstniki ali odrasle osebe ter od prepričanja, da bo vedenje, ki je prikazano v filmu ali na televiziji, nagrajeno (Barker in Gaut, 1996).

c) Vpliv na zunanost

Jovanović (2008: 10) pravi, da ima film danes takšen vpliv, ki bolj kot kar koli drugega oblikuje gledalce in sicer njihov način razmišljanja, govora, obnašanja ter stil oblačenja in fizični izgled. Temu pritrjujeta tudi Bordwell in Thompson (2001), ki pravita, da gledalci poizkušajo biti tudi v vsakdanjem življenju podobni likom v filmu s tem, kako se oblačijo, oblikujejo frizuro, z načinom govora.

Po mojem mnenju je vpliv filma na zunanost neke vrste posledica prejšnjih dveh vplivov (identifikacije in opazovalnega učenja), ki pa se kaže na zunanosti filmskih gledalcev.

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

Naj sklenem to poglavje z mislijo Koširja (1996), ki pravi, da množična občila, torej tudi film, lahko širijo stereotipe, vendar jih lahko prav tako z drugačnimi reprezentacijami pomagajo odpravljati. Torej je učinek, vpliv medijev na gledalce potemtakem stvar odločitve medijev oziroma filmskih ustvarjalcev (režiserjev, direktorjev, scenaristov).

3.2 MEDIJSKA VZGOJA

Ko danes govorimo o pismenosti, ne moremo govoriti samo o znanju abecede, branja in pisanja, ker živimo v medijski družbi, ki zahteva medijsko pismenost (Košir, 1996). Ta pa je temeljni cilj medijske vzgoje.

Medijsko pismena oseba je po Erjavcu (v Rugelj, 2006b, str. 9) avtonomna, vsestransko kompetentna in družbeno odgovorna ter aktivno pripada družbi, znani so ji načini izbiranja kakovostnih informacij, odgovorno zna komunicirati prek medijev ter drugih družbenih oblik komunikacije, prav tako pa je sposobna analizirati gibljivke, medije z gibljivo sliko, in razpravljati o tem, kako delujejo, ter ima iz tega področja tudi ustrezne praktične spretnosti.

Rutar (2006a) govori o tem, da je filme potrebno brati, kar zanj pomeni, da morajo biti gledalci filmsko pismeni. Branja filmov pa se je potrebno naučiti že zgodaj, takrat ko gledalec začne gledati gibljivo sliko (risanke), torej že v otroštvu. Rutar (prav tam: 68) branje razloži s »sposobnostjo za razlaganje in interpretacijo znakov«, kar gledalcu pomaga pri razumevanju in analiziranju filma. To pomeni, da gledalec, ki zna brati, analizirati in razumeti filme, presega preprosto razmišljanje o njem, npr. »film mi je bil všeč« ali »film mi ni bil všeč«. Za razumevanje filmov je tako po Rutarju (2006a) pomembna psihoanaliza, saj se filmi vedno ukvarjajo s tem, kar imamo ljudje med seboj, ter govorijo o gledalcih, o njihovih življenjih, mislih, čustvih, občutkih, vedenju in delovanju.

Rutar (2006b) celo pravi, da je vzgoja za film enaka vzgoji za resnico, s čimer daje filmski vzgoji velik pomen. Svojo trditev pa utemeljuje s tem, da vzgoja za film ni informiranje ljudi o filmih ali suhoparno ponujanje podatkov o filmski produkciji, ampak je veliko več, saj je vzgoja gledalcev za poimenovanje in refleksijo vidnega v filmih ter s tem vzgoja za resnico.

Takšen je pogled na medijsko ter filmsko vzgojo in pismenost danes, vendar se zanjo strokovnjaki zavzemajo že od začetka predvajanja filmov. Njen namen pa ni bil vedno enak, z leti se je spreminjal. Sprva je filmska vzgoja skušala gledalce pred škodljivimi in nevarnimi filmi (kakor so jih takrat dojemali) obvarovati, zato so bili filmski pedagogi pogosto nagnjeni k moraliziranju, filmska vzgoja pa je bila ideološko obarvana (Borčič, 1997). Nekateri

pedagogi so tudi protestirali in zahtevali prepoved snemanja in predvajanja filmov, vendar jim to, očitno, ni uspelo.

Od šestdesetih let prejšnjega stoletja naprej je bilo v filmski vzgoji narejenega največ. Pedagogi so bili še vedno v dilemi ali ob filmu moralizirati ali pa učencem omogočiti spoznavanje filmske umetnosti in s tem razvijati njihovo občutljivost za sprejemanje filmskega sporočila ter jim pomagati oblikovati kritičen odnos do ponujenih vsebin. Pedagogi, ki so se odločili za drugo možnost, so kot najprimernejšo metodo filmske vzgoje uporabljali pogovor o filmu, ki je obravnaval vprašanja, povezana z dramsko sestavo filma, z ideologijo filma in sociološkimi vprašanji, ki naj bi pojasnila vsebino filma in pomagala učencem, da bi se opredelili do filmskega sporočila; pri pouku filmske vzgoje pa niso govorili o načinu, kako je ta vsebina predstavljena, in kako deluje na posameznega gledalca (Borčič, 1997).

Kasneje, že proti koncu osemdesetih let, je bil film v slovenskih šolah vpeljan v učni program kot dodaten, neobvezen izbirni predmet. S tem je bilo mladim omogočeno, da so stopili v intimnejši, bližji in pristnejši stik s filmom kot umetnostjo in filmom kot delom množične kulture 20. stoletja. Učenci so spoznavali filmski jezik, gledali so kakovostne filme in se o njih pogovarjali, na koncu pa so se tudi praktično ukvarjali s filmom, s čimer je učenec postal tudi filmski ustvarjalec (Borčič, 2007).

V devetdesetih letih pa se je zaradi velikega napredka računalniške industrije ali sočasno z njim začel upad institucionalnega šolskega zanimanja za vizualne medije. Film je postal gledalcem domač, saj se je preko videokaset začel pojavljati v vrtcih, šolah, knjižnicah in posledično tudi v domovih. Ta navidezna filmska vseprisotnost pa je pripomogla k prepričanju, da učenje o filmu sploh ni več potrebno (Rugelj, 2006a).

Tako je bila in je še vedno filmska vzgoja, za razliko od drugih vrst umetnosti (glasbe, likovne umetnosti, gledališča, literature), znotraj slovenskega šolskega izobraževalnega sistema najbrž najbolj zastavljena.

Vzgoja pogleda mladih gledalcev je v sodobni pedagoški praksi nujna pravi Borčič (2007), podobno tudi večina drugih avtorjev danes (Košir, Rutar, Šimenc) poudarja in opozarja na aktiven, dejaven odnos gledalcev do filma, ki se ga morajo kot učenci naučiti (prav tam).

Na Zavodu RS za šolstvo so zato ponovno začeli z bolj načrtnim in sistematičnim vključevanjem medijske pismenosti v gimnazijske programe (Rugelj, 2009). Možnosti, ki jih za vključitev filmske kulture v gimnazijski program nudijo, so na kratko naslednje: »filmska kultura kot program obšolskih dejavnosti (npr. filmski krožki, filmski maratoni), filmska

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

kultura kot program obveznih izbirnih vsebin, kot izbirni predmet ali kot medijski programski modul« (prav tam: 104).

Nekatere od teh možnosti so torej že uveljavljene na določenih šolah, vendar bolj na osnovi iniciative vnetih posameznikov (učiteljev) kot načrtne politike šole.

Osebnostno se mi zdi, da bi bilo z medijsko in filmsko vzgojo potrebno začeti že veliko prej, najkasneje v osnovni šoli. Na srečo ima veliko osnovnih šol kot izbirni predmet medijsko vzgojo. Vendar, kakor pravi Rugelj (2009), s katerim se strinjam, je medijska vzgoja z znanjem in veščinami, ki jih nudi, potrebna za vse učence in dijake ter zato ne sme ostati naključna vsebina, ki so je deležni le nekateri posamezniki, ki to izberejo, ampak mora postati obvezna za vse ali pa vsaj izbira, ki je na voljo vsem.

4 UPORABA FILMA V MEDOSEBNIH ODNOSIH

Filme gledamo v različnih okoljih, ob različnih priložnostih, z različnimi nameni: v šoli, v družbi prijateljev, s partnerjem, kot družina, za izobraževanje, ob obletnicah ... Boggs in Petrie (2008, str. 11) tako pravita, da je »gledanje filmov na javnem mestu z drugimi ljudmi eden od primarnih socialnih ritualov modernega življenja«.

Prav tako kot za gledanje filmov pa lahko za pogovor o njih rečemo, da je eden od načinov razvijanja odnosov in komuniciranja drug z drugim, kar je tudi primarni socialni ritual (Madison in Schmid, 2001).

Po Rutarju (2006a) se filmi ukvarjajo z medosebnimi odnosi, nanašajo se in govorijo o ljudeh in vsakdanjih življenjih pa tudi o mislih, čustvih, občutkih, vedenju in delovanju ljudi. Ker torej filmi pripovedujejo o tem, kar imajo ljudje med seboj, bi morali gledalci tej zgodbi prisluhniti, prav tako pa bi si morali tudi sami povedati svojo zgodbo o in ob filmu ter hkrati tako nadaljevati film (prav tam). Tema filmov, kakor jo opredeli Rutar, je torej znana vsem gledalcem, saj večina ljudi pripada vsaj kateri od vrst medosebnih odnosov (odnos starš – otrok, odnos med sorojenci, prijateljski odnos, ljubezensko-partnerski odnos), iz česar lahko sledi, da je pogovor po skupnem ogledu filma lažji, pogosto kar spontan.

V nadaljevanju tega poglavja bom o gledalcih govorila s predpostavko, da so v eni od vrst medosebnih odnosov in da se želijo o tem odnosu po ogledu filma pogovarjati in razmišljati.

Lukan Matko (2011) pravi, da umetnost nagovori celega človeka: njegovo telo, duha in dušo. Če jo sprejemamo le na razumski podlagi, nas srečanje z umetnostjo ne obogati, šele celostno doživetje umetniškega dela nam omogoči zaznavanje njene polnosti. Stik z umetnostjo (kar je

seveda tudi film) olajša, odpira ter začne pogovor. Filmi gledalce na poseben in edinstven način najprej motivirajo za razmišljanje: o njih samih, o soljudih, svetu, medosebnih odnosih, načinu življenja, ki ga imajo ... Ob tem lahko gledalci dosežejo različna spoznanja o bistvu svojega življenja, opredeljujejo in bolje razumejo odnose in razmerja v katerih so. Pri tem razmišljanju pa vedno izhajajo iz nekega svojega konkretnega sveta (Lukan Matko, 2011). Hkrati so terapevti in psihologi ugotovili, da lahko filmi proizvedejo »skupno okolje za pogovore« (Madison in Schmid, 2001, str. 9). Prednost filma je namreč »skupno doživljanje« (Kelbl, 2011, str. 39), saj si gledalci hkrati delijo izkušnjo ogleda filma v zatemnjeni kinodvorani. Filmi lahko že s svojo zgodbo dajo gledalcem konkretne teme za pogovor, prav tako pa lahko po ogledu filma zaradi nastalega vzdušja in podobnega izhodišča, gledalci načnejo težje teme pogovora, katerim so se prej v odnosu ogibali, prav tako pa so bolj senzibilni in lažje prisluhnejo sogovorniku (Lukan Matko, 2011). Film namreč omogoča pogovor o osebnih temah v odnosu do zunanjega elementa – filma. S tem ko gledalec začne govoriti in se opira na film, se razbije napetost, ki bi se drugače ustvarila ob pogovoru o občutljivih temah direktno na osebnem nivoju (Madison in Schmid, 2001). Seveda lahko dve osebi iz istega filma povzameta različne pomene, nagovorijo ju lahko druge stvari, imata pa skupno začetno točko, na kateri lahko gradita pogovor.

Včasih so nekatera čustva v osebi zaklenjena, blokirana, prepovedana za kazanje navzven (npr. jeza, ljubosumje, žalost, ponos) in ključ, rešitev, da se »odklenejo«, je lahko tudi ogled filma (Madison in Schmid, 2001). Stik s filmom gledalcu olajša prepoznavanje in izražanje čustev, občutij in doživljanja (Lukan Matko, 2011), ker se dober film gledalca tudi čustveno dotakne. Film lahko vzdrami njegove predstave o svetu in njem samem, saj se vživlja v zgodbo na filmskem platnu, sočustvuje z junaki, premišlja o njihovih odločitvah (Kelbl, 2011). Film včasih izzove, obudi čustva, ki bi se jih drugače gledalci še naprej ogibali ali jih pustili zakopane. S tem, ko čustvo pride na plan, film pomaga gledalcu, da o njem spontano spregovori.

Filmi lahko osebam v odnosu, npr. partnerjema, prinašajo olajšanje, ko vidijo, da se z istimi problemi, kot so njihovi, srečujejo tudi liki v filmu (Madison in Schmid, 2001). S tem se osebam lahko ti problemi zdijo manjši, včasih jih celo spravijo v smeh, gotovo pa še bolj z zanimanjem spremljajo, kako se bo zgodba razpletla in če bo problem uspešno rešen. Če se to zgodi, lahko dobijo tudi gledalci novo moč za spopadanje s težavami v odnosu.

Film je lahko tudi pobudnik in katalizator sprememb. S tem, ko so v filmu predstavljeni najboljši ali najslabši možni scenariji rešitev problemov, in s prikazom različnih likov v težavah in določenih okoliščinah, je včasih že to, da gledalec vidi, kako oseba v filmu reši situacijo, dovolj, da dobi idejo, kako se spopasti s težavami v svojem življenju (Madison in Schmid, 2001).

Po ogledu filma lahko gledalci uporabijo različne metode, s pomočjo katerih se pogovarjajo ali razmišljajo o filmu, izbira metod pa je odvisna predvsem od namena gledanja filma. Težak (1978) navaja več metod, ki imajo za namen filmsko vzgojo gledalca, in sicer metodo prikazovanja, metodo pogovora, metodo praktičnega dela, metodo ustnega pojasnjevanja, metodo branja, metodo pisanja, metodo risanja. Čeprav namen mojega diplomskega dela ni filmska vzgoja gledalca, bom predstavila metodo prikazovanja in metodo pogovora o filmu, ker sta s temo diplomskega dela povezani.

4.1 METODA PRIKAZOVANJA

Če si filma gledalci ne ogledajo, se o njem seveda ne morejo pogovarjati, zato je ogled filma temelj pogovora o filmu in vseh ostalih aktivnosti, ki so povezane s filmom. Pomembno pa je poudariti, da je zgolj gledanje filma enako neučinkovito, saj se je potrebno o videnem tudi pogovoriti ali to kako drugače premisliti.

Najpomembnejši je sam izbor filma, saj mora ta vzbuditi zanimanje gledalcev. Kelbl (2011) tudi predlaga, naj gledalci izberejo kakovostnejši film, ki se v sporočilnosti ter filmski upodobitvi ne zadovolji s hitrimi in stereotipnimi že oguljenimi klišeji in vzorci ter v zgodbi ne ostaja zgolj na površju.

Pomemben je tudi kraj ogleda filma. Boggs in Petrie (2008, str. 13, 14) opozarjata, da so filmi namenjeni gledanju v kinematografu, zato lahko ogled doma, na majhnem televizijskem zaslonu gledalce razočara in prikrajša za pravi filmski užitek, ki ga lahko doživijo v kinu, že zaradi manjše slike, ponavadi pa tudi domači zvočni sistemi niso tako razviti in natančni kot v kinodvorani. Če se gledalci vseeno odločijo za ogled filma doma, je pomembno tudi, da tehnične težave ne zmotijo ali celo prekinejo ogleda filma.

V kolikor se gledalci želijo po filmu še pogovarjati, je priporočljivo, da temu primerno izberejo uro ogleda filma, saj če se film konča prepozno, bo mogoče za pogovor zaradi utrujenosti zmanjkalo časa.

4.2 METODA POGOVORA

Metoda pogovora (dialoga) dopolnjuje, razširja in uporablja vse z demonstracijo pričete spoznavne procese (Težak, 1978). Torej je neke vrste logično nadaljevanje prejšnje metode. Po ogledu filma je torej nekako logično, da pride še do pogovora o njem. Borčič (1978, str. 52) o razgovoru o filmu pravi, da je to »gledalcu ponujena možnost, da se zave svojega doživetja, da preveri svoja občutja, misli in stališča in da svojo življenjsko izkušnjo integrira v filmsko sporočilo, da oblikuje svoje kriterije vrednotenja filmskega dela in novo spoznanje«. Torej je pogovor po filmu za gledalca pomemben predvsem zato, da teme, ki mu jih je film odprl, ne gredo kar »tja v en dan«, mimo gledalca, ampak da se ustavi in se zave dogajanja v sebi ter s tem tudi kaj naredi.

Borčič (1997, str. 83, 84) opiše enega od možnih potekov pogovora o filmu v štirih fazah.

V prvi fazi pogovora o filmu (Borčič, 1997) naj gledalci najprej spregovorijo o svojih vtisih, povedo naj, kaj v filmu jih je čustveno vznemirilo, opišejo naj občutke v sebi. Ta del pogovora je najbolj spontan, v njem pa naj res vsak posameznik spregovori, kaj ostaja v njem. V drugi fazi pogovora (prav tam) naj gledalci določijo predmet filma in nato skušajo dognati, kako je ta tema v filmu prikazana. Gledalci naj svoje izjave utemeljujejo s filmskim gradivom, ki so si ga ogledali, pri tem naj uporabljajo izjave filmskih likov, torej jih citirajo, opisujejo dejanja in videne prizore. S tem dobijo gledalci pa tudi vodja pogovora (če obstaja) vpogled v to, kaj je za katerega od gledalcev bistveno.

V tretji fazi, pravi Borčič (prav tam), se že odpira trikotnik med gledalcem, filmom in življenjem. Gledalci odkrivajo sporočilo filma. Spoznavajo izkušnjo drugih in jo primerjajo s svojo, na podlagi vzporejanja doživetega pa se gledalcem oblikuje nova življenjska izkušnja. V pogovoru je še vedno važno, da se vse pomembne trditve utemeljujejo z argumenti, ki izhajajo iz filma. Posameznik naj pojasni tudi, zakaj se pojavljajo nekatere asociacije, zakaj tako čuti ali misli; tako dobijo gledalci res dober in globok vpogled drug v drugega.

V zadnji, četrti fazi pogovora pa je dobro (Borčič, 1997), da se najpomembnejše izrečene misli obnovijo, lahko se še enkrat poudarijo posebno zanimive trditve in ponovno postavijo nerešena vprašanja. S povzetkom nerešenih vprašanj se udeležence pogovora spodbudi, da pozneje še razmišljajo o filmu in da sami oblikujejo svoje stališče do filmske in svoje resničnosti.

5 PARTNERSTVO

5.1 OPREDELITEV MEDOSEBNIH IN PARTNERSKIH ODNOSOV

Ljudje vsakodnevno vstopamo v medosebne odnose. Nekateri od njih so naključni, enkratni, neosebni, drugi pa so osebni in trajajo dlje časa. V nadaljevanju bom pozornost posvetila dalj časa trajajočim medosebnim odnosom, in sicer ljubezensko-partnerskim odnosom.

Musek (2010, str. 433) pravi, da so »ljubezen, partnerstvo in družinsko življenje osrednja tema človekove eksistence«. Za večino ljudi naj bi bile te vrednote najbolj dragocene, saj si brez medosebnih odnosov ne predstavljajo dobrega življenja in življenjske sreče.

Ule (2009, str. 316) medosebne odnose definira kot »strukture in dogajanja, ki izvirajo iz vsakdanjih interakcijskih situacij in komunikacijskih dogodkov med dvema ali več osebami, ki odnose vzpostavljajo in potrjujejo«. Za odnos je potrebna kontinuiteta, ki pomeni nepretrganost interakcij, tako da so sedanje interakcije posledica predhodnih in hkrati vplivajo na prihodnje (prav tam). Mene podrobneje zanimajo ljubezensko-partnerski odnosi, ki so ena od oblik medosebnih odnosov. Za ljubezenski odnos je (Ule, 2009) najbolj značilno, da v njem udeležene osebe doživljajo ljubezen in upajo, da jo bodo dobile tudi povrnjeno od osebe, do katere jo čutijo.

Preden začnem z navajanjem značilnosti teh odnosov bi rada izpostavila problem poimenovanja ljubezensko-partnerskih odnosov. Ker je to ime zelo dolgo in avtorji po večini uporabljajo izraz »partnerski odnos«, sem se odločila, da ga bom v nadaljevanju uporabljala tudi sama. Vendar se ob tem izrazu v mojih mislih vzbujajo asociacije, povezane z gospodarskimi, ekonomskimi odnosi, ki so hladni, nečustveni, pogosto celo zakonsko predpisani in javni, s čimer so v nasprotju s čustveno, intenzivno ter zasebno naravo ljubezenskih odnosov. Kljub vsem pomislekom izraz »partnerski odnos« v nadaljevanju vseeno uporabljam.

Nadaljevala bom z opredelitvijo ljubezensko-partnerskih odnosov. Musek (2010) pravi, da je prvi pogoj za oblikovanje partnerskega odnosa in za ljubezen medosebna privlačnost, ki sproži, da se osebi sploh spoznata, zbližata.

Pojmovanja in norme, ki zadevajo partnerske odnose, so družbeno in kulturno opredeljene. Če pa poskušamo najti neko skupno točko ali najbolj univerzalno predstavo o partnerstvu so to pojmovanja in predstave o **partnerski zvestobi** (Musek, 2010) ali kot pravi Ule (2009) je temelj ljubezenskega odnosa izključnost, ekskluzivnost. V najširšem smislu lahko partnersko

zvestobo opredelimo kot ohranjanje intimnih odnosov znotraj partnerskega para (Musek, 2010). Juul (2010) omenja še drugo najvažnejšo kvaliteto partnerskih odnosov, to je **enakovrednost**. V enakovrednem odnosu so želje, pogledi in potrebe obeh partnerjev spoštovane, ne glede na spol, starost ali druge lastnosti oseb.

Za ustvarjanje in vzdrževanje odnosa je **potreben čas** (Zalokar Divjak, 2001). Partnerske odnose je zelo težko ustvariti, še težje pa vzdrževati, saj partnerja ne moreta reči, da je danes čas za pogovor, jutri za zaupanje ... Tako kot časa primanjkuje v človekovem življenju, ga tudi v ljubezenskih odnosih.

Naslednja značilnost vsakega partnerskega odnosa je (prav tam), da ga **ustvarjajta oba udeleženca v njem**. Če torej ena oseba v odnosu nima motivacije za vzdrževanje le-tega, druga pa se zelo trudi, je dolgoročno preživetje tega partnerstva vprašljivo. S to značilnostjo je zelo povezana naslednja in sicer da je **vsak posameznik**, ki je v partnerskem odnosu, osebno **odgovoren za kakovost odnosa** (prav tam).

Ljubezen pomeni tudi **zavezanost** (Zalokar Divjak, 2001), za katero se partnerja prostovoljno odločita, ker si jo želita. Beseda sicer pomeni neko dokončno stanje, ki je v nasprotju z nenehno dinamiko življenja, hkrati pa pomeni gotovost, da si partnerja ne moreta kar premisliti in spremeniti odločitve glede druge osebe.

Naslednja temeljna značilnost partnerskih odnosov je (Ule, 2009) **bližina**, oziroma še več, **soodvisnost partnerjev**. Z zbliževanjem partnerjev, s spoznavanjem se odnosi od neosebnihi spremenijo k vedno bolj osebnim. Soodvisnost je tako osnovna kvaliteta odnosov ter ponavadi tista, ki jo najprej opazimo navzven, saj je vidna že v obliki komuniciranja med partnerjema, pri katerem vsa dejanja ene osebe bistveno vplivajo na dejanja druge osebe, partnerja sta tudi zelo osredotočena drug na drugega. **Vzajemnost** je nekako naslednja stopnja soodvisnosti, pri čemer partnerja enako sodelujeta pri oblikovanju in ohranjanju odnosa, v komunikaciji.

Vzajemnost v odnosih pa je pogoj za razvoj **intimnosti** v odnosu (prav tam), ki je tudi temeljna značilnost ljubezenskih odnosov. Intimnost je sicer kompleksen pojav, zajema pa predvsem veliko pripravljenost partnerjev za samorazkrivanje, zanjo je značilna tudi velika medsebojna podpora partnerjev, visoka stopnja izražanja čustev, telesni stiki, spolnost, zaupanje v varovanje skrivnosti.

Poimenovanje odnosa (Ule, 2009) je še ena od značilnosti partnerskih odnosov, saj le-to in usklajenost te definicije pri obeh partnerjih določa njuno prihodnje vedenje in stopnjo zavezanosti odnosu. Definicija odnosa postane sestavni del življenja odnosa.

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

Za odnose je značilno tudi, da se **nenehno spreminjajo** (prav tam). Na partnerski odnos je zato primerneje gledati kot na proces in ne kot na strukturo. Partnerja se tekom časa bolje poznata, kar lahko sproži večjo bližino ali oddaljenost; nad nekaterimi lastnostmi in prepričanji drugega so začudeni, prihaja do konfliktov. Torej je dinamika dogajanja v odnosu velika.

Nekateri avtorji (v Ule, 2009) pa kot značilnost odnosov navajajo odnosno subkulturo, ki jo sestavljajo poimenovanje odnosa, zgodba o odnosu, posebni govorni slogi v odnosu in identiteta odnosa.

Na partnerski odnos in njegove značilnosti pa temeljno vpliva tudi kultura in družba, v kateri partnerja živita. Raziskave opozarjajo predvsem na tri vrste socialnih dejavnikov, ki vplivajo na odnose in jih sooblikujejo (Trenholm in Jensen, 2000, str. 31, 32): »kulturne norme in medijski vzori, vpletenost družine in prijateljev (obstoječe socialne mreže, na primer sorodniške, prijateljske) ter družbenoekonomski pogoji za razvoj odnosov«.

Kulturne norme in medijski vzori vplivajo na načine, kako ljudje vstopajo v vsakodnevne in partnerske odnose in tudi na predstave (prototipe) o idealnem ali normalnem odnosu (Trenholm in Jensen, 2000). Pojem ljubezni ni individualen, pač pa je kulturni pojem in ideal. V sodobnem zahodnem svetu se pričakuje, da se partnerja, preden se odločita za partnersko ali zakonsko življenje, najprej zaljubita, v številnih drugih družbah pa ni tako. V kulturah dogovorjenih porok ljubezen ni predpostavka za zakon, pač pa je mogoča posledica poroke, zato je pojmovanje ljubezni v teh družbah precej drugačno kot v sodobni zahodni kulturi.

Že vzpostavljene odnosne mreže z družino in prijatelji prav tako vplivajo na način vstopanja v odnose, na pričakovanja do partnerske zveze. V tem smislu partnersko razmerje redko ustvarjata samo osebi, ki sta v njem, saj vsebujejo tudi vse vzorce, ki jih prenašata naprej iz prejšnjih odnosov (prav tam).

Tudi družbeno in ekonomsko okolje vpliva na partnerja (prav tam). Odnosi so sistemi, ki se odzivajo na okolico. Ko je okolje stresno, trpi tudi odnos. Le-ti se ne dogajajo v vakuumsko zaprtem prostoru. Če eden od partnerjev zboli ali izgubi službo, ta stres gotovo prenese iz zunanjega sveta v partnersko zvezo.

5.2 RAZVOJ PARTNERSKIH ODNOSOV

Tirabassi in Tirabassi (1998) ter Ule (2009) so navedli tudi stopnje razvoja partnerskega odnosa.

Prva stopnja partnerskega odnosa se imenuje **slepa zaljubljenost** (Tirabassi in Tirabassi, 1998, str. 7) oz. **faza zaljubljenosti ali romantične ljubezni** (Ule, 2009, str. 344, 345).

Juul (2010) sicer opozarja, da se razmerja različno začnejo: nekatera z vihravo zaljubljenostjo in veliko strastjo, druga pa »le« z obojestransko simpatijo in željo po tem, da partnerja skupaj preženeta osamljenost. Vendar ni pomemben način začetka odnosa, ampak sam odnos.

Zalokar Divjak (2001) trdi, da se partnerja zaljubita v določene telesne ali psihične danosti, ki jih drugi ima. V obdobju zaljubljenosti se partnerji pogovarjajo o tem, kaj jim je na drugem všeč, kaj cenijo. Juul (2010) tudi pravi, da partnerji na tej stopnji neprestano mislijo drug na drugega, da jim je pomembno, da so v navzočnosti osebe, v katero so zaljubljeni, čim več časa si želijo preživeti skupaj. Za to stopnjo so značilni (Tirabassi in Tirabassi, 1998) pospešen srčni utrip, zanesenost in nagnjenost k temu, da vidimo samo dobre lastnosti druge osebe, njene slabosti pa zmanjšujemo ali jih sploh ne opazimo. Tudi Juul (2010) omenja problem idealiziranja drugega. Ule (2009) še dodaja, da zaljubljena oseba čuti strastno pripadnost oboževani osebi, visoko stopnjo čustvene in erotične vzbujenosti, ljubljeno osebo idealizira, kar sega do neke vrste zaslepljenosti, in hrepeni po njeni bližini.

To obdobje romantične ljubezni je čustveno zelo intenzivno, vendar se pozneje, če odnos še traja, umiri in preide v naslednjo fazo.

Drugo stopnjo Tirabassi in Tirabassi (1998, str. 8) imenujeta **resničnost**, tretjo pa **prilagoditev**. Ule (2009, str. 345) obe stopnji opredeli z enim pojmom **partnerska ljubezen**.

Po obdobju zaljubljenosti in idealiziranja se partnerja srečata z resničnostjo (Tirabassi in Tirabassi, 1998). Na neki točki pričneta opazovati napake in slabosti druge osebe, ki kar naenkrat ni več popolno bitje. Ta faza je priložnost, da partnerja ponovno ovrednotita odnos. Če se odločita, da bosta nadaljevala skupno pot, pride do stopnje prilagoditve. Na tej točki sta partnerja pripravljena odpravljati medsebojne razlike na načine, ki so za oba sprejemljivi. Partnerja morata biti zato sposobna prenesti bolečino in razočaranje, pripravljena morata biti na odpuščanje, spravo, žrtvovanje, reševanje sporov in pozorno poslušanje.

Za partnersko ljubezen je (Ule, 2009) značilna globoka medsebojna čustvena navezanost partnerjev. Partnerska ljubezen vsebuje veliko razuma, ne več le čustev, partnerja pa drug drugega razumno in realistično zaznavata. Juul (2010) še dodaja, da se ta ljubezen kaže kot zanimanje in skrb za lastnosti, meje in potrebe drugega. Na začetku ljubezenskega razmerja pogosto prevladujejo čustva in afekti, s trajanjem in razvojem odnosa pa se povečuje potreba po medsebojni čustveni podpori in medsebojnem spoštovanju. Govorimo lahko tudi o »zreli« ljubezni (Ule, 2009).

Seveda vsi partnerski odnosi ne pridejo do stopnje zrele ljubezni, nekateri partnerji se že prej razidejo. Menim, da do razhoda najpogosteje pride na prehodu iz faze zaljubljenosti v resničnost, ko partnerja ugotovita, da idealizirane predstave, ki sta jih imela drug o drugem, ne držijo, resničnosti pa ne moreta sprejeti.

5.3 OHRANJANJE ODNOSA

Če sta partnerja že dlje časa v partnerskem odnosu, se morata še bolj truditi in razvijati strategije, s katerimi bosta svoj odnos ohranjala. K ohranjanju le-tega sicer veliko pripomorejo vsakdanje rutine (Ule, 2009), ki so zelo različne, npr. vsakdanji mali pogovori, skupno preživljanje prostega časa, potovanja, počitnice, delitev gospodinjskih opravil, praznovanje, obdarovanje.

Argyle (1992, str. 59) in Ule (2009, str. 366, 367) navajata tudi posebne strategije oziroma pravila, ki lahko partnerjema olajšajo ohranjanje odnosa. Pomembna je komunikacija, tako verbalna kot neverbalna, ki naj bo prijazna in prijetna, npr. dajanje komplimentov drug drugemu, optimizem, pozitiven pogled na svet, poljubi, darila. Partnerja si morata tudi medsebojno zaupati. K ohranjanju odnosa prispeva tudi zadovoljstvo partnerjev s spolnostjo. Avtorja tudi izpostavljata prosti čas, ki naj ga partnerja preživljata skupaj sama ter tudi s skupnimi prijatelji. K ohranjanju odnosa naj bi prispevalo tudi strinjanje glede finančnih vprašanj ter čim bolj enakopravna porazdelitev opravil. Kot zadnje pa navajam, da je za ohranjanje partnerskega odnosa pomembno, da partnerja imata in poznata uspešne strategije reševanja konfliktov ter da znata sprejemati skupne odločitve.

Ule (2009) za te strategije pravi, da so dejansko pogostejše v odnosih, ki napredujejo, in v stabilnih odnosih, kot pa v odnosih, ki razpadajo, vseeno pa niso zagotovilo, da v odnosu ne bo prihajalo do konfliktov.

5.4 KONFLIKTI

V naši družbi obstaja predpostavka, pravzaprav družbeni mit, da se odnosi zgodijo kar sami od sebe, da odnosi, na katerih je treba delati, niso dobri (Ule, 2009). To za dober partnerski odnos predpostavlja enostavno rešitev: vse, kar mora človek storiti, je torej poiskati sorodno dušo, in partnerski odnos bo odličen. Realnost življenja v odnosih pa govori drugače. Na svojem partnerskem odnosu morata partnerja delati in vanj vlagati veliko pozornosti, spretnosti, znanja in čustvenega napora. To je potrebno predvsem zaradi različnosti

partnerjev, ki so posledica medkulturnih, socialnih, psiholoških in bioloških razlik med njima. Prav zaradi tega lahko prihaja do nesporazumov, napetosti, neskladnosti v odnosih.

Zalokar Divjak (2001) pravi, da so konfliktna stanja v vseh odnosih nujna, kako jih bodo osebe reševale in koliko bodo pri tem uspešne, pa je odvisno predvsem od njih samih. Tudi Juul (2010) pravi, da ljubezen ne pomeni, da se v partnerskem odnosu nikoli ne bodo pojavili konflikti, težave in krize, vendar pa lahko ljubezen pomaga partnerjem tako, da zmanjša tesnobo, ki jih v teh trenutkih obdaja. Iz tega lahko sklepamo, da zdravi partnerski odnosi niso tisti, ki ne vsebujejo konfliktov, temveč tisti, v katerih partnerji konflikte uspešno rešujejo.

Wood (2000: 194) pravi, da so raziskave dokazale, da se zadovoljni pari prepirajo toliko kot nezadovoljni, prepirajo se celo o istih stvareh: o denarju, spolnosti, ljubosumju, otrocih, hišnih opravilih, sorodnikih in o načinu preživljanja časa. Razlika med enimi in drugimi pari je le, kako izražajo in nato rešujejo nesoglasja.

Širši pomen besede konflikt (Iršič, 2005: 7) je vsako »srečanje neusklajenih dejavnikov, lahko bi tudi rekli soočenje neusklajenosti«, zaradi katerega odnos ne deluje/poteka optimalno. Hkrati je tudi stanje, ki sili udeležence v odzivanje in terja spremembe. Konflikt lahko predstavlja nevarnost za partnerski odnos, hkrati pa je priložnost za njegov razvoj. O konfliktih v odnosu je torej govora tedaj (Ule, 2009, str. 375), kadar »eden ali več partnerjev v odnosu čuti, da ne more uresničiti ali zadovoljiti katere od svojih potreb, želj, idej, kadar odnos ni več iskren.« Takrat namere in dejanja partnerjev niso usklajena med seboj, s pogajanjem pa ne morejo priti do skupne rešitve, ki bi bila zadovoljiva in sprejemljiva za vse.

5.4.1 Reševanje konfliktov

Avtorji (Iršič, Juul, Ule) poudarjajo, da je konflikte potrebno reševati, saj se jim partnerji v odnosu ne morejo kar izogniti. Z izogibanjem reševanja konfliktov lahko kvečjemu tvegajo poslabšanje vzdušja v odnosu, upad komunikacije, odnos začne slabeti in lahko pride tudi do prekinitve le-tega ali do porasta nasilja, kar pa za partnerje, ki si želijo ohraniti odnos, ni dobrodošla rešitev.

Juul (2010) za reševanje nesoglasij med partnerjema predlaga drugačen način, kot je prepir; predlaga osebni dialog, ki temelji na pogovoru med dvema enakovrednima osebama. Ta način reševanja nesoglasij ima dve prednosti: v njem se kažeta skrb za odnos in potreba, da se stvari razčisti, hkrati pa dopušča kar največjo kreativnost partnerjev pri iskanju novih perspektiv in rešitev. Prepri pa uničuje zvezo in ovira iskanje skupnih rešitev (prav tam). Juul (2010) pravi,

da prepir nastane, kadar partnerja ne govorita vsak o sebi, temveč drug o drugem, in se konča praviloma tako, da je eden izmed njiju zmagovalec in drugi poraženec. Vendar je ta zmaga ponavadi kratkotrajna.

Konflikti v partnerjih sprožijo različne občutke: napetost, nelagodje, strah, ogroženost, vsekakor pa vzbudijo potrebo po razreševanju. To je lahko bolj ali manj produktivno ali destruktivno (Ule, 2009).

Produktivno, konstruktivno razreševanje konfliktov je (prav tam) takšno, da utrjuje odnos, zagotavlja njegovo uspešnost ter obnovi medsebojno podporo in čustveno navezanost partnerjev.

Destruktivno razreševanje konfliktov pa konflikte pogloblja, kar sčasoma vodi do porušanja odnosa in kopiči negativna čustva partnerjev drug do drugega. Juul (2010) še opozarja, da je pri partnerskih odnosih pomembno, da partnerja pri reševanju konfliktov izpostavljata svoje osebne vidike konflikta, saj razprava, ki se osredotoča le na temo konflikta in pušča osebne vidike ob strani, ne more prinesiti zelenega učinka, saj igrajo v ljubezenskih odnosih, razen v redkih izjemah, prav osebni vidiki najpomembnejšo vlogo.

Na konflikt, ki sproža napetost in bolečino, se partnerja lahko odzoveta na različne načine (Iršič, 2005): lahko ga odrineta, iščeta kompromise, izvajata pritiske drug na drugega, da bi se drug podredil ali razrešil problem, lahko se uklonita pritisku, pri čemer se delata, kot da konflikta ni, in se navidezno prilagodita, lahko pa začneta konflikt razreševati. Zadnji način terja od partnerjev največ časa in napora, vendar običajno pripelje do najbolj kakovostnih in trajnih rešitev.

V nadaljevanju predstavljam tri pozitivne načine komuniciranja za reševanje konfliktov, ki jih navaja Wood (2000: 195). Ti načini omogočajo partnerjem, da se pogovorijo o nesoglasjih brez škodovanja odnosu.

1. Partnerji naj kritiko izražajo nežno in spoštljivo. Svoje nestrinjanje in kritiko naj izrazijo tako, da s tem ne zanikajo ljubezni do partnerja ali izpodkopavajo njegovega samovrednotenja.
2. Partnerja naj si med konfliktom izrazita ljubezen in spoštovanje. Mnogo parov se izogiba konfliktom, ker jih je strah, da bo s konfliktom odnosa konec. Vendar so konflikti neizogibni in niso nujno destruktivni za posameznika ali odnos. Ko si partnerja izrazita ljubezen in spoštovanje med konfliktom, težje ranita drug drugega ali odnos. Enako velja tudi za ravnanje s kritiko. Ko sta osebi v intimnem odnosu, je neizogibno, da eden od partnerjev počne nekaj, kar moti drugega (in obratno). Ko se to

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

zgodí, si morata partnerja iskreno in nežno povedati, da jima neko vedenje ni všeč. V odgovor mora partner poslušati kritiko in razmisliti, kako bi lahko spremenil vedenje.

3. Tretji način za produktivno reševanje konfliktov in kritik je, da jih partnerja uravnotežita s prijetnimi interakcijami in s poudarjanjem pozitivnih plati odnosa.

Partnerji, ki jih je konfliktov strah, bi se gotovo manj bali, če bi vedeli, da nekateri avtorji (Iršič, Trenholm in Jansen) navajajo celo pozitivne značilnosti le-teh.

Prva pozitivna značilnost konfliktov je, da poudarjajo soodvisnost med partnerjema (Trenholm in Jansen, 2000). Konflikt je znak, da sta osebi vključeni v življenje drug drugega, saj če bi bili popolnoma avtonomni, do le-tega ne bi prišlo. Sicer so lahko ponavljajoči se konflikti znak, da odnos razpada ali da jih partnerja ne znata uspešno reševati, vendar dokler se partnerja borita za rešitev konflikta, odnos ne miruje. Ko so konflikti uspešno rešeni, je pogosto rezultat večja povezanost med partnerjema.

Konflikti partnerjem omogočijo, da ozavešijo probleme in najdejo ustrezne (ustreznejše) rešitve zanje, pravi Iršič (2005), Trenholm in Jansen (2000) pa trdita, da konflikti dopuščajo diagnozo problemov, saj mnogo ljudi raje zanika kot prizna probleme. Neprikrit konflikt partnerjem ponuja informacije o potrebah in pričakovanjih drugega ter predstavlja varnostni ventil, ki omogoča, da težave ne izbruhnejo premočno. Odnosi, v katerih ni konfliktov, niso naravni, zato je potiskanje in prikrievanje konfliktov za odnos bolj problematično kakor soočanje z njimi (prav tam).

Konflikti pa vedno signalizirajo potrebo po spremembi (prav tam). Te partnerjem ponavadi vzbujajo skrb, ker prekinajo poznane vzorce, vendar so lahko tudi zdrave za odnos, saj ravno z razbijanjem vzorcev odpravijo monotonijo v odnosu ter poskrbijo, da partnerja bolje spoznata sebe in drugega ter tudi poglobita in obogatita svoje razmerje (Iršič, 2005). Brez možnosti prilagoditve sistemi ne zdržijo dolgo. Konflikt je zato priložnost za odnos in partnerja, da postanejo bolj prilagodljivi in ustvarjalni. Uspešno rešen konflikt omogoča partnerjema, da se čutita bližje drug drugemu.

Konflikti so torej v vsakem odnosu nujni in njihovo uspešno reševanje partnerjema lahko pomaga pri poglobljanju odnosa.

5.5 KOMUNIKACIJA V PARTNERSKEM ODNOSU

Poglavje o partnerstvu zaključujem s komunikacijo, ki ima osrednjo vlogo v človekovem življenju, in je torej tudi za partnerske odnose zelo pomembna. Satir (1995, str. 46) pravi, da

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

je »komunikacija podobna ogromnemu dežniku, ki pokriva in vpliva na vse, kar poteka med človeškimi bitji«. Način, sposobnost komunikacije odloča o tem, kakšne vrste odnosov bo posameznik vzpostavil z ljudmi okrog sebe in kaj se bo z njim dogajalo. Tudi Ule (2009, str. 12) trdi, da je od posameznikovih komunikacijskih spretnosti, sposobnosti in znanj odvisno, kako bo posameznik vodil svoje življenje, kako ga bo doživljal, kako bo razvijal odnose z drugimi ljudmi. Kot posamezniki smo nenehno obkroženi z drugimi ljudmi, s katerimi smo v različnih socialnih, delovnih in čustvenih odnosih. Brez komuniciranja ne bi bilo teh odnosov, prav tako pa ne bi bilo intimnosti, sodelovanja, (so)čustvovanja, socialnega življenja, javnega življenja ter tudi medijske dejavnosti. Iz vseh teh trditev lahko sklenemo, da je komuniciranje osrednja socialna dejavnost ljudi (prav tam).

Ker je komunikacija tako temeljna dejavnost ljudi, je logičen sklep, da je pomembno, da znata partnerja dobro komunicirati. Ule (2009) celo pravi, da je dobra komunikacija med partnerjema izjemno pomembna za ohranjanje visoke kvalitete partnerskega odnosa. Vendar dobra in učinkovita komunikacija ni nekaj, kar bi bilo ljudem kar prirojeno. Na tem področju moramo biti vsi odprti za učenje novih stvari, za odkrivanje in spoznavanje svojih načinov komuniciranja in biti pripravljeni tudi na spremembe (Vec, 2002).

V partnerskem odnosu postane komuniciranje sčasoma ritualizirano (Ule, 2009), dogaja se po določenih vzorcih verbalnega in neverbalnega komuniciranja, na nek način postaja kar napovedljivo. Ti komunikacijski vzorci so edinstveni od para do para, so neverjetno raznovrstni in to toliko bolj, kolikor intenzivnejši in bolj osebni so odnosi. Vsak par ustvari svoj komunikacijski vzorec

Ravno zaradi tega, ker postane komuniciranje ritualizirano, je za partnerja lahko zelo dobrodošla metakomunikacija, to je pogovor o komunikaciji, v katerem partnerja ovrednotita in ocenita svojo komunikacijo. Pomen metakomunikacije poudarja Wood (2000), ki pravi, da le-ta partnerjem omogoča boljši vpogled drug v drugega, nadzorovanje komunikacijskih vzorcev in spreminjanje tistih vzorcev, ki jih zaznavajo kot neželene in nezdrave. Metakomunikacija je lahko tako verbalna, ko npr. reče partner drugemu »Kar sem nameraval povedati prej, je...« ali »Ne vzemi tega, kar sem ti pravkar povedal preveč resno.« ali »Ne morem verjeti, da se prepirava o tem.« ali »Si razumel, kaj želim povedati?«, kot tudi neverbalna: ko partner z mimiko pokaže drugemu, da je nezadovoljen, ker ga je npr. nekdo prekinil, ali ko partner s prikimavanjem pokaže drugemu, da mu je všeč, kar se pogovarjata.

V teoretičnem delu diplomskega dela sem pisala o dveh na videz popolnoma različnih in nepovezanih področjih: najprej o filmih, ki so ena vrsta medijev, o filmskih gledalcih, medijski vzgoji in uporabi filma v medosebnih odnosih, nato pa o partnerskih odnosih, ki sem jih opredelila, navedla njihove značilnosti, opisala njihov razvoj ter spregovorila o konfliktih in komunikaciji. Vendar če pomislim na to, da so osebe, ki so v partnerskih odnosih, tudi filmski gledalci, mi področji o filmu in partnerstvu nista več popolnoma nepovezani. Tako lahko celotno poglavje, ki govori o uporabi filma v medosebnih odnosih, in katerega glavni poudarki so: ogled filma proizvede skupno okolje za pogovore, saj daje gledalcem hkratno skupno doživljanje, (Kelbl, 2011, Madison in Schmid, 2001), omogoča pogovor o osebnih temah v odnosu do zunanjega elementa (kar je film) (Madison in Schmid, 2001), lahko pomaga gledalcem, da spregovorijo o svojih čustvih, če so se temu prej izogibali, ogled filma je lahko pobudnik sprememb v odnosu (prav tam) razumemo kot poglavje, ki govori o uporabi filma v partnerskih odnosih. Prav tako je lahko gledanje filmov možnost skupnega preživljanja prostega časa, kar je eden od načinov ohranjanja partnerskega odnosa (Argyle, 1992). S to mislijo o povezavi filma in partnerskih odnosov zaključujem teoretični del diplomskega dela, ki jo nadaljujem z empiričnim delom, kjer je ta povezava temelj mojega raziskovanja.

II. EMPIRIČNI DEL

6 RAZISKOVALNI PROBLEM IN NAMEN RAZISKOVANJA

Živimo v družbi, ki je zelo prepletena z množičnimi mediji, eden od njih je tudi film. Ko si gledalec film ogleda, videno in slišano v njem odzvanja, pušča mu neke občutke, doživi novo izkušnjo. Gledalec lahko te občutke zadrži zase, lahko pa jih deli z drugimi, kakor pač želi. Če sta gledalca filma v ljubezensko-partnerskem odnosu, je lahko deljenje teh občutkov za njun odnos zelo dobrodošlo. V teoretičnem delu sem govorila o uporabi filma v medsebojnih odnosih, kjer sem s pomočjo navajanja različnih avtorjev poudarila, da skupen ogled filma med gledalci ustvari takšno vzdušje in okolje, da jim je mogoče spregovoriti o vsem, saj imajo gledalci po ogledu filma skupno izkušnjo. Za svojo raziskovalno skupino sem izbrala skupino treh parov in si za cilj zadala raziskati, kako lahko ogled filma pomaga skupini parov v pogovoru odpirati teme, povezane s partnerskim odnosom. To sem naredila s pomočjo temu prilagojene raziskovalne metode, in sicer tako, da smo si s skupino parov na treh srečanjih najprej ogledali tri filme na temo partnerskega odnosa (na vsakem srečanju enega), po ogledu filma pa je sledil skupinski pogovor. Pri pogovorih so bili vsi udeleženci povabljeni k sodelovanju v pogovoru. V prvem krogu pogovora so o tem, kaj ostaja v njih, govorili vsi (smo šli v krogu), kasneje pa so se v pogovor vključevali prostovoljno. Z diplomskim delom želim raziskati, katere teme in na kakšen način so jih udeleženci pogovora po ogledu filma odprli sami in katere sem z vprašanji spodbudila jaz.

7 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

- Kako je mogoče na podlagi filma odpreti in voditi pogovor o temah, povezanih s partnerskim odnosom, in kako pri tem pomaga filmski jezik (vključno z izpostavljanjem protagonistov filma in njihovega ravnanja, citatov, odlomkov in drugih elementov)?
- Kako se na podlagi ogleda filma odvija pogovor o partnerstvu in katere teme so partnerji pripravljene deliti s skupino?
- Kako filmi z različnimi razpleti oblikujejo vzdušje po filmu in skupinski pogovor?
- Kako se skupinski pogovor o partnerskih odnosih, zasnovan na ogledih filmov, razvija iz srečanja v srečanje?

8 RAZISKOVALNA METODOLOGIJA

8.1 RAZISKOVANA SKUPINA

K sodelovanju sem preko elektronske pošte povabila 8 mlajših parov (do 30 let), od katerih so nekateri neporočeni, drugi pa so poročeni. Vabilo sem poslala večim parom, odločila pa sem se, da bo končno število sodelujočih parov tri, saj je po mojem mnenju skupinski pogovor v taki skupini še vedno lahko zelo zaupen in intimen, hkrati pa je to število že dovolj veliko, da se udeleženci pogovora v odgovorih lahko nanašajo eden na drugega in poteka med njimi skupinska dinamika. Vse pare, ki sem jim poslal sporočilo, sem izbrala iz kroga svojih osebnih poznanstev.

Postopek izbire parov, ki so potem dejansko sodelovali pri raziskavi, je bil tak, da sem izbrala tiste tri pare (torej skupaj 6 oseb), ki so mi prvi potrdili udeležbo.

Sporočilo, ki sem jim ga najprej poslala, je bilo tole:

»Pozdravljeni!

Počasi (in hitro) se bliža september, ko nameravam diplomirat. Tema moje diplome so filmi, partnerstvo, pogovor o filmu. :)

Za svoj empirični del zato potrebujem vašo pomoč: skupaj bi si ogledali 2 ali 3 filme in se o njih pogovarjali. Potrebujem torej 3 pare (ni važno, če sta poročena ali zaročena ali če delata na tem, da bosta enkrat nekaj od tega), ki bi imeli čas trikrat po 3 do 4 ure (dobili bi se npr. ob sedmih ali osmih zvečer). Razmišljala sem o naslednjih terminih:

- nedelja, 31.7.,
- sreda, četrtek ali petek, 3. 4. ali 5. 8.,
- ter nedelja 7. 8.

Možno je tudi dodatno usklajevanje glede terminov, najbolj važno mi je, da začnemo 31.7. in končamo enkrat do 7.8. Torej če imata oba čas na vseh terminih in si želita aktivnega gledanja filmov s pogovorom ob koncu, mi prosim pišite, čim prej. Enako prosim za odgovor, če ne utegneta.

Filme bomo gledali v Ljubljani, točno destinacijo sporočim kasneje. :)

Lp, Anamarija«

Vendar kar nekaj časa odgovorov ni bilo. Zato sem nekaj dni kasneje vsem poslala še en mail:

»Živjo!

Še enkrat vam pišem zaradi pomoči pri moji diplomi. :)

Ker so počitnice, imamo vsi že neke plane narejene, in se je zato očitno težje dogovarjati za termine. :)

Zato bomo naredili takole. Najprej se bomo dobili samo dvakrat: v nedeljo, 31.7. in en dan med tednom (sreda, četrtek, petek): lahko se zmenimo v nedeljo kateri dan točno. Po dogovoru se bomo dobili še tretjič, odvisno od vašega časa.

Torej vas zdaj prosim, če mi lahko odpišete tisti, ki bi bili pripravljeni sodelovati in imate čas v nedeljo in v prvem tednu avgusta.

Pa res prosim za odgovore!

Hvala vam in lepo se imejte! :)

Anamarija«

Po tem sporočilu so se mi javili trije pari, ki so imeli čas za vsa tri srečanja, zato sem jih tudi izbrala, kljub temu da so vsi poročeni in katoliki, kar je pomenilo, da je skupina glede teh dveh vidikov homogena. Sledi predstavitev izbranih parov, najprej pa želim predstaviti način njihovega poimenovanja, ki je dvojno. Najprej sem vsak par označila s črko A, B ali C. Nato pa sem še označila spol osebe moški (M) in ženski (Ž). Tako dobimo tri pare: par A sta AŽ in AM, par B sta BŽ in BM ter par C sta CŽ in CM.

Oseba AM je moški, star 28 let, je diplomiran strojnik, brezposeln. Oseba AŽ je njegova žena, stara 26 let, študira medicino. Živita sama v svojem gospodinjstvu v hiši sorodnikov. Sta katoličana. Poročena sta 2 meseca.

Oseba BM je moški, star 26 let, je diplomirani inženir elektrotehnike, zaposlen je na banki. BŽ je njegova žena, stara je 24 let, je profesorica fizike in matematike, bodoča mlada raziskovalka. Živita v svojem gospodinjstvu v najemniškem stanovanju. Sta katoličana. V času skupinskih pogovorov sta bila poročena en teden.

Para A in B se med seboj poznata že od prej.

Oseba CM je moški, star 27 let, je študent gozdarstva, brezposeln. Oseba CŽ je njegova žena, stara 27 let, kmalu bo diplomirala iz arhitekture, je brezposelna. Živita sama v najemniškem stanovanju. Sta katoličana. Poročena sta 2 leti.

8.2 INSTRUMENT IN NAČIN ZBIRANJA PODATKOV

Raziskovalni instrument za kvalitativni del mojega raziskovanja sem zaradi posebnosti in še neraziskanosti tematike oblikovala sama, da je ustrezal namenom moje raziskave.

Najprej sem morala izbrati tri filme, ki smo si jih kasneje ogledali s skupino parov. Pri izbiri filma sem se nanašala na nasvet Kelbla (2011) in izbrala filme, ki so kakovostnejši ter se v sporočilnosti ter filmski upodobitvi ne zadovoljujejo s hitrimi in stereotipnimi klišeji ter ne ostajajo zgolj na površju. Odločila sem se, da si bomo s skupino parov ogledali filme s partnersko tematiko, ker je bil po ogledu filma moj namen odpirati pogovore o partnerskem odnosu. Menim, da je že sama tematika filma dobro izhodišče za kasnejši pogovor. V procesu izbire filma sem si sama ogledala približno deset (10) filmov različnih žanrov in produkcij s tematiko partnerstva. Nekatere filme sem poznala že od prej, druge so mi priporočali znanci, nekatere pa sem spontano izbrala v knjižnici. Med gledanjem posameznega filma sem se poglobila v zgodbo kot celoto, hkrati pa sem si izpisovala različne citate iz filma, ki so mene osebno nagovorili. Po vsakem filmu sem si vzela nekaj časa in premislila, kaj mi je film sporočil, kaj ostaja v meni, prebrala pa sem tudi izpisane citate. Na podlagi vseh ogledanih filmov sem nato izbrala tri po naslednjih kriterijih: v središču dogajanja oziroma pozornosti filma je partnerski odnos, največ izpisanih citatov ter različni razpleti. Izbrane filme sem si nato sama še dvakrat ogledala ter si med gledanjem znova zapisovala različne citate in možne iztočnice za pogovor, hkrati pa sem z večkratnim gledanjem poskušala dobiti čim boljši vpogled v film kot celoto, v njegovo zgodbo, si zapomniti imena likov z namenom, da me to kasneje med skupinskim pogovorom ne bi oviralo, ampak da bi si bila s filmom domača, blizu.

Lahko rečem, da končna izbira filmov niti ni bila tako težka, saj je bilo kar nekaj filmov, ki sem jih pogledala, površinskih, ali pa je bilo v središču dogajanja kaj drugega kot partnerski odnos (npr. zasvojenost), zaradi česar sem jih potem izločila iz nadaljnjega obravnavanja.

Izbrala sem tri filme: *Najina zgodba*, *Krožna cesta* in *V primeru, da ...* (navedeni so po vrstnem redu gledanja). Vsebinsko filmov bom predstavila v enem od naslednjih poglavij skupaj z obnovo pogovorov po filmih.

Zdaj pa bom predstavila še potek skupinskih pogovorov. Skupaj s pari smo se srečali trikrat in si na vsakem srečanju ogledali en film. Po vsakem ogledu filma smo imeli skupinski pogovor, ki je bil delno strukturiran delno nestrukturiran. Skupinski pogovor sem vedno začela jaz z vprašanjem: »Kaj ostaja v tebi, v vas, od filma?«. Na prvem srečanju smo se dogovorili, da bodo na to vprašanje odgovorili vsi. Nato je sledil pogovor, v katerem so bili vsi udeleženci povabljeni, da ga sooblikujejo po lastnih željah, in sicer tako, da izpostavljajo teme iz filma, da govorijo o sebi, svojih partnerskih odnosih, o tem, s čim so se v filmu in izjavah drugih strinjali, s čim ne. Tudi sama sem imela pripravljenih nekaj iztočnic za pogovor (večinoma so

bili to citati ali prizori iz filma, ki sem si jih zapisala ob večkratnem gledanju filma), ki so se nanašale predvsem na partnerski odnos pa tudi na odnose s prijatelji, starši ter poglede na določene teme, ki so ključno povezane s partnerskim odnosom: otroci, služba, denar, ohranjanje odnosa, konflikti in njihovo reševanje, način komunikacije. Te iztočnice sem imela pripravljene za trenutke, ko bi se pogovor ustavil, in sem jih kar veliko tudi uporabila.

Vse pogovore sem posnela z diktafonom, zaradi česar sem lahko nemoteno sledila pogovoru (ni si mi bilo treba sproti zapisovati pogovora in tem, ki jih izpostavljajo), ni pa bilo opaziti, da bi udeležence pogovora snemanje motilo.

8.3 POSTOPEK OBDELAVE PODATKOV

Pogovore sem dobesedno prepisala in jih nato večkrat prebrala. Že tukaj bi rada omenila, da je obseg prepisa pogovorov zelo dolg, kar 38 strani. Zaradi samega obsega pogovorov in zaradi moje želje, da se bi v pogovore zares poglobila, je branje trajalo zelo dolgo, bilo je zelo natančno in večkratno. Pogovore sem si natisnila na liste in jih povsod nosila s sabo ter jih prebirala. Že ob branju sem si podčrtovala in izpisovala teme, ki so bile v pogovorih izpostavljene, ter si posebej izpisovala zanimive citate iz pogovorov. Kasneje sem pogovore prenesla v tabele in jim pripisala kode prvega in drugega reda ter kasneje kategorije. Najprej sem brala vsak pogovor po filmu posebej, kasneje, še posebej od začetka kodiranja naprej, pa sem nanje gledala kot na celoto in sem pogovorom pripisovala iste kode in kategorije. Kodiranje je bilo dolgotrajno, vendar mi je pri tem precej olajšalo delo to, da sem pogovore že prej kar nekajkrat prebrala in so mi bili poznani, prav tako pa sem si na natisnjenih listih različne teme pogovorov že prej pobarvala z različnimi barvami, s čimer sem si kodiranje olajšala.

Kategorije sem nato opisala v analizi pogovorov, in sicer tako, da sem predstavila vse kode drugega reda in jim za ilustracijo dodala še kakšen citat iz prepisa pogovora. Pri analizi pogovorov se nisem usmerjala na vsakega udeleženca ali na par posebej, ampak sem se usmerila na teme, povezane s partnerskim odnosom, ki so jih udeleženci pogovora izpostavili.

Hkrati sem bila ob branju pogovorov pozorna tudi na način, na katerega so udeleženci pogovora govorili o temah, opazovala sem razlike med posameznimi pogovori in si ta opažanja zapisovala ter citate prenašala na poseben list. Uporabila jih bom tudi pri interpretaciji.

9 OBNOVA FILMOV IN POGOVOROV

V nadaljevanju bom s kratko obnovo predstavila vsakega od ogledanih filmov po vrstnem redu ogleda. Obnovi obravnavanega filma bo sledila še kratka predstavitev vsakega od skupinskih pogovorov, v kateri bom naštela teme, ki so se v pogovoru po filmu odprle, in na kratko predstavila posebnosti vsakega pogovora.

9.1 FILM: NAJINA ZGODBA (*THE STORY OF US*)

Zgodba filma govori o zakoncih Katie in Benu, ki se po 15 letih zakona znajdetata v veliki krizi odnosa in s tem tudi zakona. Ko svoja otroka odpeljeta na poletni tabor, ki traja 2 meseca, se Ben odseli od doma v hotel. Sledi obdobje njunega ločenega življenja, v katerem se srečujeta s skupnimi prijatelji, on z moškimi, ona z ženskami, in se trudita nadaljevati življenje, še vedno pa vsak zase obuja spomine na srečne skupne čase, ki so ju združevali, in na trenutke razdvojenosti in preprirov, ki ju odtujujejo. Ko se po enem mesecu odpravita na obisk k otrokoma, se trudita, da jima ne bi pokazala svoje odtujenosti, vendar jima ne uspe najbolje (prepiri, grdi pogledi, Ben spi na kavču). Na poti domov se dogovorita, da se bosta ločila. Ben si kupi novo hišo. Katie se začne srečevati z znancem na kuharskem tečaju. Ko se nekega večera Ben vrne domov in Katie pove, da se je končno videl skozi njene oči ter se ji opraviči, presenečen ugotovi, da Katie ni sama, ampak ima pri kuhanju družbo. Ben takrat obupa in ji reče, da se bosta morala odločiti, kako in kdaj bosta povedala otrokom. Ko se ob koncu kampa odpravita po otroka, se tudi Katie vidi skozi Benove oči, kar jo zelo pretrese. Takrat se odloči in pove Benu, da noče graditi novega odnosa z drugo osebo, ampak da hoče ostati z njim, ker imata skupno zgodovino, ki se ne zgodi kar čez noč, ter se mu opraviči. Objameta se. Na koncu filma sedita skupaj na kavču, kot bi bila na zakonski terapiji, in film končata z mislijo: In živela sta večinoma srečno do konca svojih dni (and they lived mostly happily ever after).

Po koncu filma je sledil prvi skupinski pogovor, ki je bil zelo sproščen. Udeleženci so se v odgovorih navezovali drug na drugega ter se prepletali med sabo. V odgovorih so povezovali film in svoje življenje, navajali so citate iz filma ter jih navezovali nase. Vsi udeleženci pogovora so bili kar enako aktivni v pogovoru. Med pogovorom so se zapletli tudi v debato o filmih na splošno, ko so poskušali opredeliti žanr tega filma. Teme, ki so bile izpostavljene med pogovorom tako iz moje strani kot iz strani udeležencev so bile naslednje: konflikti in

njihovo reševanje, prijateljstvo (enotni so si bili v tem, da sta si zakonca drug drugemu najboljša prijatelja), spregovorili so o svojem pogledu na zakon in izpostavili, da je zakon vrednota, ter da je zanj potrebna odločitev. Nadalje so izpostavili temo ohranjanja partnerskega odnosa, za katerega so pomembne pozornosti zakoncev in vračanje na začetke odnosa, temo o otrocih ter kar nekajkrat poudarili iskanje vzporednic s filmom.

Pogovarjali so se tudi o samem koncu filma, za katerega so rekli, da jih ni zadovoljil ali potolažil, ker je do rešitve prišlo prehitro, lika pa nista rešila vseh problemov pred kamero, ampak je po njihovem mnenju konec filma v resnici šele začetek celjenja odnosa.

9.2 FILM: KROŽNA CESTA (*REVOLUTIONARY ROAD*)

Film se dogaja okrog leta 1950 v Ameriki in govori o zakoncih April in Franku Wheeler. April in Frank imata dva otroka in živita na Krožni cesti, v lepi hiški. Vsi prijatelji ju imajo za popoln, idealen par. Frank se vsako jutro z vlakom odpelje v službo v mesto, domov prihaja zvečer, April pa je doma gospodinja. Vendar je za to navidezno popolnostjo odnosa marsikaj drugega kot idealen zakon. April in Frank se veliko in močno prepirata, April ni uresničila svojih sanj, da bi postala igralka, Frank je nezadovoljen s službo, enkrat tudi prevara ženo. Na njegov rojstni dan mu April zaupa idejo, da prodata hišo in avto ter se preselita v Pariz, kot si je Frank vedno želel. Tam bi April delala, Frank pa bi poskušal ugotoviti, kaj si želi početi v svojem življenju. Franku je ideja všeč, začneta se pripravljati na selitev, kupita karte za ladjo, povesta prijateljem, zdi se, da se spet povežeta med sabo in da je z njunim odnosom vse v redu. Ko pridejo na obisk prijatelji, katerih sin John je v norišnici, je to prva oseba, ki si ju upa direktno vprašati, zakaj bežita od tukaj, in zdi se jima, da je on edini, ki ju resnično razume.

Kasneje Franku v službi ponudijo drugo delovno mesto, ki je veliko bolje plačano, od njega pa bo zahtevalo tudi več časa. Istočasno ju preseneti Aprilina nosečnost, April začne razmišljati o splavu, Frank pa je bolj zadržan do te ideje. Frank se nato odloči in sprejme novo službo, pozabi na Pariz, zaradi česar se z April zelo spreta, a se vseeno sporazumeta, da bosta ostala, kjer sta, ter da bosta obdržala otroka. Nekega večera tudi April prevara svojega moža. Po tem se še bolj oddaljita, veliko se prepirata. Po enem najhujših preprirov se April zateče v gozd, ker kakor pravi, potrebuje čas in mir za razmislek, Frank pa doma pije. Naslednje jutro Franka čaka na mizi zajtrk, z ženo se pogovarjata, kot da se ne bi nič zgodilo. Ko gre Frank v službo, se April odloči in naredi splav, vendar je že prepozno za tako obliko abortusa in zaradi izkrvavitve umre. Franka to potre, svoje življenje posveti otrokoma, sosedi in njuni prijatelji

pa živijo naprej, kot da se ne bi nič zgodilo in kot da ju niso poznali. Od vseh ogledanih filmov se ta konča najbolj destruktivno.

Ob koncu filma so bili gledalci zadržani, negotovi, bili so tiho, izražali so dvome, če bodo sploh lahko kaj povedali o filmu, vzdušje je bilo kar moreče. V prvem krogu pogovora, ko sem jih vprašala, kaj ostaja v njih od filma, so vsi poleg vsebine navajali še svoja občujta, ki pa so si bila zelo podobna: težak občutek, zbežanost, temačnost, praznost. Spraševali so se tudi, kaj je namen tega filma, saj jim je dal veliko vprašanj, vendar ne odgovorov.

V prvem delu pogovora so potrebovali kar nekaj časa (25 minut) in prostora, v katerem so govorili o filmu na splošno, o dogajanju ter likih, manj so govorili o sebi osebno in svojih življenjih. K temu sem jih tudi sama spodbujala, saj sem videla, da jih vse nejasnosti zelo motijo in begajo. Zato sem kar nekajkrat postavila vprašanje: »Kaj vas še žre, žuli? O čem še želite spregovoriti?« Govorili so o tem, kar jih je v filmu motilo, česar niso razumeli ali s čimer se niso strinjali, šele kasneje so pozornost namenili partnerskemu odnosu glavnih likov in svojim, vendar jih je pogovor še vedno pogosto nesel nazaj v razglabljanje o vsebini filma.

Teme, ki so jih izpostavili, so bile zelo različne: pogled na partnerski odnos, služba in poklicno življenje, odnos moža do žene, zlaganost odnosov (partnerskih in prijateljskih), otroci, ločitev, varanje, splav. Kar nekaj jih je izpostavilo moškega iz norišnice kot najbolj pozitivni lik v filmu. Pogovor je nanasel tudi na bistvo in pomen življenja.

Pogovor ni bil tekoč, ampak se je pogosto ustavljal, med odgovori je bilo kar nekaj tišine. Če ocenjujem aktivnost udeležencev, lahko rečem, da je bila ena od udeleženk zelo malo samoiniciativno aktivna, večinoma je pritrjevala drugim in govorila le, ko je bila spodbujena (da je vsak v krogu nekaj povedal). Eden od udeležencev pa je bil zelo pretresen zaradi filma, film je celo zavračal v smislu škoda časa za ta film, večkrat pa je tudi izrazil željo po razčiščenju nejasnosti glede dogodkov in vsebine filma.

9.3 FILM: V PRIMERU, DA ... (CASOMAI)

Film govori o Stefaniji in Tommasu, mlademu paru, ki se po enem letu skupne hoje odločita za poroko. Na poročni dan jima med mašo duhovnik don Livio pripravi zanimivo pridigo, v katero so s svojimi pripovedmi vključeni navzoči svatje v cerkvi. Spoznamo njuno zgodbo: kako sta se spoznala, njuni službi, prijatelje, s katerimi se veliko družita, starše, ki dvomijo v njuno zvezo. Nato pa se zgodba odvija naprej po poroki. Stefania in Tommas pričakujeta prvega otroka, katerega se zelo veselita. Ko se sin rodi, se njuno življenje zelo spremeni. S

prijatelji se ne družita več, zglada, da ju ne razumejo, v službi Tommasu ne zaupajo več večjih nalog, ker je postal nezanesljiv. Ne hodita več ven, oddaljita se drug od drugega, se ne pogovarjata. Ker Stefanijsina mama zboli, prevzameta še skrb zanjo. Nato le poiščeta varuško za sina in se spet poskušata vključiti v družbo prijateljev, ki ju sprejme nazaj, z njimi hodita ven na zabave. Tommas se v službi trudi delati kot prej, vendar gre zelo težko, tudi Stefania se vrne v službo. To pomeni, da se cele dneve ne vidita, zvečer pa nimata več energije za njun odnos, za pogovor, začneta se spet oddaljevati. Stefania kasneje ugotovi, da je ponovno noseča, tokrat se odločita za splav. Tommaso se po neki službeni zabavi zaplete s sodelavko in prevara Stefanijo. Ko Stefania to izve, Tommasa nažene. Odločita se za ločitev. Poskušata zaživeti ločeno življenje, vendar ne gre. Ko se oba v obupu zjokata, se zgodba vrne nazaj na njuno poroko, na pridigo. Vsa zgodba od poroke naprej je bila plod domišljije duhovnika, ki jim je vsem skušal prikazati, kaj se lahko zgodi v zakonu, vendar, kakor pravi, ne verjame, da bi ljubezen lahko kar tako izginila, saj po njegovem ljubezen ostane, čeprav skrita pod pritiski in strahom. Svate povabi naj skupaj z mladoporočencema obljubijo, da bodo odgovorni za njuno srečo v zakonu in da jima bodo pomagali. Vendar se svati izgovarjajo, da ne morejo jamčiti za drugega, zato jih don Livio pošlje ven. Poročni obred opravijo sami, potem pa se vsi skupaj poveselejo.

Vzdušje in pogovor po tem filmu je bilo sproščeno, podobno kot pri pogovoru po prvem filmu. Gledalci so sami opisali svoje počutje po filmu kot bolj veselo kakor po prejšnjem filmu. Na začetku pogovora so ta film sami primerjali s prejšnjim, z vsebino in s svojim počutjem, razčiščevali so še celo vsebino in sporočilo prejšnjega filma, nato pa so se posvetili temu filmu. Tekom pogovora so se v odgovorih, s citati in opisi dogodkov, pogosto nanašali (vračali) na drugi ter tudi prvi ogledani film. V tem pogovoru so gledalci veliko govorili o sebi in svojih življenjih, izkušnjah, zgodbah, pri tem pa so se navezovali tudi na aktualni film, dogajanje ter navajali citate iz njega.

Teme, ki so jih izpostavili, so bile tudi tokrat zelo raznolike: preizkušnje v odnosu, konflikti, odnos družbe in politike do zakona in družin, razlogi za poroko, prijateljstvo, vzdrževanje odnosov, ohranjanje partnerskega odnosa, služba oz. poklic, družina in otroci.

Tokrat so vsi gledalci z govorjenjem razmeroma enako aktivno sodelovali v pogovoru.

10 PREDSTAVITEV REZULTATOV

V nadaljevanju sledi predstavitev rezultatov, ki so nastali v procesu mojega večkratnega branja prepisov skupinskih pogovorov ter iz kasnejšega kodiranja in kategoriziranja teh pogovorov. Prepisov skupinskih pogovorov nisem analizirala na podlagi oseb, ki so v pogovorih sodelovale, ampak sem ob večkratnem branju in kodiranju iskala teme, povezane predvsem s partnerskim odnosom, ki so jih udeleženci odprli v pogovorih po ogledu filmov. Predstavila sem posamezne kategorije, vsebujoče kode drugega reda, ter vse še dodatno ilustrirala s citati iz pogovorov, ki so zapisani v poševnem tisku. Poleg citata sem zapisala tudi kratico osebe, ki je posamezni citat izrekla.

10.1 FILM

Glede na to, da so se vsi pogovori dogajali po ogledu filma, je bilo pričakovati, da se bodo udeleženci v svojih odgovorih nanašali na pravkar ogledani film, kasneje pa tudi na prejšnje videne filme. Iz tega bi lahko sledilo, da bi vse kode pogovorov v analizi vključila v to kategorijo, vendar bi bilo to z vidika nadaljnje analize pogovorov vsekakor nesmiselno. Kategorijo film sem zato uvedla zaradi kod, ki jih zaradi njihove vsebine nisem mogla uvrstiti v druge kategorije, saj so bile enostavno preveč široke, »nadvsebinske«, da bi sodile zgolj v eno od drugih kategorij, vsem kodam pa je bilo skupno nanašanje na film, zato nekako sodijo v »metakategorijo« film.

Udeleženci pogovora so med seboj razpravljali o namenu filma. Eden od udeležencev je celo dejal: *»Jaz se zmeri sprašujem, ko film gledam, kakšen namen ima ta film.« (AM)*

Temu je sledilo razmišljanje o namenu drugega filma, ki sta ga AM in CM opredelila kot nejasnega in slabega. Ravno nasprotno pa je za prvi film eden od udeležencev rekel: *»... v bistvu po svoje koristen film, da kakšne stvari preprečeš, preden res grejo predaleč.« (CM)*

Nadalje so udeleženci v odgovor na moje prvo vprašanje, kaj jim ostaja od filma, pogosto vpletali tudi lastno oceno filma, po prvem in tretjem filmu so bili složni, da jim je bil film všeč; pri tem so tudi navajali, kaj posebno jim je bilo všeč, npr. *»Všeč mi je ta film, ker je realen, se mi zdi, da je zelo zelo realen, zelo pristen ...« (CŽ)*. Po drugi strani pa so ob drugem filmu nekateri izražali nezadovoljstvo z njim: *»Drugič kaj boljšga prosm.« (CM)*

Še pogosteje so gledalci opisovali svoje občutke ob filmu. Navajali so zelo različne občutke, odvisno od posameznika in od ogledanega filma seveda. Npr. za prvi film pravi AŽ: *»... jaz pa moram reči, da me je blo kr mal strah tko čez film ... Se mi je zdel tko, čist uno, skor nerešljivo, sem rekla, to ne vem če bo dober konc na konc, pa sem tko upala, da bi bil srečen konc. Jaz imam rada filme s srečnim koncem.«* (AŽ) Po ogledu drugega filma pa so med pogovorom skoraj vsi udeleženci navajali težke občutke v sebi, zbežanost. Ena od udeleženk je svoje občutje celo tako izrazila: *»Tko kot sta bla onadva prazna, se tud jaz po tem filmu počutim čist prazno. Sploh ne vem, kaj naj si mislim, kaj naj čutim, kaj naj, ne vem.«* (BŽ) Ogled drugega filma je na udeležencih očitno pustil tako močen vtis, da so še po ogledu tretjega filma svoje počutje primerjali s počutjem po drugem filmu: *»Jaz sem bolj vesel ... In na konc je blo tud tko, da je blo neko veselje, neko upanje, neka prihodnost. Ker prejšnjič je bilo glih obratno, se mi zdi.«* (AM)

Drugi ogledani film, *Krožna cesta*, je bil za udeležence nekaj drugačnega, saj sem med pogovorom po filmu in tudi med analizo pogovora opazila zanimiv odziv udeležencev na film, nekaj odzivanja sem že opisala v občutkih ob filmu, drugo pa sem poimenovala s kodo drugega reda: odpor do filma. Ta odpor se je kazal v naslednjih izjavah: *»... men je blo kr škoda cajta pa mojih misli za ta film, pač da se mažejo s tako vsebino.«* (CM) ali *»Men je recimo tud tko težko te odnose gledat, recimo, k se začnejo to spraševat, jaz itak takoj najdem odgovor, v veri al pa nekih vrednotah svojih, jaz to takoj najdem, in pol mi deluje v bistvu butasto na konc, to je problem.«* (BM)

Gledalci so sami izpostavili, da med gledanjem filmov iščejo vzporednice med filmom in svojim življenjem: *»Ja, itak da iščeš, ne vem, jaz skoz iščem vzporednice s filmom, z mano ...«* (AM). Eden od udeležencev pravi: *»To sem prvo opazil, ker je drugač kot pri nama, če sem gledal vzporednice.«* (BM).

Zadnja od kod drugega reda pri kategoriji filma, ki je nadaljevanje prejšnje, pa se nanaša na prenos dogodkov iz filma v svoje življenje ter identifikacijo. Udeleženci so npr. rekli: *»... kakšne stvari sva recimo midva opazila, že ko sva gledala film, pa potem v najinem odnosu ...«* (CM) ali : *»... jaz naju videm v velikih stvareh, pa v velik stvareh naju ne videm ...«* (BŽ). Naj navedem še en primer prenosa nase: *»Jaz se ponavad, včasih sm vprašam, če se bi mi res lahk to zgodil.«* (BM).

S tem navedkom zaključujem kategorijo filma in nadaljujem naprej s predstavitvijo drugih kategorij.

10.2 PARTNERSKI ODNOS

Glede na to, da je bila glavna tema filmov partnerstvo, ter da so filme gledali pari, je bilo za pričakovati teme, povezane s partnerskimi odnosi. Udeleženci so bili samoiniciativno in z mojim usmerjanjem spodbujeni, da govorijo o partnerskih odnosih v filmih, jih primerjajo s svojimi ter govorijo o svojih odnosih. Na podlagi tega sem v procesu kodiranja seveda odkrila veliko kod in tem, katere sem uvrstila v kategorijo partnerski odnos, nekatere pa sem uvrstila v posebne kategorije, katere bom predstavila kasneje.

V svojih odgovorih so udeleženci pogovora večkrat navajali različne značilnosti partnerskega odnosa, in sicer: *»... jaz bi to zvestobo najbolj izpostavila, to mi je najbolj tko, kok je to pomembna stvar.«* (AŽ) in: *»...zakon ni nekaj, kar bi na trenutnih čustvih temeljilo ...«* (AM), ter: *»... zakon je nekaj, kar lahko daš v zgodbo ... eno zgodovino ven potegneš, neko rast ... je to nenehno dogajanje, da ima zgodovino, da je nekaj več ...«* (CŽ).

Pogovarjali smo se tudi o vzdušju v partnerskem odnosu: *»... kakor bo med zakoncema, tako bo v družini.«* (CŽ) Izpostavili so tudi odnos med možem in ženo v drugem filmu: *»On je mel men tak gospodovalen odnos do nje, kljub vsemu. Ne tist odnos, k ga ma mož do žene, kljub temu da je samo gospodinja, pa kljub temu da nima izobrazbe, ima lahko še vedno ful spoštovalen odnos. On je mel pa ene take dialoge pa en tak način, da je bil prov tak slabšalen zelo.«* (CŽ) Udeleženci pogovora so kot pomembnega izpostavili tudi občutek povezanosti med zakoncema, ki so ga videli v filmu: *»Mogoče sta našla neko skupno stvar, spet ... Osvežitev, k si vznemirjen ... skupi vesela po dolgem času. Drgač sta bla skoz neki zamorjena.«* (BM)

Film je udeležence tudi spodbudil k pogovoru o njihovi lastni izbiri partnerja: *»... enkrat spoznaš človeka, pač enkrat ugotoviš, da brez njega ne moreš, da ti je lepo z njim pa da zaupaš, da ne glede na to, kaj pride, da bosta znala to nekak rešet.«* (BŽ); druga udeleženka pravi: *»Taka oseba mi je bil, mi je še vedno, da lahko samo ob njem jaz živim, jaz, kakršna sem, res v tej polnosti. Brez da bi se rabla kej pretvarjat, kej fejkat, da lahko tudi sama do sebe ob njem iskreno živim.«* (CŽ)

Vsi udeleženci pogovora so poročeni, spregovorili so tudi o svoji odločitvi za poroko: *»... to ni pač kr tko, iz danes na jutro, ne, pa rečeš, ok, zdaj se bom pa poroču.«* (AŽ), *»... jaz sem se*

po dolgem času spoznavanja odločil in vidu, da je to to, in da želim naredit ta korak, da bi bil rad tko do konca življenja in sem se odloču za poroko, s katero sem predvsem to obljubu.» (BM) Kot kristjani so udeleženci poudarili še krščanski pogled in pomen zakona: »Mi kristjani imamo še mogoče drugačen pogled na zakon, še bolj globok ... Če si ti kristjan, pa če si zasidran v Jezusa, te ne bo noben utrgal ... Ampak če si ti poročen, če se odločiš, pa pol božji zakon, sveti zakon razdereš, to je pa pač narobe in neodgovorno. To je greh« (AM)

Naslednji pomemben poudarek partnerskega odnosa pa je ohranjanje odnosa. V pogovoru so udeleženci izpostavili veliko različnih lastnih strategij ohranjanja odnosa. Naštela bom samo nekatere: vsakodnevno odločanje za zakon: »Mi je tok dobro, ker se moraš res vsak dan znova odločat, to je zdaj najin zakon, iz katerega bova naredila največ, kar se da.« (CŽ), namenjanje pozornosti drugemu partnerju, delo na sebi: »Pač, ko vidiš, ok, to mu ne paše, vredeu, neki časa se kregaš, dokler to ne pogruntaš in spremeniš in je boljš.« (CM), spominjanje na skupne dogodke: »Ja, je neka zgodovina, ker zrasteš iz tega, kar se ti dogaja, skupne odločitve, skupni lepi dogodki.« (BM), skupni dopust: »Ja, jaz se spomnim recimo lanski dopust, je bil prov poživljajoč.« (CM) Tukaj lahko izpostavim tudi posebnost skupine, saj sta dva para šele kratek čas poročena, na kar so se tudi sklicevali pri tem delu pogovora: »... zaenkrat se mi zdi, da življenje zdaj ... Še tolik novo, da je nekak itak še tolik enih živih stvari, mislim novih stvari, ki delajo najin odnos živ, čist tko vsakdanjih stvari, k pol pač nekak postanejo sčasoma bolj vpeljan ... Sva še preveč na frišen.« (AŽ)

Udeleženci pogovora so omenili tudi razlike med moškimi in ženskami, ki prispevajo k dinamiki v partnerskem odnosu: »Jaz sem ful gledal glih to, moške in ženske razlike in kok včasih prov pozabmo na to. Dojemati, kako ženska dojet moškega danes, to sem jz ful razmišljal, oziroma opažal tko.« (AM) BŽ pa je na podlagi likov v filmu izpostavila razliko med sabo in svojim možem: »... on (pokaže na moža) je tak sproščen, kokr je bil on tak sproščen, zmer za kakšne fore, zmer uno, jaz pa hočem met vse tko po reglcih, lej najprej morva to, brez tega ne morva nč.« (BŽ)

V pogovoru je bil omenjen tudi odnos parov s svojimi starši, za katerega je ena od udeleženk rekla: »Koliko nas to zaznamuje.« (BŽ), AM pa ji je pritrdil: »... vse, več al manj, od staršev pobereš.« (AM) Tudi ko je bilo govora o vzornikih, so prišli do zaključka, da so starši tisti vzorniki, ki jih nevede in najbolj posnemajo.

Opis te kategorije pa bom sklenila z odnosom družbe do zakonskega odnosa, do katerega so bili nekateri udeleženci pogovora kritični: /Film/ »... realno prikaže, kako je družba nenaklonjena zakonu. Že v bistvu to, ko so za vrtec, pa za davke, ne: Kaj si poročen? Ja, loči se.« (CM)

10.3 KONFLIKTI

Kakor sem že pisala v teoretičnem delu diplome, so konflikti prisotni v vseh partnerskih odnosih in ne pomenijo grožnje partnerskemu odnosu, če jih partnerja znata uspešno reševati. Tudi v filmih, ki smo si jih ogledali, so se liki soočali s konflikti in jih poskušali reševati na različne načine, eni so bili pri tem bolj, drugi manj uspešni. To je spodbudilo udeležence pogovora, da so se tudi oni pogovarjali o konfliktih. Nekateri udeleženci so govorili o tem, kako so videli konflikte v filmu: »... mi je bilo ful čudno, k tle sta se pa res sam kregala ...« (BM) ali drug primer: »Mogoče res to, prikaže ta prepir, ki se mi zdi dost realen, vsaj po mojih izkušnjah ...« (CM)

Filmi so gledalce spodbudili, da so spregovorili o svojem pogledu na konflikte v partnerskem odnosu: »Mislim, da sta imela tudi tedva mogoče mal problemov glede tega. Ampak itak jih najbrž ima vsak.« (AM) in še mnenje ene od udeleženk: »Men je bilo všeč to, kar na koncu rečeta: And they lived mostly happily ever after. Prov to, ne. Ne happily ever after, no way, to ne obstaja, mostly je pa zelo bolj realno.« (CŽ)

Udeleženci pogovora so veliko govorili o reagiranju, vedenju v konfliktih, tako o svojem lastnem odzivanju: »No, to se pr nama dostkrat pozna, ko počī, jaz vidim vse tisto slabo in to pa tist pa to pa to ni, pa to ni, pa to je tko, in pol me vpraša CM: »Ja pa sploh še kaj dobrega vidiš?« pa imam dejansko luknjo, ker tisto ta slabo tako prevaga.« (CŽ), kot o odzivanju likov v filmu: »Jaz sem ga doživu, to k ji je pol očitu, da jaz preživljam in tko, da je bla to že njegova samoobramba in da je blo velik sprovciranga iz njene strani, tud.« (CM) Z liki v filmu in njihovim načinom prepiranja so se tudi primerjali: »No, jaz sem pa prvo gledal, kako sta se kregala, mi je blo najbrž, midva nimava takega načina, večinoma sva tiho in mi je bilo ful čudno, k tle sta se pa res sam kregala.« (BM) Še pogled njegove žene, ki je kasneje izpostavila isto stvar: »... jaz naju videm v velikih stvareh, pa v velik stvareh naju ne videm, dret se tko ne morva, jaz sem se dostkrat probala, ampak on se ne more, pol pa se tud jaz ne morem ...« (BŽ)

Zanimiv je bil tudi pogovor med dvema udeležencema o odzivanju v konfliktih, kjer sta prikazala razliko med moškimi in ženskami: CŽ: *»Ja, sam ženska pa rabi svojih 20 minut.«*

BM: *»Ja, enkrat ste pa slabe volje, pa hočete da vrtamo ... Ja, če jo pa ne bi, bi jo pa pustu, pa bi rekla, da jo nč noče tolažit.«*

Eden od udeležencev pa je še opozoril, da lahko postane vzdušje v partnerskem odnosu, kjer je veliko konfliktov, zelo napeto: *»Pol se sam čakata, mislm, ko sta bila mirna, je bla mirna večerja, pol pa sam en je neki reku, sam napeto je blo, saj se je prov videl, čeprav sta izgledala sproščeno, se je sam čakal, kdaj se bosta spet skregala, ker sta se navajena kregat in drgač več nista mogla.« (BM)*

Pogovarjali pa smo se tudi, kako konflikte reševati. Udeleženci pogovora so se pri svojih odgovorih nanašali na vedenje likov v filmu: *»...kolk sta v bistvu oba mogla se in umiriti in usest in zjokat, recmo on tam na klopci, šele da se je vidu skoz njene oči. Všeč mi je ta film, ker je realen, se mi zdi, da je zelo zelo realen, zelo pristen, in tud na zelo pristen način prikaže, kako, ko se res odločeš, da se boš pa zdaj soočil s tem kar je, te zadane, se moraš usest, se zjokaš in videš kako je.« (CŽ)*

Izpostavljali so stvari, ki se jim zdijo pomembne za reševanje konfliktov: *»... ampak je pa pol se znal opravičet, ni bil tuk ponosen, da ne bi.« (AM)* in drugi udeleženec, ki poudari: *»videt se skozi oči svojega partnerja, moža, žene. Je res to tisto, ključni moment, ta empatija.« (CM)*

Hkrati pa so govorili o svojih izkušnjah in svojih načinih reševanja konfliktov: *»Drugač pa ja to, kako če eden začne, če drug ne popusti, to, znat popustit, potem se samo stopnjuje, ena klofuta, dve, tri. Znat popustit, znat bit tih in požret udarec ...« (AM)* Druga udeleženka je spregovorila o njunih pogovorih glede konfliktov pred poroko: *»Ko sva se pogovarjala, še preden sva se poročila: na kaj se boš oprl, ko bo totalna štala, kaj je tist tvoj temelj, ko bo orng zaškripal, kam se boš obrnil, na kaj se boš spomnil, da te bo spet pokonc nazaj dal.«*

(CŽ) Še ena od udeleženk pa je prikazala, kaj je po njenem neustrezno reševanje konfliktov: *»Da ne pride pol do tega, da ko se doma skregata, pa mož gre ven v gostilno, pokliče tri kolege: »Dej pridte sem zdaj, čist sva se spičila, ej dej, dost mam vsega ...« A veš, da ne pride pol do tega. Pa isto pr ženskah, da ne pride do tega, da boš pol ti rekla, da boš začela jokat tam eni kolegici, al pa dvem: »Pridite sm!« (Oponaša jokajoči glas.)*

In pol boš vse svoje, vse svoje tm unim zlila, njemu pa ne boš pol nč rekla, zato ker boš že itak unim vse povedala in pol boš ti zadovoljna, teb bo pol kul, kolkr tolk no.« (AŽ)

Eden od parov je z drugimi delil tudi svojo izkušnjo večjega, težjega prepira in reševanje le-tega: CŽ: *»Jaz pa mislim, da.«*

CM: »Aja?«

CŽ: »Aha. Ampak ne tako tragični, ko si rečeš, ni več pomoči, ampak v taki dolini, ko se res vprašaš, iskreno, šit, Bog, si bil ti zih? V takem smislu, da podvomiš, to je tisto preverjanje, da spet najdeš un temelj, zakaj sem se jaz že odločila za CM. In zna trajat tudi dlje, recimo, ko imaš tri prepire v enem tednu in te trikrat sesuje, in se moraš res ustavit in razmislit, opala, ne.«

CM: »Al pa je stvar, ki se ne popravi kar čez noč.«

CŽ: »Na primer, ja.«

CM: »Ker je pač preprosto res samo čas potreben in trud. In boš lahko šele čez par let rekel, ja tle sem pa res zdaj boljši.«

10.4 KOMUNIKACIJA

S konflikti je povezano tudi področje komunikacije, saj so udeleženci pogovora o komunikaciji govorili samo v okviru mojega vprašanja, če bi želeli dati likoma kakšen nasvet, drugače pa so o njej govorili bolj posredno, kar je vplivalo na to, da sem te kode zajela v katero od drugih kategorij. Še največ kod, povezanih s komunikacijo, je zajetih v poglavju o konfliktih.

Pravila dobre komunikacije, ki so jih izpostavili udeleženci, so torej naslednja: »Ja, jaz bi rekel, da naj si ne mečeta skoz to en u drugega neki. Da se nej mal umirita pa normalno pogovorita, tko da če vidita, da se spet nekaj zaganjata, naj se spet umirita.« (BM), drugo pravilo: »... takrat, ko enkrat razčistiš, da ne pogrevaš. Onadva pa sta skoz ene in iste stvari potem pogrevala. Da če nekaj razčistiš, pustiš.« (BŽ) in še en nasvet: »... ko se usedeta pa pogovorita, da si data to možnost, da vsak pove, brez da drug udriha nazaj, ko on pove en stavek, tako da lahko res iskreno poveš, kaj je v teb in kaj te boli in zakaj te boli in koliko časa te že boli in tko, da maš res pol ure, svojih 30 minut, da sam poveš, ne da si kot ping pong, mogoče to.« (CŽ)

Posredno sem iz nekaterih izjav opazila, da so udeleženci poudarili pomen neverbalne komunikacije za partnerski odnos, predvsem očesni stik, na katerega partnerja ne smeta pozabiti: »Pa še un del, ko kaže njun odnos, kako se z leti nista več pogledala, sva se tud zadnjič tko z BŽ pogovarjala, kako ko dobiš svoje otroke, kako je tle prov prikazan, kako sta se posvetila in kuk sta mela rada otroke, ampak onadva se pa pol sploh nista več pogledala.« (BM)

10.5 OTROCI

Z rojstvom otrok doživi partnerski odnos spremembo, saj morata partnerja svoj do tedaj diadni odnos odpreti za novega člana. Vsi liki v filmih, ki smo jih gledali, so imeli otroke, ravno obratno pa udeleženci pogovora otrok še niso imeli. Vseeno so filmi odprli tudi to tematiko pogovora. V nekaterih vidikih so udeleženci govorili o svojih željah, drugič o svojih prepričanjih, strinjali pa so se, da pomeni prihod otroka za partnerski odnos veliko spremembo.

V pogovoru po drugem filmu je eden od udeležencev nakazal, kako se odzvati ob novici, da je žena noseča: *»... ko mu je rekla, jaz sem noseča, ne vem, če bi takrat naredu uno, vesel je, če bi tako prikazu, uu, res dobro, mislim, da bi bil vesel, pa bi reku, bova že neki, pa bi jo tko stisno, pa že nek i...« (BM)*, saj je mož v filmu po njegovem mnenju nepravilno reagiral.

Ker pomeni rojstvo otrok veliko spremembo za partnerski odnos, ena od udeleženk pogovora pravi: *»kolk morta bit mož pa žena vseen še mož pa žena, tud če otroc pridejo, ker se večina pol zgubijo. Recimo, ko pride mož domov iz službe pa se najprej posveti enemu od otrok, pol gre pa na košarko, namesto da bi pršu pa najprej ženo pogledal, ji dal lupčka in potem lahko oba al pa on kakorkol, sam da je še zmer žena prva.« (BŽ)*

Ob citatu iz filma: *»Ko imaš otroke, se moraš ustalit in odreči življenju,«* se je vnela debata, ki so jo udeleženci pogovora začeli tako: *BM: »Takrat se šele začne.«*

CŽ: »Ja, sem glih hotla rečt. Takrat se šele začne živet.«

AM: »Ja, življenje za druge.«.

Pogovor je nanesele tudi na temo vzgoje otrok. En par je izrazil svojo željo, da bi žena ostala doma, ko bosta imela otroke. Svojo odločitev je udeleženka tako predstavila: *»Tko se spomnm, enkrat sem poslušala po radiu H eno oddajo, k je ena govorila, kako je ena punčka pršla domov, pa je rekla, mama je bla doma njena, bla pa je pr prijateljici na obisku, in vpraša: Kako si se mela? Ja fino, lušno je blo, ampak oni majo prazno stanovanje. Pa tko mama vpraša: Kako prazno stanovanje, a nimajo nobene mize, stolov? Ja majo, majo stole, majo vse kar mamu mi, ampak še vseeno je prazno. Pa tko mama vpraša: Ja zakaj? Ja, mame ni, ne. To sem si tok zapomnla, prov občutim tisto praznino, ko otrok pride domov, pa mame ni, in začutim tisto polno stanovanje, ko je mama doma. Prov, jaz prov fizično tko začutim, ful mi je zanimivo to in si želim, da bi res bla doma za otroke. Je v bistvu tud za mano tko faza večih let preverjanja, a je to res v men, al je sam moja lenoba, da nočem delat, al kaj je? Tko*

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

res ful enih bojev in zapisovanj in preverb in spraševanj in tuhtanj in tko. A je to res moja poklicanost al ni? Pa mislim, da je. Jaz sam upam, da bo šlo čez.» (CŽ)

V drugem in tretjem filmu, ki smo ga gledali, sta se ženi v filmu odločili za splav. Ta dogodek je v gledalcih odzvanjal. Eden od udeležencev je celo rekel: *»Ja, sem ga gledu že drugič in v tem filmu mi je ostal najbolj v spominu splav, ker se mi zdi, da je tak grozen tist, da se me je tuk dotaknlo, da prej, ko sem slišal za ta film, pač ponavad pozabm, kaj se dogaja, ampak sem se takoj spomnu tega in to me je najbolj.« (BM)* Udeleženci so izražali svoje nestrinjanje in nerazumevanje s splavom: *»Amm, ni mi jasno, zakaj je šla splav delat, ker je blo zdej vse lepo in vse, mislm, tko je zgledal kot da bo vse lepo in vse neki ...« (BŽ)*

Teme otrok in družine se dotika še področje postavljanja prioritete v življenju, o katerem so se udeleženci tudi pogovarjali, vendar se to področje dotika tudi teme službe in poklicnega življenja, zato bom najprej predstavila to temo, nato pa se bom vrnila k postavljanju prioritete.

10.6 SLUŽBA IN POKLICNO ŽIVLJENJE

Ogledi filmov so udeležence spodbudili tudi k odpiranju tem glede poklicnega življenja. Dva od udeležencev sta bila v času pogovora zaposlena, drugi pa so o tem področju govorili na podlagi svojih želj in pričakovanj do službe.

Udeleženci pogovora so se kar veliko pogovarjali glede namena službe. Ena od udeleženk je povezala film in svoje mnenje glede namena službe: *»... mi je pa glih v tem filmu, mislm, dobr prikazan, mi je v izziv, da k sem se tud že enkrat spraševala tko sama, kuk je pomembno, kakšna je tvoja služba, k jo delaš vsak dan, k prideš zvečer domov pa veš, da boš šel naslednji dan spet tja nazaj, kolk je pomembno, da delaš neki, kar te izpolnjuje.« (CŽ)*

Tudi drugi udeleženci so namen službe in svoje želje glede le-te povezovali z osebno izpolnjenostjo. Ko je npr. udeleženec, ki je zaposlen, spregovoril o svojem delu, je rekel: *»... ampak služba sama po sebi pa, delo me ni tko izpolnilo, ne vem, nisem bil vesel. Ne čutm se, za to, kukr sem se trudu, da delam tist, kar bi lahk, kar znam delat.« (BM)* Vendar se je vseeno odločil, da bo sprejel ponujeno zaposlitev, saj domov ne prihaja utrujen in ima zadovoljivo plačo. Drugi udeleženec pa je rekel: *»Rad bi delu neki, kar je kreativno, ker delo nej bi bilo kreativno in nej bi izpolnjevalo to človekovo potrebo po ustvarjanju.« (AM)*

Eden od udeležencev je takoj izpostavil svojo razcepljenost: *»Ja, jaz sem razcepljen med dvema službama: ta prvo je vsekakor družina, zakon, družina in je v bistvu vse podvrženo temu, tud z vidika tega, čim je kriza pač zagrabiš karkoli; no pač poleg družine mi je pa*

vsekakor tud to, kar si trenutno predstavljam in v bistvu tud upam, da bom to izpolnu, da je to glih tist, ku si BM ti reku, da je res, da me izpolnjuje, da je to, kar mi je Bog posadu vame, te talente, da izrabim, pa hkrati, da ni tolk spet stvar izčrpljujoča, da bi me zmanjkovalo doma za družino, za ženo.» (CM) To razcepljenost bom predstavila kasneje, ko bo govora o prioritetah.

Pogovor je nanasel tudi na želje udeležencev glede službe. Svoje želje so navezovali tudi na drugi film, kjer so opazili, da je bil mož preveč časa v službi: *»... sm razmišljal o tej službi njegovi, a te lahko služba, ne vem no, kako bi reku, mislm, da se začneš službi posvečat, pa tud tist pomeni, da jo postaviš na prvo mesto ... Pol pa še to, da je ona bla, ne vem, skoz neki sama doma, ne vem, kaj je ona delala, logično, da če gre on ob osmih, pride ob sedmih domov, logično, da vsaka žena znori al pa gre k drugmu al začne razmišljat take stvari, da bi neki spremenila.» (BM) Ena od udeleženk je izrazila svoj strah glede službe: *»... službe me je pa včasih strah, da mi ne bo vzela preveč časa.» (AŽ)**

V nadaljevanju bom predstavila temo postavljanja prioritet v življenju, katero sem že prej umestila med teme otroci oz. družina in služba. Drugi in tretji film, ki smo ju pogledali, sta udeležence spodbudila k razmišljanju o tem področju. Lahko pa rečem, da so si bili udeleženci v svojih odgovorih skoraj popolnoma enotni, saj so večinoma vsi postavili družino na pomembnejše mesto od službe. Eden od udeležencev je svoje stališče tako utemeljil: *» tle je zlo lahka rešitev, ne. Družino imaš samo eno. Služb je pa pol pač, ok, saj zastopm, saj jaz sem tud mal tko prestrašen, smo še vseen ljudje ...« (CM) Ob drugem filmu, kjer je bil mož nezadovoljen s službo, je isti udeleženec videl enostavno rešitev: *»Ja, jaz si tko predstavljam, če je res samo to problem, da sva tukej pa da maš to službo, ja lej, najin odnos je na prvem mestu, pejva drugam pol pa začniva znova.» (CM)**

Eden od udeležencev je že pri svojih željah glede službe izrazil naslednje: *»Da bom mel dost časa za družino, če si bova ustvarla družino, da bom mel čas za družino ... jaz vem, da to ne bi mogu ne vem kakšno kariero furat.» (AM) Na to mu je druga udeleženka odgovorila s svojo izkušnjo: *»Saj kariero lahko tud pol narediš. Pr nas je pač mami, k ma osem otrok, zdej je pa začela kariero. Če veš, da te tud pol lahko čaka, da maš v mislih to, ne.» (BŽ)**

Ena od udeleženk pa je izpostavila pomen osebne izpolnjenosti v zakonu: *»In mi je zanimivo, da onadva v tem svojem domu nista tko živela, da bi ju izpolnjevalo to življenje, pa magari to popravljanje strehe, ki pušča, ta njun zakonski tim, to njuno družinsko življenje, k te izpolnjuje in če te izpolnjuje, lahk tud v tistem zabačenem selu, živiš v tisti od Boga pozabljeni deželci,*

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

ne, v predmestju, amm lahko živiš, ne rabiš it v Pariz. Kje se zalom, da te tisto ne izpolnjuje več, da moraš od tistga bežat?» (CŽ)

10.7 PRIJATELJSTVO

Partnerji, ne glede na to, če so poročeni ali ne, ponavadi ne živijo v nekem zaprtem sistemu brez stikov s svetom, ampak se srečujejo tudi z drugimi ljudmi, s katerimi imajo tudi prijateljske odnose. Tudi filmi so prikazovali različne prijateljske odnose, kar je udeležence pogovora spodbudilo, da so izpostavljali tudi teme, povezane s prijateljstvom.

Udeleženci so govorili o vlogi svojih prijateljev. Ena od vlog, ki jo prijatelji imajo, je, da v konfliktu stojijo ob strani partnerjema: *»Saj potem greš lahko tud k frendu, sploh odvisno, kolk je tist prijatelj blizu zakoncema, ne. Ker če je res tesno zraven, se mi zdi to čist v redu, da gre do tistga prijatelja un, k je ranjen, in tam totalno zadebatira, zakaj pa ne, ker drug prijatelj tega ne bo zlorabil, če veš, da ne bo zlorabil tega.« (CŽ)* Skupaj s prijatelji udeleženci tudi preživljajo prosti čas. Pri tem je udeleženec posebej izpostavil dejstvo, da kraj bivanja vpliva na njuno količino časa, ki ga preživlja s prijatelji: *»Sva zaenkrat še v Ljubljani in sva v bistvu mela ves čas ful prijateljev ob seb.« (CM)* Eden od udeležencev pa je opazil, kako so mu prijatelji priskočili na pomoč, ko jo je potreboval: *»Jaz sem zadnje čase ful opazu, kako se hitr vid, kdo je res prjatu, pa kdo ni. Recmo, da si ti v neki stiski al pa da maš kej za pomagat, zdej, ko sva mela midva recmo mal hišo za uredit, pa pokličeš, pa itak vsi govorijo: Ej če boš kej mel za pomagat, ti sam poklič, poklič, ampak ta prav prjatu, k ga boš poklical, bo reku: Ej, zdej ne morem, kaj pa čez eno uro, bo kul? Pa bo res prišel. In sej tud čutiš, koga bi lahk poklicu, pa koga ne bi mogu poklicat takoj. V stiski spoznaš prijatelja, je en pregovor.« (AM)*

Tako kot je izpostavljeno v zgornjem citatu, so v pogovoru udeleženci razpravljali o tem, kdo je dober in kdo slab prijatelj, ter na splošno o kvaliteti odnosov, ki jih imajo. Opazili so, da so bili v drugem filmu odnosi oseb zelo neiskreni in zlagani, tudi v tretjem filmu so opazili podobno: *»Pa mal je blo čuden, ker kljub temu, da se je vse takoj razvedel, mi je blo čudno, da so si še kr govorn stvari, zelo osebne, čeprav se je tak al tak vse razvedel.« (BM)* Drugi udeleženec je ta prijateljstva opredelil tako: *»Da je prijateljstvo mišljeno na temu nivoju, se mi zdi. Tud tko, k res dost ljudi poznam, so prjatlji, en moj kolega se je dobro izrazu: kimavci. Ne bo ti pa reku, ej stari, men se pa to ne zdi prov. Čeprov bo tvegu, da ga na naslednjo žurko ne bo povabu. Ampak to je ta prav prjatelj.« (AM)* Za svoje prijatelje so rekli, da so drugačni.

Izpostavili pa so naslednjo značilnost svojih prijateljskih odnosov: *»... jaz mislim, da ta prav prijatelj ostane prijatu, tud če se videš samo enkrat na leto, al pa enkrat na pet let. Tko jaz mislem, no. Ni treba, da si povezan s človekom, skoz na tem površinskem nivoju, če recmo, da greš skup na pir, pa na basket, pa da gledaš en film skupaj al pa da greš v kino, v hribe, karkoli. Mislim, da ta pravi prijatli so na tistmu višjemu nivoju, že na duhovnemu, jaz mislem.« (AM)* To isto značilnost drugi udeleženec še drugače ilustrira: *»Jaz mam pa recimo občutek, da to, k si ti razlagu, za stike vzdrževati pa to, se mi zdi da, če sem bil z enim človekom v preteklosti skupaj, da sva takrat postala, uno prava prijatla, se zdaj lahk vidiva, tko, k si ti reku, enkrat na leto, pa se bom drgač pogovarju, ku z enim, k sem pač površinsko. Takoj, če veš da je neka taka povezava, veš, kaj mu lahk poveš in mu lahk takoj poveš vse, k se enkrat vidiš, tud po enem letu ... Tko se mi zdi, ker pač imam ene prijatle tko, k smo se prej dost videval, zdej pa pač ne gre več, pa se ne vidmo po res tri mesece, pa se enkrat slišiš, pa prideš skup, pa je isto kot da bi blo tam, kot je blo pred štirimi leti, ko si bil skoz skup.« (BM)* Vendar še eden od udeležencev opozori, da vse pa ni tako enostavno: *»Se strinjam s povedanim, ampak po svoje pa je mogoče še vseeno treba majčken vlagati.« (CM)*

Pri pogovoru o najboljših prijateljih sta dva od udeležencev povedala, da je njun najboljši prijatelj sozakonec. Eden od njiju se je tako izrazil: *»Jaz to 100 % podpišem in se mi zdi to prov, da je tvoj sozakonec prvi, ki vse izve in edini, ki vse izve, pri drugih imaš pa distanco, ki jo pač prilagajaš osebi.« (CŽ)*

So se pa udeleženci kar precej zapletali o pomenu skupnih prijateljev, saj je eden od udeležencev z izjavo: *»Kar pa se tiče drugih prijateljev, pa jaz mislim, da morava imeti skupne prijatelje. Že to, da ima vsak svoje prijatelje, je že mal delikatno lahko. To pomeni, da imam jaz svoje prijatelje, ki jih AŽ recimo sploh ne pozna, al pa sam tko.« (AM)*, izzval nestrinjanje ene od udeleženek, s katero sta se potem zapletla v razgovor, ki se je začel takole: *»Mislim, ja lahko pozna, ampak se ne družijo, pač. Zakaj pa ne? ... Men se ne zdi, da bi glih vsi moji prijatelji morali biti tudi njegovi zlo dobri, mislim pač prijatelji.« (BM)* Potem sta to nestrinjanje rešila s tem, da sta si dodatno razložila svoja stališča, saj se očitno nista dobro razumela (slišala).

Po poroki so zaznali nekaj sprememb v prijateljskih odnosih. Ena od sprememb je naslednja: *»Pa še bolj se oba skupaj povežeta s kom, ne. Da nisi sam tist ti od enga, drugi od drugega prijatli in to je to.« (BŽ)* Druga sprememba, ki so jo opazili pri sebi, pa je ta, da so po poroki

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

obstali pravi prijateljski odnosi, tisti, ki so bili samo na površinski ravni, so se izgubili: »*Še bolj ta pravi prijatli bodo ostal, uni k pa niso, bodo pa šl.i*« (AM)

S tem končujem poglavje predstavitev rezultatov in svoje diplomsko delo nadaljujem z interpretacijo dobljenih rezultatov.

11 INTERPRETACIJA

Interpretacijo sem sestavila glede na teme, ki sem jih izpostavila v raziskovalnih vprašanjih, so se mi zdele pomembne in sem o njih največ razmišljala, ter jih povezala s prebrano teorijo. Teme so v poglavju razdeljene spontano, glede na vrstni red, ki se mi je zdel smiseln, povezujejo se s teoretičnim delom in predstavitev podatkov. Poglavje je razdeljeno na dve podpoglavji: v prvem podpoglavju so razčlenjene teme, ki so jih udeleženci odprli v pogovorih po filmih in so povezane s partnerskim odnosom, v drugem podpoglavju pa so teme, ki se dotikajo vloge filma pri odpiranju pogovorov.

Ugotovila sem, da je bilo v pogovorih izpostavljenih veliko različnih tem. Veliko sem jih s svojimi usmerjenimi vprašanji sprožila jaz, ostale pa so odprli udeleženci pogovora sami kot odziv na film.

Teme, ki so jih odprli pogovori po filmih, so predstavljene in opisane v poglavju predstavitev rezultatov, v tem poglavju pa sem teme povezala s prebrano teorijo, jih umestila v posamezne koncepte in pogledala, kakšne sklepe lahko postavim na podlagi pridobljenih rezultatov.

11.1 TEME V SKUPINSKIH POGOVORIH

Z udeleženci pogovora, ki so bili vsi poročeni pari, smo si ogledali filme z glavno tematiko partnerskih odnosov. Skladno z namenom raziskovanja so zato udeleženci pogovora največ izpostavljali temo **partnerskih odnosov**.

V teoretičnem delu sem navedla kar nekaj **značilnosti** partnerskih odnosov. Tudi v pogovorih po filmih so bile nekatere od teh značilnosti omenjene. Kot eno najbolj razširjenih predstav o partnerskih odnosih Musek (2010) navaja zvestobo ali kakor jo imenuje Ule (2009) izključnost, kar je tudi ena od udeleženk pogovora izpostavila kot pomemben poudarek filma. Juul (2010) pa posebno pozornost nameni enakovrednosti partnerjev. Menim, da je to za partnerski odnos ključno. Ena od udeleženk pogovora je opazila neenakovrednost med partnerjema v filmu in gospodovalen odnos moža do žene, kar je kasneje v pogovoru

izpostavila in dodala, da ima lahko mož do žene spoštljiv odnos, kljub temu da je ta brez izobrazbe. Ta udeleženka je bila edina, ki je to izpostavila, nanjo se tudi ni nihče navezal, iz česar sklepam, da je zanjo osebno enakovrednost med partnerjema pomembna.

Veliko je bilo tudi govora o **izbiri partnerja** in pri tem so udeleženci pogovora izpostavljali svojo lastno odločitev tako glede izbire partnerja kakor kasnejše odločitve za zakon. Zalokar Divjak (2001, str. 82) pravi, da je za izbiro in odločitev za določenega partnerja ključen pozitiven odgovor na vprašanje: »Ali je ta oseba zame nepogrešljiva in nenadomestljiva zato, ker je pač takšna, kot je, zame nekaj posebnega in dragocenega?«.

Sicer se partnerski odnos razvija in gre skozi različne faze oblikovanja: od izbire partnerja, do pogajanja, nato pride do sporazuma in zavezanost med partnerjema ter kot zadnja faza institucionalizacija (Ule, 2009). Vsi odnosi ne preidejo vseh faz, veliko se jih ustavi pri drugi fazi, ki je najbolj konfliktna in za posameznika ogrožujoča, saj morata partnerja opredeliti svoje vloge in določiti pravila odnosa ter nato skleniti sporazum. Udeleženci pogovora so bili vsi poročeni, kar za njihove odnose najbrž pomeni, da so prišli naprej od druge faze, vseeno pa na partnerski odnos ne moremo gledati kot na nekaj stalnega, nespremenljivega, ampak je dinamična struktura, kjer partnerji prehajajo med različnimi stopnjami povezanosti in oddaljenosti, med konfliktnimi in nekonfliktnimi obdobji. En par je z drugimi tudi delil svojo izkušnjo enega od težjih preizkusov veze, ko sta se morala ponovno spraševati, zakaj sta skupaj, in si ponovno ovrednotiti svoj odnos, poudarila sta, da sta za rešitev tega preizkusa potrebovala več časa.

Če se ustavim pri prvi fazi razvoja odnosa, izbiri partnerja (Ule, 2009), so udeleženci pogovora za svojo izbiro kot pomembno izpostavili pristnost in iskrenost, da se jim ni potrebno pretvarjati, kar je ravno obratno od teorije, ki pravi, da se partnerji v tej fazi zavedajo, da jih drugi izbirajo in se zato ponavadi kažejo v boljši luči. Predvidevam, da so udeleženci pogovora ob gledanju nazaj bolj celostno pogledali na svojo odločitev in proces izbire partnerja ter niso odgovarjali konkretno kot o prvi fazi svojega odnosa. BŽ je v svojem odgovoru, pri čemer se je nanašala na film, le malo nakazala, da se je v moža na začetku njenega odnosa zaljubila in ga je izbrala, pozneje pa si je želela moža spremeniti, vendar to po njenem mnenju ni pravilno gledanje.

Udeleženci so med sabo spregovorili o svoji **odločitvi za poroko**, ki bi jo jaz, glede na ime, uvrstila v fazo institucionalizacije (Ule, 2009), ko pred institucijo (državo in (po želji) Cerkvijo) javno priznaš in potrdiš svojo zvezo ter ji daš s tem simbolno vrednost. Svoje odločitve so udeleženci pogovora sprejeli po poti skupne rasti v odnosu, v kateri so gotovo šli skozi zgoraj navedene faze razvoja odnosa. BŽ je tako opisala svojo pot do odločitve za

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

zakon: *»enkrat spoznaš človeka, pač enkrat ugotoviš, da brez njega ne moreš, da ti je lepo z njim, pa da zaupaš, da ne glede na to, kaj pride, da bosta znala to nekaj rešet.«* Menim, da je k njihovi odločitvi za zakon prispevala tudi verska pripadnost, saj eden od udeležencev pravi, da imajo kristjani še bolj globok pogled na zakon (AM), CM pa glede odločitve za poroko pravi, da mu daje varnost v reševanju konfliktov: *»Če pol še postaviš stvar, da je zakon na božji temelj, bo v bistvu ladja vse nevihte zdržala.«* Pravi tudi, da zakonca sama ne moreta obdržati zakona: *»Človeško gledano je nemogoče. Človek ne more. In tle glih pride, men se zdi, ta božja dimenzija, božji blagoslov, zakrament.«* (CM)

Partnerski odnos za svojo trajnost potrebuje strategije, ki skrbijo za **ohranjanje odnosa**, za kar morata skrbeti oba partnerja. Partnerja si pri tem lahko pomagata z vsakdanjimi rutinami npr. vsakodnevnimi malimi pogovori, delitvijo dela, skupnim preživljanjem prostega časa (Ule, 2009), udeleženci pogovorov pa so kot lastne strategije ohranjanja odnosov navedli še obujanje spominov, namenjanje pozornosti drugemu, delo na sebi, praznovanje obletic, duhovne vaje. Pri tem se je poznalo, da sta bila dva para zelo sveže poročena, saj so trdili, da je njihovo skupno življenje še precej novo, kar pomeni, da še ne potrebujejo nekih posebnih strategij, da bi svoj odnos ohranjali. Vseeno sem jih spodbudila in opomnila, naj se spomnijo tudi na čase pred poroko in na to, kako je bilo takrat, kar je prispevalo k nekaj več odgovorom. Ule (2009) pravi, da so te strategije dejansko pogostejše v odnosih, ki napredujejo.

Kljub temu, da vsi pari živijo ločeno od svojih staršev, so ob gledanju filma poudarili, da se na njih samih in njihovih odnosih pozna vpliv njihovih staršev. Temu pritrjuje tudi Zalokar Divjak (2001), ki pravi, da je primarna družina in odnosi v njej temelj vseh relacij, ki jih kot posamezniki vzpostavljamo v življenju.

Za partnerske odnose pa so značilni tudi **konflikti**. O konfliktu zelo na splošno govorimo takrat, ko se partnerja pri nekem vprašanju srečata z nesoglasjem in neuskkljenostjo med sabo (Iršič, 2005). Tirabassi in Tirabassi (1998) pravita, da imajo vsi pari težave. Če gledamo na konflikte kot na nekaj slabega za odnos, nas lahko te besede užalostijo, kar potrejo, vendar so konflikti za odnos slabi takrat, ko jih partnerja ne znata uspešno reševati. Udeleženci pogovora so pokazali realen in sprejemajoč pogled na konflikte, saj sem iz njihovih odgovorov razbrala, da se jim zdi normalno, da so v življenju partnerjev prisotni tudi konflikti.

V filmih, ki smo jih pogledali, so se partnerji prepirali na različne načine, prepire so tudi različno reševali, kar je služilo kot dobra iztočnica za pogovor o njihovih konfliktih. BM in

BŽ se nista strinjala z načini reagiranja v konfliktih, kot so bili predstavljeni v filmu. To sta sporočila s tem, ko sta povedala, da se onadva ne prepirata tako, kot sta se partnerja v filmu, ki sta kričala drug na drugega; onadva sta tiho. Konkretnije nista spregovorila, kako nadaljujeta reševanje konfliktov, je pa BM kasneje izrazil neko svojo negotovost v odzivanju na konflikte, saj pravi, da žena enkrat potrebuje mir, da sama razmisli, drugič pa da on »vrta« (BM), kar pomeni, da z različnimi vprašanji spodbudi ženo, da spregovori. Odzivanje v konfliktih je gotovo v določeni meri odvisno od vsakega posameznika in od njegovih osebnostnih značilnosti, tudi vzorcev, ki jih je prinesel od staršev, vsekakor pa je z lastno angažiranostjo in voljo tudi te zakoreninjene vzorce v sebi mogoče počasi spremeniti, lahko tudi s pomočjo partnerja, kar pa bo za partnerski odnos dolgoročno samo pozitivno in dobrodošlo. Kot primer lahko navedem par C, ki je izpostavil, da ko pri njima pride do konflikta, CŽ vidi samo vse, kar je slabo, s čimer v odnosu ni zadovoljna, vendar se tega ne zaveda, dokler je mož s konkretnim vprašanjem ne postavi pred to dejstvo. Takrat se mora CŽ potruditi, iti preko sebe in ponovno začeti odkrivati tisto, kar ji je v odnosu všeč in je dobro, s čimer tudi lažje rešita nastali problem. Vsekakor je za konflikte v odnosu najpomembnejše, da se partnerja z njimi soočita in se jih potrudita rešiti, saj se jim dolgoročno gledano ne moreta izogniti. Konflikte sicer lahko rešujeta produktivno, kar pomeni, da se po konfliktu odnos utrdi, ali destruktivno, kar konflikte pogloblja in sčasoma privede do porušanja partnerskega odnosa (Juul, 2010 in Ule, 2009). Nekateri udeleženci pogovora so poudarjali, da je za reševanje konfliktov pomembno, da se oseba ustavi in razmisli o dogodku, kar kaže na to, da se je v konfliktnih situacijah potrebno umiriti in ravnati preudarno.

Ko sem partnerjem predlagala, naj dajo likoma v filmu kakšen nasvet glede reševanja konfliktov, so bili v odgovorih zelo neposredni. Njihovi odgovori so se večinoma nanašali na **komunikacijo** med partnerjema, hkrati pa na **reševanje konfliktov**, po Satirju (1995) to oboje spada pod komunikacijo, saj zanj komunikacija pokriva vse, kar se dogaja med ljudmi, zato tudi jaz navajam to dvojje skupaj. Če strnem, so njihovi nasveti naslednji: ne pogrevajte že rešenih konfliktov, pogovarjajte se mirno, ne napadalno do drugega, vsak od partnerjev naj ima priložnost, da pove, kaj se dogaja v njem in kako on vidi dogodek. To so načini ustreznega, konstruktivnega reševanja konfliktov in pravila dobre komunikacije med partnerjema.

Partnerji so tudi izrazili pomen očesnega stika za partnerski odnos. Očesni kontakt je eden od elementov neverbalne komunikacije, za katero pravi Trček (1994), da se njen obseg glede na verbalno komunikacijo vse bolj povečuje s telesno in osebno bližino oseb. Tako lahko partner

že glede na pogled, ki mu ga je namenil partner, ve, kaj si ta misli, kaj čuti, se z njim strinja ali ne. Vseeno pa morajo biti partnerji pozorni, saj kljub bližini in poznavanju partnerja ne smejo kar vnaprej predvidevati vseh reakcij drugega, saj je to za odnos nevarno.

Z rojstvom **otrok** se partnerski odnos spremeni. Temu pritrjuje tudi Tratar (2007), ki pravi, da rojstvo prvega otroka povzroči, da partnerja postaneta tudi oče in mati, zaradi česar je njun odnos postavljen pred različne spremembe, tako v strukturi odnosa kot v delitvi vlog. BŽ glede tega pravi, da sta se z možem že pogovarjala in prišla do sklepa: *»Morta bit mož pa žena vseen še mož pa žena, tud če otroc pridejo, ker se večina pol zgubijo.«* Partnerji, ki so bili udeleženi v pogovorih, niso imeli svojih lastnih otrok, je pa iz njihovih odgovorov razvidno, da si jih želijo. Nekateri pravijo celo, da se s prihodom otrok šele začne pravo življenje, npr. CŽ: *»Men je glih to začetek, tist ko končno začneš živet, si ustvariš družino, skrbiš za otroke, vstajaš ponoč za njih.«* Pri tem se sama zaveda, da je njen pogled drugačen od pogleda družbe, saj pravi, da bi se ji zdaj najbrž kdo smejal, ampak ona zares tako čuti in misli. Udeleženci pogovora izpostavljajo tudi pomembnost vzgoje otrok, pri čemer je par C izrazil tudi željo, da bi žena, ko bo postala mati, ostala doma in vzgajala otroke.

Tratar (2007, str. 257) je s svojo raziskavo dokazal, da je prehod iz partnerstva v starševstvo uspešnejši za tiste partnerje, ki imajo kakovosten in dolgotrajen odnos, se za otroka odločijo zavestno, imajo nezahtevnega in zdravega otroka, so stanovanjsko in ekonomsko neodvisni. Menim, da so udeleženci pogovora glede na te dejavnike potencialni za uspešen prehod iz partnerstva v starševstvo, vsaj glede na dane odgovore v moji raziskavi.

Služba in poklicno življenje je eno od pomembnih področij človekovega življenja, kjer vsakodnevno preživi vsaj 8 ur, kar je tretjina dneva. AŽ je omenila, da jo je strah, da bi ji služba vzela preveč časa. Koporec Oberčkal (2010) pravi, da se življenjska okolja posameznika prepletajo skozi njegovo celotno življenje kljub temu, da so včasih navidezno nepovezana, prostorsko ločena, se dogajajo v različnih delih dneva. Zato je tako za posameznika kot tudi za njegov partnerski odnos zelo pomembno, kakšna je njegova služba. Udeleženci pogovora so v pogovorih izrazili svoje želje pa tudi pričakovanja glede službe. Njihove želje so različne, skupna pa jim je želja, da bi v službi razvijali svojo kreativnost in da bi jih služba osebno izpolnjevala, da bi v njej našli svoje poslanstvo. Iz tega sklepam, da imajo do službe večja pričakovanja, kot je samo zaslužek, čeprav so tudi to nekateri omenili.

V pogovoru o službi se je pojavila razpetost nekaterih udeležencev med službo in družino, ki se je kazala v tem, da so kljub visokim pričakovanjem glede službe, ki sem jih prej navedla,

poudarili, da si ne želijo, da bi zaradi službe imeli manj časa za družino. V tem primeru so družino postavili na prvo mesto. Na primer CM je tako rekel: »*Mislím, tle je zlo lahka rešitev, ne. Družino imaš samo eno. Služb je pa pol pač ...*«

Prijateljstvo je poleg partnerskih odnosov še ena od oblik medosebnih odnosov. Ljudje smo socialna bitja in vzpostavljanje odnosov z drugimi je nekaj običajnega, normalnega in spontanega. To velja tudi za partnerje, saj želja po druženju in stikih z drugimi ljudmi ne izgine s poroko. Koporec Oberčkal (2010, str. 43) je svojo definicijo prijateljstva zastavil takole: »Prijateljstvo nastane spontano. Temelji na dvosmerni in odkriti komunikaciji, obojestranskem samorazkrivanju, iskrenosti in zaupanju. Odnos med prijateljema ni seksualen, med seboj sta si enakovredna, obstajati pa mora obojestranska želja po pogostejši komunikaciji in pogostejšem druženju ter želja po nadaljevanju odnosa.« Udeleženci pogovora so povedali, da po poroki ni prišlo do bistvenih sprememb v njihovih prijateljskih odnosih. Može so poudarili, da s prijatelji preživljajo prosti čas na igrišču, medtem ko žene niso izpostavile nič posebnega. Spregovorili so še o drugih vlogah prijateljev, ki so poleg preživljanja prostega časa tudi pomoč in opora v konfliktih med partnerjema, pomoč pri kakšnem večjem delu ali stiski. Veliko pa so poudarjali razliko med dobrimi in slabimi prijatelji ter razpravljali o kakovosti odnosov. K temu so jih spodbudili zlasti filmi, ki so po njihovem mnenju prikazovali zelo površinske in neiskrene prijateljske odnose, nakar so udeleženci izrazili veselje, da so njihovi prijateljski odnosi drugačni, globlji in predvsem iskreni. Opazili so spremembo v svojih prijateljskih odnosih, saj imajo zdaj, po poroki, manj časa za prijatelje, vendar so ravno zaradi kvalitete odnosov njihovi stiki kljub manjši pogostosti še vedno intenzivni, čutijo se blizu. Kasneje je BŽ omenila še eno spremembo prijateljskih odnosov po poroki: »*Pa še bolj se oba skupaj povežeta s kom, ne. Da nisi sam tist ti od enga, drugi od drugega prijatli in to je to.*« O skupnih prijateljih zakoncev je potekala zanimiva debata, saj je eden od udeležencev trdil, da morata imeti zakonca samo skupne prijatelje, čemur pa je druga udeleženka nasprotovala, saj se ji ni zdelo smiselno, da bi se družila z moževimi prijatelji iz košarke. Debata se je sklenila tako, da sta udeleženca pristala na konsenz, da morata oba zakonca poznati prijatelje od drugega, dlje pa nista prišla. Zanimivo se mi zdi, da je ravno eden od mož, ki so povedali, da se dobivajo s prijatelji na košarki, izrazil potrebo po skupnih prijateljih in ne katera od žena. Nekateri udeleženci pa so se strinjali z idejo, da je in mora biti njihov najboljši prijatelj sozakonec.

V tem podpoglavju sem predstavila najpomembnejše teme glede partnerskih odnosov, ki so bile izpostavljene v pogovorih po ogledu filmov, v nadaljevanju pa bom predstavila vlogo filma pri odpiranju pogovorov in nekatere posebnosti pogovorov.

11.2 VLOGA FILMA

Na podlagi prebrane teorije, zapisanih skupinskih pogovorov in kasnejše analize pogovorov sem izluščila nekatere pomembne vloge, ki jih ima film pri odpiranju pogovorov. S pomočjo teorije in lastnih opažanj sem te vloge opredelila in opisala njihovo uporabnost.

Ob gledanju filma se v gledalcu dogajajo različni procesi. Eden od njih je tudi **filmsko doživetje**, za katerega pravi Borčič (1978, str. 42), da je sposobnost dojeti filmsko dogajanje in ga aktivno vključevati v svoj lasten spoznavni svet. Dogaja se že med gledanjem filma, dopolnjuje pa se po njegovem koncu z razmišljanjem in pogovarjanjem o filmu. Filmsko doživetje gledalcu onemogoči zgolj mehanično gledanje filma, ampak je aktiven proces oblikovanja novega stališča, ideje, izkušnje. Tako lahko tudi za udeležence moje raziskave trdim, da so ob gledanju filmov in s filmskim doživetjem spoznali nekaj novega. Glede na to, da so se v raziskavo prostovoljno javili, sklepam, da so si tega tudi želeli.

Avtorji (Lukan Matko, Madison in Schmid) pravijo, da stik z umetnostjo, kar je tudi ogled filma odpira, začenja pogovor. Vprašanje, ki se mi je ob tej trditvi zastavilo, je, kako se to zgodi, na kakšen način poteka. V skupinskih pogovorih moje raziskave sem udeležence spodbujala, naj sami odpirajo teme, ki so se jim zdele zanimive in so se jim vtisnile v spomin. Gledalci so poskušali filme tudi **oceniti**: nekaterim so bili všeč, drugim ne. Pri tem pa mi je bil najbolj zanimiv komentar udeleženca po drugem filmu, ko je v svojih izjavah dajal različne, medsebojno nasprotujoče odzive na filme, najprej je rekel, da mu film ni bil všeč, da ga je pustil zbezanega, ker ni dal odgovorov na vprašanja, ki so bila izpostavljena, po drugi strani pa je kasneje rekel, da je bil ravno zaradi tega to dober film: *»K te pustijo mal raztresenga, ampak pol se moraš prsilt pa si ovrednotit stvari, a ne. Ker v bistvu o vsaki stvari moraš met neko mnenje. Če pa ti ga že oni podajo, pa je v bistvu tud tko tko.« (AM)*

Kot predpogoj za **analiziranje filma** Rutar (2006a) predpostavlja, da so gledalci sposobni globljega razmišljanja, kot zgolj opredelitve, če jim je bil film všeč ali ne. Glede na pogovore po filmu lahko sklepam, da so bili udeleženci pogovorov globljega razmišljanja sposobni. V literaturi je veliko napisanega o analiziranju filma, različni avtorji (Boggs in Petrie, Rutar,

Šimenc) opisujejo različne načine analize le-tega. Jaz sem svoj način pogovora po filmu in s tem tudi analizo filma razvila sama, ko pa sem prebrala literaturo, sem opazila, da se moj način delno prekriva z nekaterimi opisanimi vrstami analize. Glede na Šimencevo razdelitev pogovorov po filmu (1994) sodi moj način v impresionistični prijem, za katerega je značilno, da se pogovor gradi na vtisih gledalcev, ki so njihova subjektivna videnja in zato zelo raznolika. Že moje prvo vprašanje gledalcem po filmu je bilo: »Kaj ostaja v vas od filma?« S tem sem gledalcem pustila prosto pot, da so govorili o vsem, kar jim je takrat prišlo na misel. Nekateri so govorili o svojih občutkih po filmu, drugi so govorili, kaj jim je bilo v filmu všeč, tretji, kaj so si najbolj zapomnili in zakaj. Vendar je po tem prvem krogu, ko so se kar razgovorili, nastala tišina in presodila sem, da je čas za naslednje vprašanje. Druga opredelitev raziskanih pogovorov po filmu je, da so bili subjektivna evalvacija filma (Boggs in Petrie, 2008). Gledalci so se v pogovoru usmerjali na svoja čustva in občutke ob filmu ter so o tem, kar so si iz filmov zapomnili, kar jim je bilo všeč, govorili osebno, ne pa glede na neke objektivne kriterije o dobrem ali slabem filmu. Avtorja (prav tam) pravita, da vsak posameznik svojo evalvacijo obarva s svojimi življenjskimi izkušnjami, s svojim socialnim in moralnim stanjem, odvisna je od starosti gledalca, časa in kraja, kjer živi. Te evalvacije so torej zelo osebne in jih zato ni mogoče posplošiti na širšo populacijo.

Že ob prebiranju literature sem naletela na nekaj opredelitev vrst pogovorov po filmu. Ko sem analizirala pogovore po filmu, sem si jih želela opredeliti glede na vrste pogovora po filmu, ki jih je navedel Težak (1984). On loči naslednje vrste pogovorov: katehitične, hevristične, proste, debatne, problemske in polemične. Raziskovane pogovore po filmu bi lahko v določeni meri opredelila kot proste, saj je bil moj glavni namen, da bi potekali brez posebnega načrta, po poti vtisov, čustvovanj in opažanj gledalcev, jaz kot voditeljica pa bi pogovor zgolj spodbujala in govorila le, ko bi se mi zdelo primerno pojasniti ali rešiti kakšno dilemo. Vendar pogovori niso bili samo prosti, saj sem želela tudi raziskati, katere teme glede partnerskih odnosov je film gledalcem odprl in o teh temah izvedeti še kaj več. Pogovor je bil zato tudi debatni, saj sem s svojimi vprašanji izrazila nekatere teze o partnerskih odnosih, o katerih so potem udeleženci debatirali, izražali svoje mnenje ...

Borčić (1997) je tudi opisal pogovor po filmu, ki naj gre čez štiri faze. Ko sem analizirala pogovore, sem ugotovila, da so tudi moji pogovori potekali tako kot predloga Borčić, razen četrte faze. V prvi fazi pogovora vsak od udeležencev pove svoje vtise in opiše občutke. Tudi pri analiziranih pogovorih je bilo tako, da so najprej vsi udeleženci povedali, kaj ostaja v njih od filma. V drugi fazi se določi predmet pogovora in se poskuša ugotoviti, kako je bila tema prikazana. Predmet pogovora v raziskovanih pogovorih je bil partnerski odnos, v pogovoru pa

so gledalci govorili o različnih temah, povezanih z njim. V tretji fazi gledalci odkrivajo sporočilo filma, začne se odpirati trikotnik gledalec-film-življenje. Gledalci tudi spoznavajo izkušnjo drugih in jo primerjajo s svojo, na podlagi česar se jim lahko oblikuje nova življenjska izkušnja. Pomembne trditve morajo udeleženci utemeljevati z argumenti, ki izhajajo iz filma. V analiziranih pogovorih sem udeležence spodbudila, naj gredo še globlje, in sicer naj govorijo o sebi in svojih življenjskih izkušnjah, o svojih pogledih na izpostavljene teme. V zadnji fazi Borčić (1997) predlaga, da se obnovi najpomembnejše misli. Tega v naših pogovorih nismo storili, ampak se je pogovor zaključil takrat, ko nobeden od udeležencev ni imel ničesar več povedati.

Med pogovorom po drugem filmu so gledalci izrazili oviro, da je bil film preveč kompleksen, zato so težko govorili o njem. To se je poznalo tudi pri njihovih odgovorih, saj so kar nekajkrat izražali potrebo po razčiščevanju vsebine, časovnega zaporedja dogodkov, imen likov. Sami so predlagali, da bi si morali film večkrat ogledati, da bi o njem lahko govorili. Boggs in Petrie (2008) vidita prednost v **večkratnem gledanju** istega filma, saj je za njegovo analiziranje nujno, da si ga gledalci večkrat ogledajo, ker se stvari v filmu pogosto zgodijo na hitro, in zato lahko gledalci kakšno tudi spregledajo. Ko gledalec prvič gleda film, je najbolj pozoren na samo zgodbo in njene elemente, lahko tudi na osrednjo idejo filma. Pri drugem gledanju pa gledalec že pozna vsaj približen potek in razplet zgodbe, zato se lahko usmeri tudi na druge stvari. Tudi Rutar (2007) pravi, da vsak ponoven ogled istega filma, pove gledalcu nekaj novega, drugačnega. Ko sem razmišljala, zakaj se je ravno pri drugem filmu pojavila ta želja gledalcev po večkratnem gledanju filma, sem ugotovila, da so prvi film skoraj vsi gledalci že poznali, torej so poznali njegovo zgodbo in so se lahko usmerili tudi na druge stvari, npr. so poglobljeno opazovali partnerski odnos. Drugi film pa je bil za večino gledalcev nov, bil je tudi bolj zahteven, resen kakor prvi film, kar je najbrž razlog, da so gledalci po tem filmu zaradi nepoznavanja vsebine težje govorili o sebi, saj so čutili večjo potrebo po razjasnjevanju vsebine.

Razmišljala sem, če je pomembno, katero temo je posamezen udeleženec **najprej izpostavil**. Glede na to, da so v odgovorih na vprašanja v zvezi s tem, kaj jim ostaja od filma, stvari izpostavljali samoiniciativno, je moj odgovor, da je vrstni red izpostavljenih tem pomemben. Tako Boogs in Petrie (2008) trdita, da ko gledalec govori o filmu, teži k temu, da najprej izpostavi stvari, ki so nanj naredile najmočnejši vtis. Tudi Madison in Schmid (2001) poudarjata, da gledalec v svojih odgovorih povzame in opiše tiste prizore, ki so zanj

pomembni ali zanimivi, s tem se razkrije drugim, saj pove kar nekaj o svoji osebnosti, svojih interesih, lahko pa tudi o skrbah ali trenutnih težavah. To je še en vidik, ki bi ga lahko podrobneje raziskala, še posebej, če bi bil moj namen poglobiti se v vsakega udeleženca pogovorov posebej.

V odgovorih udeležencev sem zaznala tudi različne vloge, ki jih gledalci pripisujejo filmu. V teoretičnem delu sem pisala o tem, ali je namen filma samo zabava gledalcev ali kaj več. Ena od udeleženk je npr. izrazila vlogo, ki jo pripisuje filmu tako: »*Jaz imam rada filme s srečnim koncem.*« (AŽ) V tej želji je izraženo njeno pričakovanje do filma, da se srečno konča, kar najbrž njo osebno tudi razveseli. Boggs in Petrie (2008) v povezavi s tem govorita o subjektivnih zavorah ali slepoti gledalca. Ena od njih je tudi ta, da gledalec od določenih igralcev, filmskih zvrsti pričakuje ali si od filma želi samo nekatere učinke (npr. samo zabavo ali veliko umetniško vrednost filma). Vendar menim, da če bi pri svoji raziskavi uporabila samo filme, ki bi gledalcem izpolnili pričakovanja in jih ne bi presenetili, pretresli, vrgli iz tira, bi si bili pogovori po filmih podobni, udeleženci pogovora bi se zgolj strinjali z vsem prikazanimi; menim da jim takšni filmi ne bi nudili take priložnosti za njihovo osebno rast pa tudi ne za potrditev njihove poti, kakor so sami izrazili: »*Ja, še bolj te zasidra v tistih tvojih stvareh v katere, v teh tvojih vrednotah, k jih maš.*« (CŽ)

Udeleženci so se pritožili, da je bilo življenje likov v filmu prikazano kot idealno in brezskrbno. Na to gledalce opozarja tudi Košir (1996, str. 26), ki pravi, da je življenje v svetu množičnih občil, torej tudi filma, očarljivo, bleščeče in nikoli dolgočasno, problemi so videti enostavno rešljivi, liki pa živijo brezskrbno in razburljivo življenje. Za gledalce je lahko nevarno, če se ne zavedajo, da so liki v filmih (z izjemo dokumentarnih filmov) izmišljeni, njihove zgodbe so nastale pod peresom filmskih ustvarjalcev ali pisateljev. To pomeni, da je skorajda nemogoče, da bi se neka zgodba, videna v filmu, ponovila tudi v njihovem življenju.

Partnerji so v pogovorih po filmih govorili o sebi in svojih partnerskih odnosih na vsaj pet različnih načinov: z neposrednimi trditvami, s pripovedovanjem zgodb iz svojega življenja, preko vlečenja vzporednic s filmom, preko opisov prizorov in dogodkov v filmu ter preko navajanja citatov iz filmov.

Za **neposredne trditve** in **pripovedovanje zgodb** iz svojega življenja lahko rečem, da niso direktno povezane z ogledom filma; je pa ogled filma in kasnejši pogovor, vključno z mojimi

vprašnji in odgovori drugih udeležencev, posameznega gledalca spodbudil, da je o želeni tematiki spregovoril na ta način.

Gledalci so sami izpostavili, da so med gledanjem iskali **vzporednice med filmom in sabo**. Nato so v pogovoru izpostavili, da so nekatere stvari v filmu in njihovem odnosu enake, druge pa so popolnoma drugačne: *»Jaz skoz iščem vzporednice s filmom, z mano, z AŽ, z uno gospodično, gospo, z unim gospodom ...«* (AM) Konkretno je eden od udeležencev izpostavil, da sta se lika v filmu prepirala na popolnoma drugačen način, kot se onadva z ženo, kar mu je bilo kar čudno. Zanimiva je bila tudi opazka CM: *»Kakšne stvari sva recimo midva opazila že ko sva gledala film, pa potem v najinem odnosu ... V bistvu po svoje koristen film, da kakšne stvari preprečeš, preden res grejo predaleč.«* Zdi se, kot da je videl v filmu neko preventivo za nezaželene stvari, do katerih lahko v odnosu pride.

Naslednji način, na katerega so udeleženci pogovora po filmu govorili o zanje pomembnih temah, je, da so **opisali določen prizor v filmu** in potem o tem povedali svoje mnenje ali kar se jim je pri tem zbudilo v mislih. Mislim, da so že samo s tem, ko so neko temo izpostavili, so dali jasno sporočilo, da je to zanje pomembno, da se jim je to vtisnilo v spomin. Npr: *»Ja, mogoče, če se navežem na to pozornost, kak je dejansko, prkaže zelo lepo v filmu, kako je velik pozornosti treba. Recimo, če je on pač enkrat vidu, da je pa njej pomembno, da, ne vem, je tekočina za brisalce, da jo nafila, ne, zakaj se ne more on potrudet pa se spoment pa narest. In spet ona, če vidi, da njemu ful pomeni ta sproščenost in spontanost, da bi pa kdaj tud mal urnik stran vrgla, pač v smislu, tud, ko so otroc že starejši, tko da je ful, v bistvu, ene te pozornosti, ne sam tist romantične, ampak prov uno, delat na seb, iz dneva v dan.«* (CM).

Zadnji izmed izpostavljenih načinov pa je **navajanje citatov iz filma**. Pri tej temi bi rada povedala, da so nekatere citate pri pogovoru o prvem in drugem filmu navajali v jeziku filma, angleščini, tretji film pa je bil v italijanščini, katere ni govoril nihče od udeležencev. Tudi ko sem si pogledala vse tri pogovore po filmu, sem prišla do spoznanja, da so največ citatov navajali iz prvega filma, in to v pogovorih po vseh treh filmih. Naj navedem samo nekaj različnih citatov, ki so jih udeleženci uporabljali: *»And they lived mostly happily ever after.«*, *»Na začetku filma je rekla, da bolečina boli, da ne more kr nehat, mamu skoz en opomnik, kje nas boli ...«*. To pa je primer, ko je udeleženka citat povezala s svojim daljšim razmislekom o pomenu tega citata: *»Jaz sem se spomnila začetkov, no tisto, od kdaj v zakonu sčasoma žlica postane navadna žlica. Mi je tok dobro, ker se moraš res vsak dan znova odločat, to je zdaj najin zakon, iz katerega bova naredila največ, kar se da. Ta žlica, da ne ostane navadna žlica, ampak da tud čez trideset let vidiš tisto žlico od une juhe, to mi je blo ful dober. Te majhne pozornosti, k jih ful hiter sam spika) stran, pa jih lahk še preden pridejo otroci.«* (CŽ)

Sama sem si že v fazi izbire filmov iz njih izpisovala zanimive citate, misli, prizore, ki so se mi ob gledanju vtisnili v spomin, zdeli pomembni. Ko sem načrtovala posamezno srečanje, sem si tako še posebej izpisala tiste trditve o partnerskem odnosu, za katere sem menila, da bi jih bilo zanimivo postaviti udeležencem pogovora kot vprašanje, v premislek in debato. Tako sem tudi sama, kot so udeleženci v odgovorih, jaz pa v vprašanjih, uporabljala razne citate in prizore iz filmov, s katerimi sem oblikovala vprašanje. Eden od primerov uporabe prizora iz filma je na primer ta: *»Kako pa ohranjate svoj odnos živ? Sem se spomnila na tist prizor v filmu, ko že imata otroka in zvečer sedita za mizo, oba izmučena, in govorita o zdravniku pa o tej obveznosti, pa uni, saj najbrž je res, da so stvari, ki te omejujejo, pa jih moraš načrtovat, ampak vseen pri tem ne smeš pozabit tud na neko živost odnosa. Kako se vi zdaj znajdete v tem?«* (Anamarija), ali uporaba citata: *»Zdaj mi odzvanja v mislih, pa bi rada delila z vami, iz prvega filma, Najina zgodba, ko mu na koncu reče ona: Ja, in prave prijatelje je težko najti«*. (Anamarija)

Eno od raziskovalnih vprašanj se nanaša tudi na to, kako filmi z **različnimi razpleti** oblikujejo **vzdušje** po filmu in skupinski pogovor. S tem namenom sem izbrala tudi filme, ki imajo različne razplete. V prvem in tretjem filmu sta partnerja ostala skupaj, v drugem filmu pa se partnerja na koncu zelo spreta, nakar žena umre. Gledalci so po ogledu filma vedno z drugimi delili svoje počutje. Po prvem filmu so nekateri udeleženci opisovali strah med filmom, kako se bodo konflikti rešili, vendar sta bila vzdušje in pogovor kljub temu zelo sproščena. Po drugem filmu pa je bilo vzdušje naravnost moreče. Vsi udeleženci pogovora so v svojih odgovorih izražali, težek občutek v prsih, zbežanost, temačnost. Tudi pogovor se je večkrat ustavil, udeleženci pa so potrebovali veliko časa, da so prešli iz pogovora o filmu na pogovor o sebi, pa še potem so se pogosto vračali nazaj na vsebino filma. Po tretjem filmu so gledalci svoje občutke celo primerjali s prejšnjim filmom: *»Jaz sem bolj vesel.«* (AM) Iz tega sklepam, da so pogovori in vzdušje po filmih odvisni tudi od razpleta filma.

Pri drugem filmu se je zgodil tudi zanimiv pojav, ki sem ga imenovala odpor do filma. Eden od udeležencev je namreč izrazil svoje nelagodje ob filmu: *»Men je blo kr škoda cajta pa mojih misli za ta film, pač, da se mažejo s tako vsebino. Že ko sem pred časom vidu trailer za ta film, sem reku ok, hvala lepa.«* (CM) Tudi nekateri drugi udeleženci so kasneje v pogovoru izrazili svoje nelagodno počutje ob filmu. Ta odpor do filma si razlagam kot še eno vrsto subjektivnih zavor gledalcev (Boggs in Petrie, 2008), in sicer kot pretiran odziv na nekatere filmske elemente; ponavadi sta to sicer spolnost ali nasilje. Gledalci so se tako odzvali na film

kot celoto ter na splav. Rutar (2010) pravi, da so dobri filmi tudi takšni, ki prikazujejo to, kar je gledalcem tuje, nenavadno, neobičajno. S tem filmi še bolj spodbujajo gledalce k razmišljanju o videnem in ovrednotenju le-tega.

Kot zanimivost naj pri tem povem še, da so skoraj vsi gledalci v svojih odgovorih v pogovoru po drugem filmu samoiniciativno izpostavili najbolj pozitivno osebo v filmu, ki je bil moški iz norišnice. Zanimivo se mi zdi, da so samo v drugem filmu izpostavili najbolj pozitiven lik v filmu. Mogoče so s tem želeli zmanjšati svoj negativni odziv na film ...

Skupinski pogovor o partnerskih odnosih, zasnovan na ogledih filmov, se je iz srečanja v srečanje razvijal. Tako so se nekatere teme pogovorov večkrat pojavile po ogledu različnih filmov. S tem so udeleženci pogovora nanje pogledali iz različnih vidikov in te teme vse bolj poglobljali. Vzpostavljena je bila neka **kontinuiteta** v pogovorih, ki so jo udeleženci naredili sami, s svojimi odgovori. Kot primer navajam enega teh pogovorov: *AM: »Jaz mislim, da so bli uni odnosi tm v prejšnjem filmu velik bolj iskreni. Oziroma so bli mal boljš prijatli, te v bistvu sploh niso bli prjatli, tle so bli pač družba za mašilo.«*

AŽ: »Pa že za un film smo rekli, da so bli bedni prjatli.«

AM: »Ja, pa že za une smo to rekli.«

BŽ: »Ja, tle so bli pa dizaster.«

Včasih pa sem kontinuiteto s svojimi vprašanji vzpostavila jaz.

Za konec bi rada navedla še eno posebnost pogovora. V svojih odgovorih so se udeleženci večinoma strinjali med sabo in so se tako pri odgovarjanju tudi nanašali drug na drugega. Vendar pa je pri enem od vprašanj prvega pogovora, prišlo do nesoglasja med dvema udeležencema. Takrat sem opazila, da si nekako ne upata izraziti svojega nestrinjanja, zato sem jima neposredno povedala, da naj svoje nestrinjanje izrazita naglas, saj je le-to dovoljeno. Šele potem sta se spustila v nadaljnjo debato. Upam, da so si v nadaljnjih pogovorih udeleženci svoja nestrinjanja upali izražati naglas. V raziskovanih skupinskih pogovorih je večkrat prišlo do situacije, ko je eden od udeležencev s svojim odgovorom debato speljal v določeno smer, npr. ob vprašanju, kateri so po njihovem mnenju dobri temelji odnosa, je prvi udeleženec, ki je spregovoril, izpostavil kot pomemben temelj versko življenje. Nato so mu drugi udeleženci pritrdili in ni nihče izpostavil ničesar drugega. Menim, da je bilo potem drugim udeležencem zaradi same dinamike v skupini in izražene težnje po izogibanju konfliktom težko odgovarjati drugače od zastavljene smeri.

Pogovor po filmu je vedno odvisen od skupine ljudi, ki se pogovarja in od vsebine ogledanih filmov. V moji raziskavi so bili udeleženci pogovora poročeni pari. Zato bi rada povedala, da je vsebina in teme pogovorov, ki je predstavljena v prvem podpoglavju interpretacije in se nanaša na partnerske odnose specifična za mojo raziskovalno skupino. Način, kako so udeleženci odpirali teme, kako jim je pri tem pomagal film ter drugi poudarki, ki so predstavljeni v drugem podpoglavju, pa so bolj splošni in širše uporabni pri uporabi filma za odpiranje pogovorov.

12 ZAKLJUČEK

Gledanje filmov in pogovor po njih mi je eden najljubših načinov preživljanja prostega časa z možem. Opažam namreč, da naju to vedno poveže, saj se s pogovorom po filmu odpreva eden drugemu in s tem izveva kaj novega drug o drugem. Odkrivava tudi skupne poglede na dogodke.

V svojem diplomskem delu sem opazila, je za pogovor po filmu, ki ne vsebuje samo razčiščevanja vsebine, ampak tudi osebno razkrivanje udeležencev drugim, pomembno, da udeleženci poznajo vsebino filma, kar pa je včasih (posebno pri težjih filmih) težko doseči z enkratnim ogledom. Kot eno od možnih rešitev predlagam, da si udeleženci pred skupinskim ogledom sami ogledajo film. Ta možnost bi sicer rešila zadrego glede nepoznavanja vsebine, vendar je kar zahtevna za izvedbo, saj filmi trajajo vsaj eno uro in pol, kar pa je lahko za posameznika preveč obremenjujoče, in bi ga odvrnilo od sodelovanja pri raziskavi. Lažje izvedljivo se mi zdi, da bi si udeleženci pred srečanjem prebrali vsebino filma (lahko pa bi jo slišali tudi pred ogledom filma) in si pogledali nekaj izsekov iz filma ali njegov napovednik. Ta rešitev bi udeležencem morda omogočila lažje sledenje filmu, vendar hkrati obstaja možnost, da bi jih opisana vsebina filmov že predhodno preveč usmerila v določene poudarke in njihovi odgovori ne bi bili več spontani in pristni. Osebno se mi zdi najlažja rešitev, da se udeležencem ni potrebno vnaprej pripravljati na ogled filma, ampak bi si na samem srečanju po ogledu filma kot skupina vzeli 15 minut časa ter se skupaj pogovorili o vsebini filma, ki jim ne bi bila jasna, lahko pa bi tudi pogledali kakšen izsek, ki sem jim je zdel nerazumljiv ali prehiter. Po tem uvodnem delu pa bi začeli s pogovorom o filmu, začevši z zbiranjem njihovih vtisov.

Teme pogovorov, ki se razvijejo po ogledu filmov, so različne. Nanje vplivajo različni dejavniki: člani skupine, izbrani filmi, voditelj pogovora, kraj in čas ogleda filmov. Rezultati moje raziskave so uporabni v dveh smereh. V prvi smeri so uporabne teme pogovorov, ki so jih udeleženci, v mojem diplomskem delu poročeni pari, izpostavili, saj lahko z njimi podrobneje osvetlimo partnerske odnose in z njimi povezane teme. Ta vidik bi lahko še podrobneje raziskala, posebno bi se lahko še bolj usmerila v raziskovanje zgodbe vsakega od udeležencev ali para pogovora posebej. Tukaj vidim možnost za nadaljnje raziskovanje. V drugi smeri pa so rezultati moje raziskave povezani z vlogo filma pri odpiranju tem pogovorov, skladno tudi z namenom diplomskega dela. Uporabni so za vse, ki jih veseli in

zanima delo s filmom. S pomočjo predstavljenih rezultatov lahko spoznajo načine, kako je mogoče s pomočjo ogleda filma odpirati skupinske pogovore, ter kako sam ogled filma pomaga udeležencem izražati odprte teme.

V tem vidim pridobitev predvsem za socialne pedagoge, ki smo pripravljene na nove izzive in nove metode pri delu z različnimi skupinami. Film je zelo uporabna in dostopna metoda dela, ki je blizu večini generacij, vendar ni dovolj le ogled filma, še pomembnejši je pogovor po njem. Brez tega uporaba filma nima globljega pomena za skupino ali posameznika, ampak je samo eden od načinov preživljanja prostega časa. To sem opazila tudi na moji pedagoški praksi v tretjem letniku, ki sem jo opravljala v Mladinskem domu Malči Beličeve. Tekom enega meseca, kolikor sem bila tam, smo si z otroki in mladostniki ogledali več filmov, vendar je bila to le skupna prostočasna aktivnost. Film sproža v gledalcih odzive, jih spodbuja k razmišljanju, zato se mi zdi odlična priložnost za različne skupine, da si te odmeve, odzive, med sabo podelijo in se na ta način bolje spoznajo ter povežejo med sabo. Seveda pa mora biti vsem udeležencem pogovora omogočeno, da povedo svoje mnenje, ter da so udeleženci drug do drugega strpni in sprejemajoči. Posebno se mi zdi ta metoda dela zaradi njenega povezovalnega učinka primerna za skupine oseb, ki živijo skupaj v različnih vzgojno-izobraževalnih ter drugih institucijah. Prav tako pa se mi zdi ogled filma odlična iztočnica za pogovore o zelo različnih tematikah npr. o nasilju, identiteti, prijateljstvu, drugačnosti ..., kar je uporabno tako pri delu s prej navedenimi skupinami kot tudi v šolskih razredih, debatnih skupinah. Eden od učinkov ogleda filma je tudi, da gledalcem prinaša olajšanje, ko vidijo, da se z istimi problemi, kot so njihovi, srečujejo tudi liki v filmu (Madison in Schmid, 2001). V tem vidim uporabnost te metode pri delu z ranljivi skupinami (npr. brezposelni, brezdomci ...), saj bi jim skupni ogled filma lahko pomagal odpreti pogovor o njihovem lastnem položaju, pomagal bi jim razkriti kolektivno izkušnjo in pomagal ozavestiti, da v tej situaciji niso osamljeni.

Pomembna pa je tudi sama izbira filma. Film naj pri gledalcih spodbudi odziv; voditelj mora zato izbrati filme, ki so bolj kakovostni, ki v svojem sporočilu ne ostajajo zgolj na površju (Kelbl, 2011), ki gledalce presenetijo, ne pa samo izpolnjujejo pričakovanja, ki jih imajo do filma (npr. se zabavati). S tem je filmskemu gledalcu omogočena osebna rast in razvoj ob gledanju filma in v pogovoru po filmu. Gledalec se mora namreč opredeliti do tem in izjav iz filma, ki so ga spodbudile k razmisleku.

Med samim izvajanjem mojega raziskovanja, ki je obsegalo tri srečanja skupine, sem prišla do ideje, da bi bilo zanimivo dolgoročneje izvajanje te metode dela. Predlagala bi mesečna srečanja iste skupine, ki naj trajajo dokler je interes. Na začetku naj skupina opredeli cilje, nato pa si na vsakem srečanju pogleda en film, lahko ga vsak mesec izbere drug udeleženec, ki potem tudi vodi pogovor po filmu. To bi bilo po mojem mnenju za skupino zanimiv način spoznavanja, povezovanja pa tudi izmenjevanja pogledov na svet in debate o različnih temah.

Refleksija raziskovanja

Čez celoten empirični del sem se spraševala o svoji raziskovani skupini. Skupina, ki sem jo raziskovala, je bila med seboj zelo homogena: vsi so bili poročeni, imeli so podobne poglede na svet, bili so iste religijske pripadnosti. Pri kvalitativnem raziskovanju so sicer rezultati vedno specifični in nemogoči za posplošitev na celotno populacijo, moja raziskovana skupina pa je zaradi homogenosti še bolj posebna. S homogenostjo skupine sem gotovo izgubila širino odgovorov, saj sem opazila, da udeleženci pogovora niso izražali različnih, nasprotujočih si mnenj, ampak so sledili toku pogovora, se nanašali eden na drugega, nekako so težili k izogibanju konfliktom. S homogenostjo skupine pa sem pridobila to, da so udeleženci čutili varnost glede izražanja svojih osebnih prepričanj, okoli katerih so javne debate zelo burne (npr. vprašanje splava). Zaradi občutka varnosti menim, da so bili udeleženci pogovora v svojih odgovorih tudi zelo osebni. Konec koncev, ko pomislim na svoje osnovno raziskovalno vprašanje, ugotovim, da ne/homogenost skupine ni bistvena za glavne poudarke in ugotovitve moje raziskave, saj sem želela raziskati načine, kako film odpira skupinske pogovore, zaradi same izvedbe pa sem pridobila tudi vpogled v partnerske odnose in teme, ki so jih udeleženci izpostavili v povezavi s tem.

Sprašujem se tudi o svoji vlogi, oziroma o vlogi voditelja pogovora pri pogovorih, ki izhajajo iz ogleda filma. Ko gledam nazaj na svoje vodenje, opažam, da sem večino pogovorov s svojimi vprašanji usmerjala jaz, ne pa toliko udeleženci s svojimi odgovori, kakor sem si želela. Sicer sem pri vsakem vprašanju počakala, da so povedali, kar so želeli, vmes pa sem jih spodbujala, da so vsi čim bolj sodelovali. Ko pa je nastala tišina, sem jim postavila eno od vprašanj, ki sem si jih že vnaprej pripravila (izhajajoč iz predhodnih ogledov filma). Tu mislim, da bi lahko še bolj izhajala iz udeležencev ter iz njihovih odgovorov. Kot omejitev takega načina dela s skupino vidim to, da niso bili vsi udeleženci enako aktivni v pogovoru. Sicer sem sama aktivnost udeležencev prepuščala njim osebno, samo za prvi krog smo se dogovorili, da gremo v krogu in vsak od udeležencev pove svoje vtise, potem pa je sodelovanje prostovoljno. Vendar če je namen voditelja skupine drugačen, npr. da se skupina

poveže, je po mojem mnenju dobro, da so vsi udeleženci enako aktivni, zato bi jih moral k temu voditelj dodatno spodbujati.

Pred začetkom raziskovanja sem se veliko ukvarjala s samo izbiro filmov, ki si jih bom ogledali. Želela sem izbrati različne, vendar kakovostne filme, predvsem pa sem želela izbrati filme, ki bodo s svojo vsebino gledalce izzvali k razmišljanju. Vseeno me je bilo strah njihovega odziva na drugi film *Krožna cesta*, saj ima ta film destruktiven konec. Po ogledu filma se je pokazalo, da je na gledalcih film res pustil močen vtis. Po eni strani so razčiščevali nejasnosti v zvezi z vsebino filma, hkrati pa so nekateri film zavračali, da ga ne bi bilo potrebno gledati ... Menim, da sem s tem dobila še boljši vpogled v uporabo filma in ni mi žal, da sem se odločila za takšno izbiro.

V procesu celotnega raziskovanja v diplomskem delu sem se veliko naučila o raziskovani temi pa tudi o sami sebi. Še posebno mi je bilo v izziv ponovno sami raziskovati, saj smo tekom študija imeli več skupinskih seminarjev, kar mi je bilo všeč, zdaj pa sem delo opravila sama v sodelovanju z mentorico. Želim si, da bi v prihodnosti našla mesto, kjer bi lahko spoznanja svoje diplome tudi aktivno uporabljala pri delu, saj me to zares veseli.

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

13 LITERATURA

Argyle, M. (1992). *The Social Psychology of Everyday Life*. London: Routledge.

Arnheim, R. (2000). *Film kot umetnost*. Ljubljana: Krtina.

Barker, L. L. in Gaut, D. A. (1996). *Communication*. Boston: Allyn and Bacon.

Boggs, J. M. in Petrie, D. W. (2008). *The Art of Watching Films*. Boston: McGraw-Hill.

Borčič, M. (1978). Pedagoški pristop k razumevanju filmskega dela. V M. Vrabc, S. Težak in M. Borčič, *Metode filmske vzgoje* (str. 39–59). Ljubljana: Univerzum.

Borčič, M. (1997). *Z glavo ob zid: filmska vzgoja včeraj – za danes in jutri*. Ljubljana: Infomedia 3 filming.

Borčič, M. (2007). *Filmska vzgoja na Slovenskem: spominjanja in pričevanja 1955-1980*. Ljubljana: Umco.

Bordwell, D. in Thompson, K. (2001). *Zgodovina filma*. Ljubljana: Slovenska kinoteka.

Brenk, F. (1979). *Kratka zgodovina filma na Slovenskem*. Ljubljana: Univerzum.

Buddemeier, H. (1996). *Življenje v umetnih svetovih: navidezna resničnost, videospoti in vsakdanje gledanje televizije*. Ljubljana: Inštitut za trajnostni razvoj.

Clark, V., Jones, P., Malyszko, B. in Wharton, D. (2007). *Complete A-Z media & film studies handbook*. London: Hodder Arnold.

Černuta, L. (2011). *Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije v gospodinjstvih in pri posameznikih, podrobni podatki, Slovenija, 2011 – končni podatki*. Pridobljeno 16. 12. 2011, s http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=4384

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

Iršič, M. (2005). *Uvod v razreševanje konfliktov v medosebnih odnosih*. Ljubljana: Zavod Rakmo.

Jovanović, J. (2008). *Uvod v Filmsko mišljenje*. Ljubljana: Umco.

Juul, J. (2010). *Družinske vrednote: življenje s partnerjem in otroki*. Radovljica: Didakta.

Kavčič, B. in Vrdlovec, Z. (1999). *Filmski leksikon*. Ljubljana: Modrijan.

Kelbl, B. (2011). S filmom k obravnavi nasilja v družini. V N. Bucik, I. Lukan Matko (ur.), *Skozi umetnost o medosebnih odnosih* (str. 39–46). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti. Pridobljeno 2. 2. 2012, s <http://projekti.inst-krim.si/index.php?id=26>

Kino trgi in obiskovalci. (2007). Pridobljeno 19. 8. 2011, s <http://www.kolosej.si/trzenje/trgi-obiskovalci-2007/>

Kirbiš, A. (2011a). Ustvarjalnost, kultura, prosti čas. V M. Lavrič (ur.), *Mladina 2010: družbeni profil mladih v Sloveniji* (str. 249–278). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino; Maribor: Aristej.

Kirbiš, A. (2011b). Virtualizacija vsakodnevnega življenja. V M. Lavrič (ur.), *Mladina 2010: družbeni profil mladih v Sloveniji* (str. 279–306). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino; Maribor: Aristej.

Koporec Oberčkal, A. (2010). *Vpliv organizacijske subkulture in spola na prijateljstvo*. Doktorska disertacija, Maribor: Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede. Pridobljeno 16. 4. 2012, s <http://dkum.uni-mb.si/Dokument.php?id=19937>

Košir, M. (1996). O medijih. V M. Košir in R. Ranfl, *Vzgoja za medije* (str. 9–112). Ljubljana: DZS.

Lukan Matko, I. (2011). Uvod. V N. Bucik, I. Lukan Matko (ur.), *Skozi umetnost o medosebnih odnosih* (str. 4–8). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti. Pridobljeno 2. 2. 2012, s <http://projekti.inst-krim.si/index.php?id=26>

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

Madison, R. J. in Schmid, C. (2001). *Talking pictures. A Parents' Guide to Using Movies to Discuss Ethics, Values, and Everyday Problems with Children*. Philadelphia, London: Running Press.

Musek, J. (2010). *Psihologija življenja*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.

Musek, V. (1960). *Knjiga o filmu*. Ljubljana: Prešernova družba.

Pelko, S. (2005). *Filmski pojmovnik za mlade*. Maribor: Aristej.

Peršin, G. (2006). Film in književnost. V G. Peršin, M. Reichenberg in D. Rutar, *Vzgajanje pogleda, 1. del* (str. 9–34). Kamnik: Matična knjižnica.

Roberts, D. F., Foehr, U. G. in Rideout, V. (2005). *Generation M: Media in the Lives of 8-18 year-olds*. Pridobljeno 21. 12. 2011, s <http://www.kff.org/entmedia/upload/Generation-M-Media-in-the-Lives-of-8-18-Year-olds-Report.pdf>

Rugelj, S. (ur.). (2006a). *Poglej si z novimi očmi!. Vodnik za poučevanje tri- do enajstletnih otrok o filmu in televiziji, namenjen vzgojiteljem, učiteljem in staršem*. Ljubljana: UMco, 2006.

Rugelj, S. (ur.). (2006b). *Poglej si z novimi očmi!. 2, Vodnik za poučevanje najstnikov o filmu in televiziji, namenjen vzgojiteljem, učiteljem in staršem*. Ljubljana: UMco.

Rugelj, S. (2009). *Gledalec/bralca: zapisi o filmih in knjigah*. Ljubljana: UMco.

Rutar, D. (2006a). Film in psihoanaliza. V G. Peršin, M. Reichenberg in D. Rutar, *Vzgajanje pogleda, 1. del* (str. 61–85). Kamnik: Matična knjižnica.

Rutar, D. (2006b). Film in psihoanaliza. V G. Peršin, M. Reichenberg in D. Rutar, *Vzgajanje pogleda, 2. del* (str. 59–83). Kamnik: Matična knjižnica.

- Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih
- Rutar, D. (2007). Psihoanaliza in film. V G. Peršin, M. Reichenberg, M. in D. Rutar, *Vzgajanje pogleda, 3. del* (str. 59–84). Kamnik: Matična knjižnica.
- Rutar, D. (2008): *Kinotečno vzgajanje otrok: 1. del*. Ljubljana: samozaložba.
- Rutar, D. (2010): *Kinotečno vzgajanje otrok: 2. del*. Ljubljana: samozaložba.
- Satir, V. (1995). *Družina za naš čas*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Svetlin Kastelic, N. (2011). *Kinematografska dejavnost, Slovenija, 2010 – končni podatki*. Pridobljeno 17. 11. 2011, s http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4315
- Šimenc, S. (1994). *Vrednotenje filma*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Težak, S. (1978). Delovne metode v filmski vzgoji. V M. Vrabec, S. Težak in M. Borčič, *Metode filmske vzgoje* (str. 22–39). Ljubljana: Univerzum.
- Thompson, K. in Bordwell, D. (2009). *Svetovna zgodovina filma: tretja izdaja*. Ljubljana: UMco: Slovenska kinoteka
- Tirabassi, B. in Tirabassi, R. (1998). *Kako živeti s partnerjem, saj brez njega ne gre?!: razvijanje znanj, veščin in odločitev, ki so potrebni za uspešne odnose*. Tržič: Učila.
- Tratar, M. (2007). Rojstvo – izziv partnerskega odnosa. *Socialna pedagogika*, 11(1), 237-260.
- Trček, J. (1994). *Medosebno komuniciranje in kontaktna kultura*. Radovljica: Didakta.
- Trenholm, S. in Jensen, A. (2004). *Interpersonal Communication*. New York; Oxford: Oxford University Press.
- Ule, M. (2009). *Psihologija komuniciranja in medosebnih odnosov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Založba FDV.

Merljak, A. (2012). Film kot oblika spodbude k pogovorom o partnerskih odnosih

Vec, T. (2002). Dejavniki učinkovite komunikacija in komunikacijski zakoni. *Socialna pedagogika*, 6(1), 69-82.

Vrabec, M. (1968). *Moj otrok in film*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Wood, J. T. (2000). *Relational Communication: Continuity and Change in Personal Relationships*. Belmont, CA: Wadsworth.

Zalokar Divjak, Z. (2001). *Jaz in ti: medosebni odnosi v sodobnem času*. Krško: Gora.

14 PRILOGE

14.1 PRILOGA ŠTEVILKA 1: PRIMER KODIRANJA

Vprašanja in odgovori	Kode 1. reda	Kode 2. reda	Kategorije
<p>Anamarija: Onadva sta se v mislih, v teh odsekih za nazaj, sta se pogosto vračala tudi na začetke njunega odnosa, pa kako sta imela prvega otroka, pa drugega, pa kako sta se poročila. Se tudi vi kdaj vračate? Se vam zdi to pomembno za odnos, kaj vam to prinaša?</p> <p>CŽ: <u>Osvežitev, tisto spominjanje. Osvežitev te tvoje odločitve pa teh temeljev, ups, pardon.</u></p> <p>CM: Ne, ne, ne, obe besedi si mi pobrala. (smeh)</p> <p>CŽ: <u>Prov iz tega vidika, ko sva se pogovarjala, še preden sva se poročila: na kaj se boš oprl, ko bo totalna štala, kaj je tist tvoj temelj, ko bo orng zaškripal, kam se boš obrnil, na kaj se boš spomnil, da te bo spet pokonc nazaj dal.</u></p> <p>In se mi zdi, da so <u>prav ta vračanja, da te osvežijo, da te spomnijo, sploh potem, ko so otroc, ko je tista rutina, urniki in to: »Saj res, kaj sva že midva hotela iz svojga lajfa narest?«.</u> V takem smislu, kaj je bilo tist na <u>začetku, da te osveži. Ja midva se vračava dostkrat nazaj, mal</u></p>	<p>Vračanje nazaj na začetke odnosa prinaša spominjanje, osvežitev odločitve in temeljev.</p> <p>Pred poroko sta se pogovarjala, na kaj se bosta oprla, kaj je njun temelj, ko bo prišlo do krize.</p> <p>Vračanja nazaj jo osvežijo, spomnijo zakonce, kaj so si želeli na začetku, še posebej potem, ko pridejo otroci, rutina in urniki.</p> <p>Dostokrat se vračata nazaj.</p>	<p>vračanje na začetke odnosa</p> <p>reševanje konfliktov</p> <p>vračanje na začetke odnosa</p>	<p>ohranjanje odnosa</p> <p>konflikti</p> <p>ohranjanje odnosa</p> <p>ohranjanje odnosa</p>

<p>pošnofat. <u>CM: Ja pač eno je to, da je bila ta obljuba, ki je temelj, drugo pa je to, tud v filmu je blo tko narejen, da ko je bil zakon na vagi v filmu po svoje, če se spleča al se ne spleča, uni prijatelji so se pogovarjali ne vem, kako bi bilo boljš, če bi spremenili božje zapovedi glede tega in tko. Se mi zdi, da ko je ona, ko so ji šli ti fleši glede tega zakona, mislim poroke in glede otrok, je bilo bolj to, da je vagala pluse pa minuse. In mogoče smo Slovenci še bolj kritični drug do drugega, da je mogoče dobro gledati tudi iz tega vidika, da mogoče mal osvežiš, o pa saj ni vse samo tako slabo pa črno. Moraš se mal spomnit dobrih stvari. Na začetku filma je rekla, da <i>bolečina boli, da ne more kr nehat</i>, mamu skoz en opomnik, kje nas boli, medtem ko pa dobrih stvari se pa lahko pol hiter pozabijo al pa ratajo samoumevne.</u> <u>CŽ: Pa slabo prevaga tisto dobro. No to se pr nama dostkrat pozna, ko počti, jaz vidim vse tisto slabo in to pa tist pa to pa to ni, pa to ni, pa to je tko, in pol me vpraša</u> <u>CM: »Ja pa sploh še kaj dobrega vidiš?«, pa imam dejansko luknjo, ker tisto ta slabo tako prevaga. Kako je res</u></p>	<p>Zakonska obljuba je temelj.</p> <p>V filmu, ko je bil zakon na tehtnici, če se spleča ali ne spleča, so se prijatelji pogovarjali, da bi spremenili božje zapovedi.</p> <p>Tudi glavna igralka je ob spominih na zakon in otroke, tehtala pluse in minuse.</p> <p>Slovenci smo še bolj kritični drug do drugega, zato je dobro tehtati dogodke, da osvežiš, da ni vse samo slabo.</p> <p>Potrebno se je spominjati dobrih stvari.</p> <p>Na to kar te boli, ne moreš kar pozabiti, saj te nenehno opominja, medtem ko pa dobre stvari se lahko hitro pozabijo ali postanejo samoumevne.</p> <p>Ko se skregata, vidi samo vse slabo.</p> <p>Potem jo mož vpraša, če sploh vidi kaj dobrega, pa ima dejansko luknjo.</p>	<p>zakonska obljuba</p> <p>spominjanje na dogodke</p> <p>spominjanje na dogodke</p> <p>reagiranje v konfliktih</p> <p>reagiranje v konfliktih</p> <p>reševanje konfliktov</p>	<p>pogled na zakon</p> <p>ohranjanje odnosa</p> <p>ohranjanje odnosa</p> <p>konflikti</p> <p>konflikti</p> <p>konflikti</p>
---	---	---	---

<p><u>treba iti nazaj gledat in najdit tisto dobro, ki 100% je, sam ga iz tiste bolečine ven enostavno ne moreš videt.</u> <u>(tišina)</u> Anamarija: Mogoče še kdo drug kaj? AM: Ja, <u>midva včasih kakšne slikce pogledava.</u> AŽ: Tud ja, tud. No pa <u>saj ni vedno nujna slika.</u> <u>Večkrat se vračava nazaj, recimo kako sva se spoznala, zadnjič sva tko fajn obujala spomine kako sva šla na Malto,</u> pa take stvari. AM: Ja, nek <u>nasmeh ti to nariše na obraz.</u> AŽ: Ja, <u>je pomembno to, saj tud v filmu je bilo to prikazano kot pomembna stvar.</u> BM: Ja <u>je neka zgodovina, ker zrasteš iz tega, kar se ti dogaja, skupne odločitve, skupni lepi dogodki.</u> Kak se midva vračava, ne vem. Midva se <u>večina srednje šole spominjava.</u> BŽ: <u>Nama se še kar dogajajo te lepe stvari, tako da se nama še ni treba nič vračat.</u> BM: Ja, se mi zdi, da <u>še ne spominjava tko za nazaj, ker se vse tako dogaja, da je tist trenutek, k je še vse lepo</u> <u>Večkrat se mi zdi, da se edino srednje šole spomniva, začetkov, ki so bili smešni, pa zarad tega, pol pa se mi zdi, da ko si bila prvi letnik, študentka, tistega se sploh ne spominjava. No se mi zdi, da si ti</u></p>	<p>Potrebno je gledati nazaj in najti tisto dobro, ki ga zaradi bolečine ne moreš videti.</p> <p>Pogledata si fotografije.</p> <p>Ni vedno nujna slika. Večkrat se vračata nazaj. Spominjata se, kako sta se spoznala, skupnih potovanj.</p> <p>Nariše jima nasmeh na obraz . Tudi v filmu je bilo prikazano kot pomembno.</p> <p>To je zgodovina, iz katere zrasteš, kar se ti dogaja, skupne odločitve, skupni lepi dogodki.</p> <p>Spominjata se srednje šole. Še zdaj se jima dogajajo lepe stvari, zato se jima še ni treba nič vračati.</p> <p>Se še ne spominjata za nazaj, ker se še vse dogaja, je še vse lepo.</p>	<p>reševanje konfliktov</p> <p>spominjanje na dogodke</p> <p>spominjanje na dogodke</p> <p>prenos iz filma v svoje življenje</p> <p>spominjanje na dogodke</p> <p>spominjanje na dogodke</p>	<p>konflikti</p> <p>ohranjanje odnosa</p> <p>film</p> <p>ohranjanje odnosa</p> <p>ohranjanje odnosa</p>
--	--	--	---

<p>velikrat govorila o srednji šoli. BŽ: No saj tist niso bili najini začetki. (smeh) BM: Ne, ne vem, no. V glavnem hočem rečt, da zaenkrat še ne, sam pridejo pa takšne odločitve, otroci. (tišina)</p>			
--	--	--	--

14.2 PRILOGA ŠTEVILKA 2: PREPIS PRVEGA SKUPINSKEGA POGOVORA

Anamarija: Tako, zdaj bi šli najprej en krog, v katerem je prav namen, da vsak posebej pove, in sicer na splošno kaj ostaja v vas od filma, kaj vam je bilo všeč, kaj ne, vas je kakšna scena, kakšen pogovor, spomnil na vaju, na vajin odnos, na vajin način pogovarjanja. Najprej lahko malo razmislite. Po tem pa pride na vrsto odprti krog, ko se bomo pogovarjali, karkoli vam je še ostalo, kar bi radi z drugimi spregovorili, ali slišali kakšno mnenje. Se strinjate?

CŽ: Ja.

BM: Soglasno.

Anamarija: OK. Rabite mogoče še malo časa, da premislite, kaj boste povedali ali je že kdo pripravljen začeti?

AM: Bom pa jaz začel, no. Ja, itak da iščeš, ne vem, jaz skoz iščem vzporednice s filmom, z mano, z AŽ, z uno gospodično, gospo, z unim gospodom, ne vem kako jima je že bilo ime (op. v filmu). Jaz sem ful gledal glih to, moške in ženske razlike in kok včasih prov pozabmo na to. Dojemam kako ženska dojet moškega danes, to sem jz ful razmišljal, oziroma opazal tko. Mislim, da sta imela tudi tedva mogoče mal problemov glede tega. Ampak itak jih najbrž ima vsak. Kaj je še blo vprašanje?

AŽ: Tvoji vtisi...

AM: Ja dobro, da sta na konc pogruntala, zdej kaj, da je v bistvu to, saj ne vem, al je blo to tko prikazan, da je zakon odločitev, a ne. Čeprav jaz tega nisem v temu filmu začutil tolik. Ampak je bilo vseeno tko nekak prikazano, da je vseen več dobrega kot pa slabega, tud če je težko, pa če se stvari ne odvijajo tko, kot ti želiš. Mi kristjani imamo še mogoče drugačen pogled na zakon, še bolj globok, bi jaz rekel, tko da tud če se midva z AŽ skregava, rečmo čist tko povem, se jaz zmeri tega pol spomnim, zdaj. To sem jaz čez ta film razmišljal, to se me je dotaknil. Drugač pa ja to, kako če eden začne, če drug ne popusti, to, znat popustit, potem se samo stopnjuje, ena klofuta, dve, tri. Znat popustit, znat bit tih in požret udarec, se pustit bit križan. To no. Zdaj kar je tist njegov kolega, ki je bil mjhn bolj okrogel pa plešast, Stan, govoril, on je govoril o relativizmu, jaz v zakonu ne gledam nobenega relativizma, oziroma sploh relativizem je nevarna stvar, tko da se o tem jaz sploh ne bi šel. To sem tud opazu v temu filmu. Kva je še kej takga? Zaenkrat nimam več besed.

AŽ: A to pomen, da sem zdaj jaz?

Anamarija: Kdorkoli.

BM: No jaz sem pa prvo gledal, kako sta se kregala, mi je blo najbrž, midva nimava takega načina, večinoma sva tiho, in mi je bilo ful čudno, k tle sta se pa res sam kregala in oba sta uno jaz teb to, ti men to, to, to. To sem prvo opazil, ker je drugač kot pri nama, če sem gledal vzporednice. Potem mi je bilo čudno, ker je prikazalo une terapevte na tak čuden način, ker jaz zdaj kar sem bil v skupinah za pare, mi je bilo zmer fajn. Tle pa je blo tko čudno, kakor da ni noben nč pomagal, pa sta povsod bla. Amm kaj še? Ja pa to sem opazil, kukr je on govoru, da pridejo, če se tolik kregaš, skoz kregaš, da ti to pride, da je to že način, da sploh ne moreš pol biti več normalen. Pol se sam čakata, mislm, ko sta bila mirna, je bla mirna večerja, pol pa sam en je neki reku, sam napeto je blo, saj se je prov videl, čeprav sta izgledala sproščeno, se je sam čakal, kdaj se bosta spet skregala, ker sta se navajena kregat in drgač več nista mogla. Pa še un del, ko kaže njun odnos, kako se z leti nista več pogledala, sva se tud zadnjič tko z BŽ pogovarjala, kako ko dobiš svoje otroke, kako je tle prov prikazan, kako sta se posvetila in kuk sta mela rada otroke, ampak onadva se pa pol sploh nista več pogledala. To je par teh opornih točk, k sem jih jaz zase vidu.

CM: Men nekak najbolj ostaja to, že v bistvu, že od prej k poznam ta film, to videt se skozi oči svojega partnerja, moža, žene. Je res to tisto, ključni moment, ta empatija no, ker če ne, nikamor ne prideš, če vidiš samo sebe kr naprej in tukaj mi ni ustrezno in tko, nikamor ne prideš, je tud v filmu dobro prikazan. Amm to. Jaz ko sem ga prvič gledal, me je kr zamoril, šit a tko hudo je lahk, ne. Ampak ja. Mogoče res to, prikaže ta prepir, ki se mi zdi dost realen, vsaj po mojih izkušnjah, dejansko pa se lahko stvari spucajo glih s tem pogledom skozi druga očala. Ne relativizem, ampak empatija. To. Drugač pa še mogoče vzporednice, ki jih nekak avtomatsko vlečeš, kakšne stvari so tud podobne, amm kakšne stvari sva recimo midva opazila že ko sva gledala film, pa potem v najinem odnosu, ne, sva lahk, v bistvu po svoje koristen film, da kakšne stvari preprečeš, preden res grejo predaleč.

CŽ: Men je bilo pa simpatično s tistimi srajcami. Ko v bistvu videš kolk globoko, globoko v njej, je pa to še vseen bil njen mož in kam nej da zdaj te srajce, al to pomen če jih dam sm, vozi mi čim prej, če jih dam tja, ostan še mal časa, in hkrati kolk sta v bistvu oba mogla se in umiriti in usest in zjokat, recmo on tam na klopci, šele da se je vidu skoz njene oči. Všeč mi je ta film, ker je realen, se mi zdi, da je zelo zelo realen, zelo pristen, in tud na zelo pristen način prikaže, kako ko se res odločeš, da se boš pa zdaj soočil s tem kar je, te zadane, se moraš usest, se zjokaš in videš kako je. Tud ta zaključek, kako ona tam nabija vse tiste besede, t t t t t t, wi wi ne, tist, k je sam metala ven, to mi je blo ful lepo no. Prov ko se ni mogla več ne obvladat, nč sam ven je metala, tko je tko je, še vedno želim, da gremo tja, ne domov. Pokaže film to, tisto kokr recmo, glih kontra kot si ti videl, kot da ni odločitve za zakon, sem jo pa jaz glih preko tega začutla, da pri njima pa še vseen je bla odločitev in se mi zdi, da sta prišla spet nazaj do te odločitve pred temi petnajstimi leti, ki sta jo naredila. Glih iz tega, kako se je on sesul na tisti klopci, pa kako je ona nekontrolirano tisto ven metala, tko ful dober. In ja velik vzporednic vlečem tud skoz to.

BŽ: Ja ne vem, jaz, jaz naju videm v velikih stvareh, pa v velik stvareh naju ne videm, dret se tko ne morva, jaz sem se dostkrat probala, ampak on se ne more, pol pa se tud jaz ne morem. Drgač pa se mi zdi, da je prov to, da on (pokaže na moža) je tak sproščen, kokr je bil on tak sproščen, zmer za kakšne fore, zmer uno, jaz pa hočem met vse tko po reglcih, lej najprej morva to, brez tega ne morva nč. In recimo, da sem se v bistvu jaz prov v to, tko kot je pol una k sta tekle k je rekla, *lej v to si se zaljubila, to si izbrala, lej takrat ti je blo pa to všeč, zakaj, kako da ti zdaj ni, ne moreš ga spremerit**, ne. In pač glih to, da takrat pa si to izbrala. Pol recimo za to, kako sta se vidla skoz druge oči, me je prov tisto, ko ga je ona za uno žensko, ko sta se samo pogovarjala, pol pa mu je rekla, pol ji je pa on govoril, *ne samo pogovarjala sva se, to ni, to ni razmerje, to ni razmerje* in pol je blo na konc pa glih kontra: *Ne, nisva v razmerju, samo pogovarjala sva se* in pol on jo je sam tko pogledal in sta točno vedla za kaj se gre. Recimo, da si pol pozoren na take stvari in da se jih zavedaš. Amm, kaj še? Bom se še spomnila kaj vmes. Kaj si ti nazadnje reku?

BM: Od otrok.

BŽ: No ja, to sva se glih zdaj pogovarjala, da recimo kolk morta bit mož pa žena vseen še mož pa žena, tud če otroc pridejo, ker se večina pol zgubijo. Recimo, ko pride mož domov iz službe, pa se najprej posveti enemu od otrok, pol gre pa na košarko, namesto da bi pršu, pa najprej ženo pogledal, ji dal lupčka, in potem lahko oba al pa on kakorkol, sam da je še zmer žena prva.

(tišina)

AŽ: A lahko? No, jaz pa moram rečt, da me je blo kr mal strah tko čez film. Tko o šit, kako se bo pa to rešl, a ne. Se mi je zdel tko, čist uno, skor nerešljivo, sem rekla, to ne vem če bo dober konc na konc, pa sem tko upala, da bi bil srečen konc. Jaz imam rada filme s srečnim koncem. ☺ In tisto recimo, kar mi res tko, zdaj ko razmišljam, se me je dotaknilo recimo to, kako kadar smo ranjeni, kako bežimo stran k drugim ljudem in kako je to nevarno za zakon. Tko sta v bistvu onadva oba v filmu bežala stran. Pa se pač pogovarjala on z eno žensko že

prej, ona pol s tem zobozdravnikom, in koliko res v bistvu to zelo rani drugega. Ta v bistvu ena taka, ki je začetek nezvestobe, tko nekak. Tko da jaz bi to zvestobo najbolj izpostavila, to mi je najbolj tko, kok je to pomembna stvar.

(tišina)

CŽ: Jaz bi še dodala.

Anamarija: Ja, zdaj je priložnost, da še kaj dodate, če ste se še kaj spomnili.

CŽ: Jaz sem se spomnila začetkov no tisto, od kdaj v zakonu sčasoma *žlica postane navadna žlica*. Mi je tok dobro, ker se moraš res vsak dan znova odločat, to je zdaj najin zakon, iz katerega bova naredila največ kar se da. Ta žlica, da ne ostane navadna žlica, ampak da tud čez trideset let vidiš tisto žlico od une juhe, to mi je blo ful dober. Te majhne pozornosti, k jih ful hiter sam spikaš (op. odpišeš) stran, pa jih lahk še preden pridejo otroci. Ne rabijo biti otroci razlog za to, da tega ni več.

Anamarija: Še kdo drug, kakšna misel?

CM: Ja mogoče, če se navežem na to pozornost, kak je dejansko, prkaže zelo lepo v filmu, kako je velik pozornosti treba. Recimo, če je on pač enkrat vidu, da je pa njej pomembno, da, ne vem, je tekočina za brisalce, da jo nafil, ne, zakaj se ne more on potrudet pa se spoment pa narest. In spet ona, če vidi, da njemu ful pomeni ta sproščenost in spontanost, da bi pa kdaj tud mal urnik stran vrgla pač v smislu, tud ko so otroc že starejši, tko da je ful v bistvu ene te pozornosti, ne sam tist romantične, ampak prov uno delat na seb, iz dneva v dan.

CŽ: Lahk tud v sklopu darovanju drugemu.

CM: Mhm.

(tišina)

Anamarija: Kaj pa mislite, zakaj je naslov filmu Najina zgodba, kaj bi radi s tem povedali? In podnaslov je: Ali lahko zakon preživi 15 let zakona?

(tišina)

AM: Jaz bi rekel, napačen naslov bi bil Moja zgodba.

BŽ: Pa naša zgodba tud. Al kaj. Ker je njuna.

AM: Ker sta skupaj.

BŽ: Ker sva midva v narekovajih, tako sta skoz govorila, če sva še »midva«.

CŽ: Spet tisto, najprej mož in žena, ni ciljano na celo družino, to je pa naša zgodba, dejansko je bila cela družina v filmu, ne. Ampak ne, najina zgodba, to je najin zakon. Se je res okol njihju vrtel, in se vrti okol zakoncev, kaj bo v družini, ne okol zakoncev plus otroci, ampak kakor bo med zakoncema, tako bo v družini. Zato mi je dobr, ko si rekla, ni naša zgodba.

AM: Predstavlja v bistvu eno.

CM: Čeprav to je v bistvu slovenski prevod, The Story of Us je Story of Us, lahko bi blo Story of U. S. (op. Združene države), se pravi na splošno mišljeno, zgodba nas, zakoncev.

BM: Ja sam res.

CŽ: Mhm. Ja recimo če gledamo slovenski prevod je Najina zgodba.

CM: Ja, zdaj lahk je prevod napačen, nikol ne veš, kaj je mislil režiser.

(tišina)

BM: Ja blo je dost še takih tem: starši, prijatelji.

BŽ: Ja uni starši zraven v postelji, ej.

BM: Ja kaj, saj so dobro pokazal.

BŽ: Res. Koliko nas to zaznamuje, ne.

BM: Ja vsi so jima nekaj svetovali, neki so starši vlekli, neki so prijatelji vlekli, vsak neki, pol sta pa sama dva.

(tišina)

Anamarija: Onadva sta se v mislih, v teh odsekih za nazaj, sta se pogosto vračala tudi na začetke njunega odnosa, pa kako sta imela prvega otroka, pa drugega, pa kako sta se poročila. Se tudi vi kdaj vračate? Se vam zdi to pomembno za odnos, kaj vam to prinaša?

CŽ: Osvežitev, tisto spominjanje. Osvežitev te tvoje odločitve pa teh temeljev, ups, pardon.

CM: Ne, ne, ne, obe besedi si mi pobrala.

(smeh)

CŽ: Prov iz tega vidika, ko sva se pogovarjala, še preden sva se poročila: na kaj se boš oprl, ko bo totalna štala, kaj je tist tvoj temelj, ko bo orng zaškripal, kam se boš obrnil, na kaj se boš spomnil, da te bo spet pokonc nazaj dal. In se mi zdi, da so prav ta vračanja, da te osvežijo, da te spomnijo, sploh potem, ko so otroc, ko je tista rutina, urniki in to, saj res: »Kaj sva že midva hotela iz svojga lajfa narest?«. V takem smislu, kaj je bilo tist na začetku, da te osveži. Ja midva se vračava dostkrat nazaj, mal pošnofat.

CM: Ja pač eno je to, da je bila ta obljava, ki je temelj, drugo pa je to, tud v filmu je blo tko narejen, da ko je bil zakon na vagi v filmu po svoje, če se spleča al se ne spleča, uni prijatelji so se pogovarjali ne vem, kako bi bilo boljš, če bi spremenili božje zapovedi glede tega in tko. Se mi zdi, da ko je ona, ko so ji šli ti fleši glede tega zakona, mislim poroke in glede otrok, je bilo bolj to, da je vagala pluse pa minuse. In mogoče smo Slovenci še bolj kritični drug do drugega, da je mogoče dobro gledati tudi iz tega vidika, da mogoče mal osvežiš, o pa saj ni vse samo tako slabo pa črno. Moraš se mal spomnit dobrih stvari. Na začetku filma je rekla, da *bolečina boli, da ne more kr nehat*, mamu skoz en opomnik, kje nas boli, medtem ko pa dobrih stvari se pa lahko pol hiter pozabijo al pa ratajo samoumevne.

CŽ: Pa slabo prevaga tisto dobro. No to se pr nama dostkrat pozna, ko počti, jaz vidim vse tisto slabo in to pa tist pa to pa to ni, pa to ni, pa to je tko, in pol me vpraša CM: »Ja pa sploh še kaj dobrega vidiš?«, pa imam dejansko luknjo, ker tisto ta slabo tako prevaga. Kako je res treba iti nazaj gledat in najdit tisto dobro, ki 100% je, sam ga iz tiste bolečine ven enostavno ne moreš videt.

(tišina)

Anamarija: Mogoče še kdo drug kaj?

AM: Ja, midva včasih kakšne slikce pogledava.

AŽ: Tud ja, tud. No pa saj ni vedno nujna slika. Večkrat se vračava nazaj, recimo kako sva se spoznala, zadnjič sva tko fajn obujala spomine kako sva šla na Malto, pa take stvari.

AM: Ja, nek nasmeh ti to nariše na obraz.

AŽ: Ja, je pomembno to, saj tud v filmu je bilo to prikazano kot pomembna stvar.

BM: Ja je neka zgodovina, ker zrasteš iz tega, kar se ti dogaja, skupne odločitve, skupni lepi dogodki. Kak se midva vračava, ne vem. Midva se večina srednje šole spominjava.

BŽ: Nama se še kar dogajajo te lepe stvari, tako da se nama še ni treba nič vračat.

BM: Ja, se mi zdi, da se še ne spominjava tko za nazaj, ker se vse tako dogaja, da je tist trenutek, k je še vse lepo. Večkrat se mi zdi, da se edino srednje šole spomniva, začetkov, ki so bili smešni, pa zarad tega, pol pa se mi zdi, da ko si bila prvi letnik, študentka, tistega se sploh ne spominjava. No se mi zdi, da si ti velikrat govorila o srednji šoli.

BŽ: No saj tist niso bili najini začetki.

(smeh)

BM: Ne, ne vem, no. V glavnem hočem rečt, da zaenkrat še ne, sam pridejo pa takšne odločitve, otroci.

(tišina)

Anamarija: Kaj pa to, da sta drug drugemu najboljši prijatelj? Hkrati pa mu je v filmu očitala, on njen, saj se sploh ne pogovarjava več, samo kregava se še? Kaj se vam zdi glede prijateljev? Tudi v filmu sta bila predstavljena dva kroga prijateljev, ženski,

moški, prijateljstva med pari. Kako imate vi? Kako se čutite, glede najboljših prijateljev?

CŽ: A da je tvoj sozakonec tvoj najboljši prijatelj, to?

Anamarija: Ja.

CŽ: Mhm, ja jaz to 100% podpišem in se mi zdi to prov, da je tvoj sozakonec prvi, ki vse izve in edini, ki vse izve, pri drugih imaš pa distanco, ki jo pač prilagajaš osebi.

CM: Po svoje je to lahko tudi slabo, ne, ker pol k se skregaš, če je kak hujši prepir, si ful osamljen. (smeh)

CM: Mislim, se počutiš zelo samega.

CŽ: Odvisno ne, saj potem greš lahko tud k frendu, sploh odvisno kolk je tist prijatelj blizu zakoncema, ne. Ker če je res tesno zraven, se mi zdi to čist vredno, da gre do tistga prijatelja un k je ranjen in tam totalno zadebatira, zakaj pa ne, ker drug prijatelj tega ne bo zlorabil, če veš, da ne bo zlorabil tega.

AM: Sigurno. Jaz tud mislim, pač, da je moja žena moj najboljši prijatelj, ne bom jaz zdaj kr enmu kr drugmu govoru, o določenih stvareh. Tko čutim in mislim, da je tko prov. Kar pa se tiče drugih prijateljev, pa jaz mislim, da morava imeti skupne prijatelje. Že to, da ima vsak svoje prijatelje, je že mal delikatno lahko. To pomeni, da imam jaz svoje prijatelje, ki jih AŽ recimo sploh ne pozna, al pa sam tko.

BŽ: Mislim, ja lahko pozna, ampak se ne druži, pač. Zakaj pa ne? Odvisno kaj misliš no, ampak...

AM: Ne, mislim to, da pač lahko začneš bežat iz zakona, zato ker imaš pač druge prijatelje, mogoče ti je lažje pobegnt iz tega. A veš?

BŽ: Ja, če govoriš, ammm, ne vem kaj misliš...

BM: Eno je če je v zakonu...

AM: Najina zgodba, o tem govorim jaz, to je najina zgodba, da nista dve ločeni zgodbi. V bistvu lahk se zgodi oziroma se zgodi, slej kot prej, enkrat mogoče, da zaživiš dvojno življenje, lahko.

BŽ: Aja če so vsi prijatelji drugi.

AM: Ne vsi prijatelji. Pač če imaš določene prijatelje, ki sploh nimajo veze z vajinim zakonom, če tko rečem, da nimata skupnih prijateljev. In mislim, da zakon dopolnjujejo samo skupni prijatelji.

BŽ: No, pač.

AŽ: BŽ se s tem ne strinja.

BŽ: Ne.

(smeh)

Anamarija: Nestrinjanje je dovoljeno. In ga lahko izraziš naglas.

BŽ: Dobro. Men se ne zdi, da bi glih vsi moji prijatelji morali biti tudi njegovi zlo dobri, mislim pač prijatelji.

AM: Ne, saj nisem tko mislil.

BŽ: No saj to ti pravim. Ne vem, kako misliš.

AM: Se strinjam. Ok, itak AŽ ne bo šla z mojimi kolegi iz basketa, basket igrat z nami, itak.

BŽ: Ne.

AM: Ampak tko, da jih jaz povabim, recmo tud če ne pridejo, da jih povabim: pridte k nama domov, ne prid k men domov na pir, ampak pridte k nama. A veš, a sem razložil približno? A zastopiš, kaj sem hotel?

BM: Ja ja.

BŽ: Ja.

AM: Da ne živiš nekega ločenega življenja.

AŽ: Da ne pride pol do tega, da ko se doma skregata, pa mož gre ven v gostilno, pokliče tri kolege: »Dej pridte sem zdaj, čist sva se spičila, ej dej, dost mam vsega,...«. A veš, da ne

pride pol do tega. Pa isto pr ženskah, da ne pride do tega, da boš pol ti rekla, da boš začela jokati tam eni kolegici al pa dvem: »Pridite sm!« (oponaša jokajoči glas. In pol boš vse svoje, vse svoje tm unim zlila, njemu pa ne boš pol nč rekla, zato ker boš že itak unim vse povedala in pol boš ti zadovoljna, teb bo pol kul, kolkr tolk no.

AM: No v tem filmu je blo men to prikazan, ko sta bila te dva para, kaj sta že bla Stan pa tista ta skravžlana, Rachel, k sta bla v bistvu prijatelja od obeh. Čeprav kako so se poznal od prej, tle ni blo prikazano, čeprav tam sem vidu, da sta bla priči al nekej. Ampak sta bla prijatelja. In onadva sta bila šokirana, v bistvu kot prijatelja. Zdaj če boš šel z enim kolegom na pir, on ne bo šokiran.

BM: Veš kaj to je tud men, ne vem, mislim, problem, če je...

AM: In sta pol tud pomagala, v bistvu sta velik delež naredila, če tko rečemo, da sta se spet zavedala, kaj sta se v bistvu mogoče sm malo zmotila. V tem smislu, tko jaz videm, ful dobro je imeti skupne prijatelje.

BM: Tud težava je, če imaš tko prijatelje, pol pa da ni fajn v zakonu, jaz mislim, če pa je fajn v zakonu, pa imaš take prijatelje, pol pa recimo lahk dobiš nove, mogoče pol dobiš kake pametne.

AM: Jaz pa recimo poznam tudi primer, imam izkušnjo, ko so pač prijatelji svetovali naj se ločita, recimo.

BM: No men so se zdel ti prijatelji, od tega,...

AM: Ampak ti prijatelji niso imeli veze z enmu od zakoncev, ampak so slišal samo eno plat zgodbe in je že to dost. »Ja, grozen stari, ti se moraš ločet.«

AŽ: »Ja kakšen je zdaj to...«

AM: To obstaja, drgač.

BM: No saj, pa da greš pol to takim govort, takim prijateljem, jih prosit za nasvet, če niti ne poznajo, je pa tud tvoja težava. Pa men so se zdel ti njegovi fantje mal smotani. Mislim jaz... Une punce, ne vem, tam ko sta onidve tekli, mi je blo še vrede, jo je še spodbujala, ampak so tud smotane, takih prijateljev jaz ne bi spraševal. Ne vem, un je unmu govoru, un pa kr neki.

AM: Se strinjam.

BM: Jaz ne bi takšnih prijateljev niti spraševal za nasvet, mislim ne bi niti ... Šel bi na basket z njimi, pa na pir, ne bi pa jih spraševal al se nej ločim al nej grem naprej. Če mi mislijo take govorit.

CŽ: Saj dejansko mu je povedal, ne. Tam v tistem parku, sred mesta, ko so bili. Totalno si me razočaral. Halo?

BM: Mislim, ja. To zdel se je, da so oni tko živel, čist neki drugač, čist na izi.

BŽ: *Kako si se pa zvrlekla? Sem se nardila, da sem zaspala.* Ta je bla najboljša. Stari!

Anamarija: Ja men, so bile ženske mal stereotipno, neumno prikazane.

AM: Saj moški so bli ista scena, saj to je blo za nalašč tako narejen.

AŽ; CŽ: Ja.

Anamarija: Mal komičnih vložkov. A ste opazli, da smo se dost smejal med filmom, tud v kakšnih konfliktnih, resnih situacijah, je blo mal tko narejen, za smejat se zraven.

CŽ: Pretirano, da te...

AM: Groteskno so bile izražene lastnosti, moške pa ženske.

BM: Men je blo všeč, no.

BŽ: No tacga filma ti ne bi gledal.

AM: Ne, men je bil dobr film.

BŽ: No, to je bla romantična komedija.

BM: Ne, to ni bla romantična komedija.

BŽ: Ameriška.

BM: To je blo malo več kot romantična komedija.

AM: Jaz ne gledam zdaj stereotipno.

BŽ: Ja, recimo...

CM: Šolska romantična komedija je recimo, k ji jaz rečem romantična komedija,...

AŽ: Ameriška pita.

CŽ: Ouuu.

CM: Tisto je pornografija. Recimo You've got mail. To je romantična komedija: romantična je, pa smešna je. Ni neki, da se vsi gor pa dol dajejo kot zajci, je lepo, je zaljubljenost, govori o tej zreli ljubezni še, ampak je pa romantična komedija.

CŽ: To morate gledat.

CM: Medtem ko Ameriške pite...

BM: Ja, večinoma so uro pa pol dolge, te komedije, tipične, kao hecne. Prvih 20 minut je nek zaplet, kjer se še dvakrat nasmejiš, k majo dve fore, k naredijo v predfilmu da grejo vsi gledat, pol se v pol ure skregata na polno, pol je pa na koncu vse dobro spet, v slabih 20 minutah. To je vse, čist vsaka je ista, zato so pač mal butaste. To so tipične, pa brez kakšnih globokih misli, pa res da bi bilo kaj realno.

BŽ: No če tega ne bi nekdo, če tega ne bi Anamarija pregledala, pa da bi vedla da je tud globoka tema, tam verjetno piše romantična komedija, in je ne bi hotli gledat.

AM: Jaz pa recimo tud pogledam, kdo igra. Ker tedva igralca verjetno ne bi igrala, recmo Ameriške pite, onadva ne bi pomoje igrala.

BM: Ne moreš se to neki na žanre zanašat, ne moreš tko prebrat: Aha, akcija, grem gledat. Mal pogledaš, aha, to je to, grem gledat.

Anamarija: Kaj pa mislite, da je sporočilo tega filma?

BM: Da lahko zakon zdrži 15 let.

(smeh)

CŽ: Vsaj.

BM: Vsaj.

AM: Ja, da zakon ni nekaj, kar bi, na trenutnih čustvih temeljilo oziroma, kar bi se odločal: a je to to kar sem želel, a sem si jaz kaj drugega predstavljal.

CŽ: Mogoče tud to, da zakon je nekaj, kar lahko daš v zgodbo. Tiste muhe dveletnice, nimaš iz tega kej zgodbe narest, to pa res lahko najdeš zgodbo, eno zgodovino ven potegneš, neko rast. Zakon ni, ni dve leti, tri leta, ampak tam po 50 letih lahk rečeš, sem dal pa zakon čez. Ne še čez, sem še v njem, ampak ta... da je to nenehno dogajanje, da ima zgodovino, da je nekaj več. Pa tud zanimivo mi je bilo to *ups and downs*, isto je v zakonu *high and low*. Da to obstaja in da to dogajanje, ki bo in ki je zgodba, ni sam 5 let.

(tišina)

Anamarija: Vmes je bilo govora tudi o tem, da doživlja odnos tudi neke vzpone in padce, ljubezni, bližine, se mi zdi, da na koncu je prišlo spet gor. Vmes pa je bila misel, da »se človek začne spraševati, če je vse več teh dolin, če si sploh s pravim človekom, bi bil lahko z drugim srečnejši«.

CŽ: Ja, ko se zasidraš v tisti dolini,...

Anamarija: Ste že imel v odnosu kakšno takšno obdobje, ko ste bili dolgo dol nekje, ko niste vedeli, kaj dogaja?

BŽ: Po moje, da še ne...

AM: Ne.

CM: To tud midva ne vem če...

AM: Jaz mislim, da tud midva še nisva bila.

CŽ: Jaz pa mislim, da.

CM: Aja?

CŽ: Aha. Ampak ne tako tragični, ko si rečeš, ni več pomoči, ampak v taki dolini, ko se res vprašaš, iskreno, šit, Bog, si bil ti zihhr? V takem smislu, da podvomiš, to je tisto preverjanje, da spet najdeš un temelj, zakaj sem se jaz že odločila za CM. In zna trajat tudi dlje, recimo, ko imaš tri prepire v enem tednu in te trikrat sesuje, in se moraš res ustaviti in razmisliti, opala, ne.

CM: Al pa je stvar, ki se ne popravi kar čez noč.

CŽ: Na primer, ja.

CM: Ker je pač preprosto res samo čas potreben in trud. In boš lahko šele čez par let rekel, ja tle sem pa res zdaj boljši.

CŽ: Men je bilo vseč to, kar na koncu rečeta: *And they lived mostly happily ever after*. Prov to, ne. Ne happily ever after, no way, to ne obstaja, mostly je pa zelo bolj realno.

CM: Mogoče tud to, kar si prej vprašala, kaj je sporočilo filma, se mi zdi, da glih tko tle Story of us res vse nagovarja. Po eni strani tiste, ki imajo happily ever after v glavi, jih malo prizemlji, da je realnost malo drugačna, in spet tiste, ki pa so v tej dolini, imajo že stalni naslov, je pa eno upanje.

CŽ: Spodbuda.

CM: Preglej še enkrat in se probi odselit od tle.

(tišina)

Anamarija: Se je mogoče komu odprla še kakšna tema zdaj, da jo je videl v filmu, pa je prej ni povedal, zdaj tekom pogovora.

BM: Ne vem, jaz, amm toliko časa so prikazoval, ko sta bila sprta, da pol na konc, res una da čist vse iz sebe, je povedala, pa tko mi je smotan, ker dvakrat že prikaže, da gresta na boljš, pa se jima zmeri podre in tko, ne vem kako bosta zdaj, ker...

BŽ: Ja mene sploh ne zadovolji ta konc, sploh.

BM: Težko je, ker že dvakrat tko naredijo, da bosta že dobra, pa se spet kr, pa se ti zdi, da to pa ni več šans. Res mi je vseč, ko tam pol vidita, ko se mal ustavita, ne sam uno neki tam razmišljat, kak bi midva to rešila, ampak da se ustavita, pa da, saj res sem bil tak, pa uno, spomini pa to, sam tk mi je blo zdaj na koncu, una mu tist pove, jaz dvomim, da sta že kdaj prej do te točke prišla, da bosta zdaj pa, da bo ok.

CM: Premajhna katarza, ne?

BM: Ja. Ne vem, tisto k sta hotla it skup, dvakrat, pol pa gresta...

AM: Saj najbrž se jima je še kdaj isto zgodil, glih to, mostly...

BM: Ja, ja. Saj pravim, mogoče so pa hotl pokazat, da dokler tud sam sebe iz drugih oči videš, to smo že govorl. Ko je on prišel k njej in ji reku, vidu sem sebe skoz tvoje oči. Mogoče so hotli to prikazat, da to je pa res tisto.

CŽ: Men je ta konc filma v bistvu začetek celjenja, pa začetek, komi en prvi korak v pogovor. Onadva morata še pridet domov in se vsest.

BM: Ja.

CM: Vseh problemov, ki so bili izpostavljeni, dejansko nista rešila v temu času filma.

CŽ: Na temu parkirplacu, sploh. Sta dala ven, ok, dobro ne bova se ločila, ampak nadaljevanje bi bilo za mizo doma, ne.

CM: Odločitev spet v dobrem in slabem.

CŽ: Spet prvi korak.

BM: Sej pravim, upam, da sta to naredila...

CM: V bistvu je pa že sam začetek napoveduje happy ending, ker v bistvu onadva pripovedujeta zgodbo. Ves čas sta onadva pripovedovalca hkrati in tud na koncu ju spet pokaže, kako skupaj sedita, zgleda da na kakšni zakonski terapiji, ampak...

AM: Čeprav men je glih to zanimiv, da od začetka, prvi kader sta vsak sam, narazen.

BM: Saj sam pravim, sam tko me je, upam, da se ne bosta spet skregala, ko bosta prišla domov.

BŽ: Ja saj se bosta, sam zdaj sta se odločila, da ne bo tako...

BM: Upam, da ju je to pomirilo, recimo, da te to tud tko pomiri, da se pol mal...

AM: Itak. Pač on bo reku, no dejva napišva pismo, ona...

BM: Ona bo pa rekla, ne, ne. Pa se bosta spet skregala.

(smeh)

BM: No saj, on se je mal spremenil, s tisto uro, in ona: *o uro nosiš...*

CM: Ja, pa hladilnik je napolnil.

BM: Sam lučke v avtu mu še zmeri žmigajo.

CŽ: To bi blo pa že preveč.

CM: No pa tud v bistvu, dejansko da eno napoved, na koncu ko se ona pač tam izpove mu, k govori, ja *lej, ti veš, da sem jaz bolj tiha zjutraj, pa se temu prilagodiš, jaz pa za tebe že vem po tem, katero obrv imaš privzdignjeno, kakšne volje si*. Dejansko tud te stvari potem...

BM: Saj to je ta zgodovina.

CM: Pač ko vidiš, ok to mu ne paše, vreau, neki časa se kregaš, dokler to ne pogruntaš in spremeniš in je boljš.

BM: Smešno mi je bilo, ko je una ženska govorila, da se moraš spremenit, pol pa je govorila, da ne.

CŽ: Ja.

BM: To nisem čist dobro kapiral.

CM: Ja, v bistvu...

BM: Kaj hoče povedat, ja, zdaj.

BŽ: Da se ženske ne znamo odločat.

CM: Nama je župnik domač, ko smo imeli pripravo na zakon povedal en štos, da ko se v bistvu moški in ženska spoznata, ne, ženska razmišlja, joj kako ga bo spremenila, kako se mora on spremenit, on pa je ves vesel, kakšna je, o da se ne bi nikoli spremenila, potem kasnej, se pa ona spremeni, on se pa ne. Tko da tle je tud to, kar si že ti AM omenil, moške/ženske komponente, se mi zdi, da je blo glih tud to, da je tud tista prijateljica enmu tko govorila, drugmu drugač.

Anamarija: Sami ste že rekli, da je bilo veliko konfliktov, ki jih tudi ne bi mogli razrešit vse v času filma, drgač bi film trajal cel dan. Me pa zanima, a bi jima dal kakšen nasvet?

BM: Ja, jaz bi rekel, da naj si ne mečeta skoz to en u drugega neki. Da se nej mal umirita, pa normalno pogovorita, tko da če vidita, da se spet nekaj zaganjata, naj se spet umirita.

BŽ: To sem jaz še hotla rečt, da takrat ko enkrat razčistiš, da ne pogrevaš. Onadva pa sta skoz ene in iste stvari potem pogrevala. Da če nekaj razčistiš, pustiš.

BM: Ja, onadva sta si to metala in pol sta se skoz tist kregala. To bi jima svetovala zakonca B.

CŽ: Mogoče pa to, da ko se usedeta pa pogovorita, da si data to možnost, da vsak pove brez da drug udriha nazaj, ko on pove en stavek, tako da lahko res iskreno poveš, kaj je v teb in kaj te boli in zakaj te boli in koliko časa te že boli in tko, da maš res pol ure svojih, 30 minut, da sam poveš, ne da si kot ping pong, mogoče to.

AM: (ženi) Bi jima ti kakšno stvar rekla? Jaz bi jima pač reku, da naj povabita Jezusa v svoj zakon, drugega pa jaz ne bi znal svetovati. Mislim, da je to največ, kar lahko narediš.

AŽ: Jaz sem vedla, da boš to rekel.

(smeh)

BM: Uff, ga ti poznaš, ej.

(tišina)

Anamarija: Zdaj sem se še spomnila, da tista zakonca Kirby, ki sta ju srečala v Benetkah, sta imela nekaj dobrih naukov, vsaj meni, tisto z graham pod blazino in to, ampak sta bila kot par tako komično predstavljena, da v bistvu...

CŽ: Gre mimo.

Anamarija: Ja tisto, ne jih jemati resno.

CŽ: Ja, jaz sem v bistvu šele zdaj, ko sem ga ne vem ene tretjič gledala, četrtič, petič, dejansko šele bila zdaj pozorna na to, kolk res pametnih stvari povesta: *Nikol skregan spat*. Ja, a ni to nekaj najboljšega? Ja, *grahki pod posteljo*, tko res, šele zdaj sem dojela, pa saj ni tko brezveze. In so res v komično dali, da sploh ne pride do tebe, da je kaj pametnega tam povedanega. Avtomatsko jih skenslaš.

AM: Najbolj komično je res to, ker sta ene par pametnih povedala, pol pa sta povedala, ja zdaj sva pa ločena.

BŽ: Kdo je ločen? Saj onadva sta bila prej ločena.

AM: No sej.

CM: Ja oba sta že zafurala en zakon.

BŽ: Ja, sej, pol po tistem sta se ločila.

AM: No, sam tko.

Anamarija: Sta spoznala, kaj ni bilo prav.

BŽ: Ja, saj bi tam tud lahko to naredila.

AM: Ja. Se mi zdi, da sta onadva doživela veliko večje spoznanje, ker sta pač rekla, da sploh ne bosta drugega zakona začela, ampak da bosta tega, to sem jaz mislil drgač.

CŽ: Nočem novga mesta, na enem mestu že zgrajenem. Dobra prispodoba.

AM: Ja, to je tud žena lepo na konc povedala.

(tišina)

Anamarija: Želi kdo še kej povedat?

BM: Dobro čelado je imela.

AM: Ja, ta fora je bla huda.

(smeh)

BŽ: Pa kaj ji je sploh metal?

AŽ: Sponke.

AM: Joj, jaz sem res mislu, da ne šteka, da ne vid.

(smeh)

AŽ: Da je tuk notr padla, v uno tipkanje.

(smeh)

Anamarija: Ok, hvala vam za danes.

* Kar je v ležečem tisku so citati iz filmov.